

აკად. ოთ. ლორთქიფანიძის სახ. არქეოლოგიის ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

ნ ი ნ ო ს უ ლ ა ვ ა

კ ა ვ კ ა ს ი ის ფ ი ბ უ ლ ე ბ ი

(ტიპოლოგია, ქრონოლოგია, გენეზისი)

ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად
წარმოდგენილი დისერტაცია

ნ ა წ ი ლ ი II

(კატალოგი, ტაბულები, რუკები)

07.00.06 _ არქეოლოგია

თბილისი 2006

კ ა ტ ა ლ ო გ ი

კატალოგი

კავკასიის ერთწილადი რკალისებური ფიბულები

I ტიპი – ნახევაროვალურრკალიანი ანუ დაბალრკალიანი ფიბულები

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია შედარებით დაბალი რკალი, რის გამოც ფიბულის კორპუსი ნახევაროვალური ფორმისაა. რკალის ღერო წვრილი და თანაბარი სისქისაა; ბუდე რკალის შესაბამისად ვიწროა; ნემსსაჭერი – პატარა და მომრგვალებული. რკალის შემკულობის მიხედვით მათში გამოიყვანი 5 ქვეტიპი:

I 1 - სადარკალიანი

I 2 – ერთმანეთისაგან დაშორებული ირგვლივი «თევზიფხური» ორნამენტით რკალშემკული

I 3 - გრეხილრკალიანი

I 4 - ნაჭდევებით რკალშემკული

I 5 - «დაკეჭნილრკალიანი»

I 1 - რკალის ღერო წვრილი, მრგვალგანივკვეთიანი და თანაბარი სისქის. რკალის ზედაპირი სადა. კორპუსი ნახევაროვალური. ფეხი (ბუდე) – ვიწრო და მაღალი. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

1. დიღომი (თბილისთან). შემთხვევითი აღმოჩენა (როგორც ჩანს, დანგრეული სამარხი). ბრინჯაოს ფიბულა. . 8,2 სმ. (სსმ 6-60, 83). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ქილები, კოჭობები, სასმისები, დოქები, ლანგრები; ბრინჯაო - ფიბულა (სსმ 6-60. იხ. კატ. №30), ცულები (ე. წ. «აღმოსავლურ ქართული ტიპის»), მახვილები, შუბისპირები, სამაჯურები, საკინძები, სარტყლის ფრაგმენტები, ბალთები, ღილები, ბეჭდები; რკინა _ შუბისპირის ფრაგმენტი, ნატეხები; მძივები _ სარდიონის, პასტის. ძვ. წ. XIII-XII ს.ს. [ქორიძე 1965, გვ. 19]. ფიბულები გამოუქვეყნებელია.

2. თრელი (თბილისთან). სამარხი №49. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 10,5 სმ. (თამ 11-1:72-1023). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო - პინცეტი, რგოლი, სამაჯურები, ბუნიკები, მახვილები, მოხრილი დანა, ისრისპირები, ჯვრისებური საკიდი, გრავირებული სარტყელი. ძვ. წ. XIII-XII ს.ს. [აბრამიშვილი . . . 1978, გვ. 129, ნახ. 80]; ადრერკინის ხანა, დაახ. ძვ. წ. 800 წ. [Unterwegs 1995, №373, გვ. 327; Georgien 2001, გვ. 372, კატ. 298].

3. ურევი (ოზურგეთის რ-ნი). აღმოჩნდა სამაროვანზე, სამარხების გარეთ. ბრინჯაოს ფიბულა¹. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [მიქელაძე 1985, გვ. 47, 88-91, 113, ტაბ. XXVII3(948)].

4. ნიგვზიანი (ლანჩხუთის რ-ნი). სამარხი ორმო №1. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა _ კვირისტავეები; ბრინჯაო – ჰარპუნები, ქინძისთავეები, რგოლები;

¹ იქ, სადაც არაა აღნიშნული ფიბულის ზომები, სათანადო მონაცემები იხ. მითითებულ ლიტერატურაში. ტაბულებზე არსებული რიცხვითი ნომერი შეესაბამება კატალოგის ნომერს, ხოლო ფრჩხილებში მოთავსებული არაბული ციფრი შეესაბამება ტიპს.

რკინა – დანები, სამაჯურები; მძივები – სარდიონის, იასპის, ოპალის, მინის, ძვლის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. პირველი ნახ. [მიქელაძე 1985, გვ. 71, 82, 91, 92; ტაბ. XLI1421].

5. ნიგვზიანი. სამარხი ორმო №1. ბრინჯაოს ფიბულის რკალის ფრაგმენტი [მიქელაძე 1985, ტაბ. XLI1415]. - იხ. კატ. №4.

6. ფიჭვნარი (ქობულეთის რ-ნი). სამარხი №165. ვერცხლის ფიბულა L. 5 სმ. (ქ. ფ. ელ. 1999, №41). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი; კოლხური თეთრი (2 ც.); ვერცხლი – საკისრე რკალი, საყურეები; მინის მძივები; რკინის ფიბულა (კატ. №924). ელინისტური ხანა [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57, 58; ტაბ. II].

7. გორამირი (საჩხერის რ-ნი). №2 შურფიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 10,5 სმ. (სსმ 108-971, №249). ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [გოგაძე, დავლიანიძე 1981, გვ. 16, 17, 56, ტაბ. XVI249, XXIV249].

8. ყობანი (ოსეთი). ა. ს. უვაროვის კოლექცია. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,8 სმ. ძვ. წ. I ათასწ. დასაწ. [Уварова 1900, ტაბ. XXXI5].

9. ყობანი. ა. ს. უვაროვის კოლექცია. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 11,2 სმ. ძვ. წ. I ათასწ. დასაწ. [Уварова 1900, ტაბ. XXXII1].

10. ზემო რუთხა (ოსეთი). სამარხი №18 (შესადლოა გამარცხული). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – 7 ჭურჭელი; ბრინჯაო – მაღალრკალიანი ფიბულა (იხ. კატ. №127), 2 საკისრე რკალი, სპირალური ბოლოებით. სამაჯურები, ვერძის თავის ფორმის საკიდები, რომბისებური ბალთა, ექვსნახვრეტიანი ფირფიტა; შემკრები მძივი. ძვ. წ. IX ს-ის ბოლო – VIII ს. [Крупнов 1960, გვ. 226-228, 236, ტაბ. XLIV5].

11. სომხეთი. ვერცხლის ფიბულა (დეფორმირებული უნდა იყოს, რადგან რკალი ისეა მოღუნული, რომ არ ფარავს ნემსს, რაც რკალს ასიმეტრიულ სახეს აძლევს – ნ. ს.). ძვ. წ. VII ს. [Urartu 1991, გვ. 197, №57].

12. ბენი (სომხეთი). ბრინჯაოს ფიბულა (ერევანი, სომხეთის სახ. მუზეუმი, №319/8). ძვ. წ. VII ს. [Мартиросян 1964, გვ. 276, 277, სურ. 1091].

13. ლალვარი (სომხეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Morgan 1889, გვ. 116, სურ. 85]. ძვ. წ. VII ს. [Мартиросян 1964, გვ. 276, 277, სურ. 1091].

14. კალაკენტი (აზერბაიჯანი). სამარხი 129. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 12,6 სმ. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ობსიდიანის ქუსლამოღებული ისრისპირი; ბრინჯაო – შუბისპირი, რგოლი. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. [Карахмедова 1994, გვ. 92, 93, ტაბ. II; Nagel, Strommenger 1985, გვ. 91, სურ. 58m, გვ. 162, სურ. 571].

15. ზაიუკოვო (ყაზარდო-ბალყარეთი, ბაქსანის რ-ნი). დანგრეული ყორღანი (1935 წ.). ძვ. წ. XI-X ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV15].

I 2 - რკალის ღერო წვრილი, მრგვალგანივკვეთიანი და თანაბარი სისქისა. რკალის ზედაპირი შემკულია დაშორებული განივი თევზიფხური სახით. კორპუსი ნახევაროვალური. ფეხი (ზუდე) – ვიწრო და მაღალი, ნემსსაჭერი – პატარა და მომრგვალებული.

16.ისამთავრო (მცხეთასთან). სამარხი 1600 (ფრ. ბაიერნის გათხრები). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 8,3 სმ. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაო – ორი შუბისპირი, სადგისი, სპირალური დედალი დუგმა; სარდიონის მძივები. ურარტუს სამეფოს ხანა [Вырунов 1877, გვ. 17, ტაბ. V, სურ. 1; Уварова, Радде 1902. გვ. 62; Куфтин 1941, გვ. 70. სურ. 746; აბრამიშვილი 1957, ტაბ. I160; სულავა 2000, გვ. 65-67, ტაბ. I2].

17. ჩითახევი (ბორჯომის რ-ნი). სამარხი №26. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; რკინის ბრინჯაოსტარიანი სატევარი, ბრინჯაო - ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, ე. წ. «ჰიბრიდული» ცული; მძივები: სარდიონის, აქატის. ძვ. წ. I ათასწლეულის პირველი მეოთხედი [დამბაშიძე, ართილაყვა 1973, გვ. 46]².

18. ჩითახევი. სამარხი №58. - ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ცულები (თუ ცული), ფრთადაშვებული ისრისპირები, კვერთხის თავი, მასიური სამაჯური, მილისებრი ხვიები; რკინის შუბისპირი. მძივი (?). ძვ. წ. I ათასწ. პირველი მეოთხედი [დამბაშიძე, ართილაყვა 1974, გვ. 30].

19. თლია (ჯავის რ-ნი). ქვებით შემოსაზღვრული ქვაცილიანი ორმოსამარხი №115. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევარი განიერი ქედით, რომბული ბალთა, სარტყელი, გრავირებული პინცეტი, ბეჭედი-რგოლი, 7 მილხვია; მძივები – კალციტის, სარდიონის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 29, 51, ტაბ. 722]. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. მიჯნა – VIII ს. პირველი ნახ. [სულავა 2000ა, გვ. 38-42].

20. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაცილიანი ორმოსამარხი №64. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – განიერქედისანი სატევარი, სასაფეთქლე ხვია, სპირალური მილხვიები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 29, 51, ტაბ. 495]. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. მიჯნა, VIII ს. პირველი ნახ. [სულავა 2000ა, გვ. 38-42].

21. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაცილიანი ორმოსამარხი №52. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევარი განიერი გრავირებული ქედით, პინცეტი, რგოლი, ფიბულა ასიმეტრიული კორპუსით (იხ. კატ. №40), ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, სარტყელი, აბზინდა; მძივები – კალციტის, სარდიონის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 20, ტაბ. 4612]. ძვ. წ. XII-XI ს.ს. [Техов 1971, გვ. 191]. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. მიჯნა, VIII ს. პირველი ნახ. [სულავა 2000ა, გვ. 38-42].

22. ნალჩიკი (ყაზარდო-ბალყარეთი). დანგრეული სამარხიდან (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა [Крупнов 1960, გვ. 79, ტაბ. V8].

² ჩითახევის №№26, 58 კომპლექსების ტაბულები გამაცნო ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატმა ი. დამბაშიძემ, რისთვისაც მაღლობას მოვასხენებ.

23. ყობანი. 1877 წ. ყობანის სამაროვნის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:42; აგრეთვე იხ. კატ. №№111-114, 167-169, 342, 343) [Уварова, Радде 1902].

I 3 – რკალის ღერო წვრილი, გრეხილი, თანაბარი სისქის. კორპუსი ნახევაროვალური. ფეხი (ბუდე) – ვიწრო. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

24. სამთავრო. სამარხი 1591 (ფრ. ბაიერნის 1876 წ. გათხრები). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 12-54, 1671. ნივთი დაკარგულია _ ნ. ს.). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ მახვილები ბოლოწაკვეთილი და ბოლომახვილი, ე. წ. «აღმოსავლურ-ქართული ტიპის» ცუელი, ბრტყელი ცული-ეჩო გვერდითი შვერილებით, სათასმე მილაკები, მილისებრი გარსაკრავები სარტყელისათვის, ბრტყელი ისრისპირები, ნახევარსფეროსებური დილი, პინცეტი, ირმის ფიგურები, საქამრე რგოლები, ფურცლოვანი სარტყელი; რკინის გრძელფრთიანი შუბისპირი, ტარზე ბრინჯაოს გარსაკრავით; კერამიკა – ფეხიანი ქუსლგამოყვანილი ქოთანი მონაცრისფრო-მწვანედ მოჭიქული (სამარხიდან ამოღებისას დაიშალა). [Вырубов 1877, გვ. 30. ტაბ. V, სურ. 1; Bayern 1885, გვ. 38-40; Куфтин 1944, გვ. 331, სურ. 23; აბრამიშვილი 1957, გვ. 116-121, 136]. ძვ. წ. II ათასწ. ბოლო [Nioradze 1932, გვ. 82-87; ნიორაძე 1931, გვ. 202, 203; აბრამიშვილი 1961, გვ. 329]. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Куфтин 1941, გვ. 70, სურ. 74; Пиотровский 1949, გვ. 62; Воронов 1983, გვ. 31; სულავა 2000, გვ. 65-67].

25. არაშენდა (გურჯაანის რ-ნი, ადგილი «ფევრების ბოლო»). «არაშენდას სამლოცველო». ბრინჯაო _ ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: თიხის ჭურჭლის ფრაგმენტები; ბრინჯაოს მახვილები, სამაჯურები, ჯაჭვი. ძვ. წ. I ათასწ. პირველი ნახევარი [ფიცხელაური 1973, გვ. 122, ტაბ. LI,1; Pizchelauri 1984, გვ. 92, სურ. 631, გვ. 113, 114].

26. პეტრეს ნაკარუ (მარტვილის რ-ნი, სოფ. მუხურჩა). შემთხვევითი მონაპოვარი.³ თანმხლები ინვენტარი: იქვე აღმოჩნდა ბრინჯაოს სხვა ფიბულა მრგვალგანივკვეთიანი რკალით (იხ. კატ. №73). ძლიერ ფრაგმენტირებული. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [ელიავა 1987, გვ. 57, ტაბ. 42118; დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. II].

27. დღვაბა (ხობის რ-ნი). სამარხი №2. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII ს-ის მეორე ნახევარი [მიქელაძე, პაპუაშვილი, ჩუბინიშვილი, კოლხეთის ადრერკინის ხანის სამაროვნები (ერგეტის 13 და დღვაბის სამაროვნები), ტაბ. LXXX16. ხელნაწერი].

28. მუხურჩა (მარტვილის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 8 სმ. (სსმ კოლ. 81-976:274). აღმოჩნდა სამაროვანზე, თხრილში. იმავე თხრილში აღმოჩნდა: ბრინჯაო _ ბრტყელი სამაჯური, სქელყუნწიანი სატევრები; ვერცხლი (?) _ რგოლები, გრეხილფრთიანი სამაჯურები; კერამიკა _ ქოცო; მძივები _ სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. I2].

³ ამ ადგილას შემდგომში გათხრებს აწარმოებდა ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის არქეოლოგიური ექსპედიცია. იხ. Гогадзе Э. М., Панцхава Л. Н., Дариспанашвили М. В. Работы Носири-Мухурчской археологической экспедиции в 1974-1975 г.г., სსმაე, ტ. V, 1977, გვ. 60-71.

29. ზაიუკოვო. დანგრეული ყორღანი (1935 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა, L. 7,6 სმ. ძვ. წ. II-I ათასწ. მიჯნა [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV12].

I 4 – რკალის ღერო წვრილი, მრგვალგანივკვეთიანი და თანაბარი სისქის. რკალის ზედაპირი შემკულია სიგრძივ მიმართული თევზიფხური სახით; სიგრძივი ან განივი ნაჭდევებითა და მათ შორის თევზიფხური სახის სეგმენტებით ან ჯვარედინა ნაჭდევებით. კორპუსი ნახევაროვალურია. ფეხი (ბუდე) – ვიწრო. ნემსსაჭერი – პატარა და მომრგვალებული.

30. დილომი. შემთხვევითი აღმოჩენა (როგორც ჩანს დანგრეული სამარხი). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 11 სმ. (სსმ კოლ. 6-60, 158). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ქილები, კოჭობები, სასმისები, დოქები, ლანგრები, ბრინჯაო – ცულები (ე. წ. «აღმოსავლურ ქართული ტიპის»), მახვილები, ფიბულა (სსმ კოლ. 6-60:83; იხ. კატ. №1), შუბისპირები, სამაჯურები, საკინძები, სარტყლის ფრაგმენტები, ბალთები, ღილები, ბეჭდები; რკინა – შუბისპირის ფრაგმენტები, ნატეხები; მძივები – სარდიონის, პასტის. ძვ. წ. XIII-XII ს.ს. [ქორიძე 1965, გვ. 19]. ფიბულები გამოუქვეყნებელია.

31. მარალინ დერესი (წალკის რ-ნი, სოფ. სანთას დას-ით). ქვის სამარხი №4 (უხეზად ნაგებ სამარხში დაკრძალული ყოფილა პატარა გოგონა). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7 სმ (სსმ 31-65:35, კომპლ. 33-43). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი მსხლისებრი კორპუსით, ქოთანი ცალყურა, დოქი სფეროსებრი მუცლით; ბრინჯაო – თოხი, სავარცხელი და ორი სამაჯური; რკინის დანა; ქვის ამულეტი; მინის მძივი, სარდიონის მძივები, ნიჟარები კაური. ვანის ეპოქა [Куфтин 1941, გვ. 51, 52, სურ. 50, ტაბ. XXIII].

32. წითელი შუქურა (სოხუმთან). ქვევრსამარხი 149(68) (მეორადი დაკრძალვით). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,5 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაოს მძივები – ერთი კასრისებური ფორმის, ხუთი – ბიკონუსური. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს., ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 121-123, 191, ტაბ. XXV6; Квирквелия 1981, გვ. 6].

33. მუხურჩა. აღმოჩნდა მუხურჩის სამაროვანზე, №7 თხრილის გაფართოებისას. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,7 სმ. (სსმ კოლ. 81-976, №239). ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. I3].

I 5 – რკალის ღერო წვრილი, მრგვალგანივკვეთიანი და თანაბარი სისქისა. რკალის ზედაპირი შემკულია განივი ღრმა ნაჭდევებით, რომლებიც უსწორმასწორო ბურცობებს ქმნიან («გოფირებული»). კორპუსი ნახევაროვალური. ფეხი (ბუდე) – ვიწრო. ნემსსაჭერი – პატარა და მომრგვალებული.

34. თეთრიწყლები (თელავის რ-ნი). ორმოსამარხი №5. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მახვილი, ჯაჭვი ბოლოებში დუგმებით, ღილები, მასიური ერთნახევრიანი ხვია; ტახის ეშვი; კერამიკა – ორყურა ლანგარი, ჯამი, ქოთნები, კათხები, პატარა ჯამი, კერამიკის ფრაგმენტები. ძვ. წ. II-I ათასწ. მიჯნა, ძვ. წ. 1100-900 წ.წ. [Пицхелаური 1969, გვ. 101-107, VIII1, XI2; მისივე 1973, გვ. 65, ტაბ. LXIX260; მაისურაძე 1993, ტაბ. XLVII7].

35. მაკარაშენი (სომხეთი, კიროვაკანის რ-ნი). ქვის სამარხი 6 მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა (ფიბულა ტექსტში არაა მოხსენიებული. იხ. მითითებული ლიტ. გვ. 286, 287, მაგრამ არის რკინის ხანის ძეგლების კრებით-ქრონოლოგიურ ტაბულაზე – XXXVI, I16. შესაძლოა ნაშრომში შეცდომაა). ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Мартиросьян 1964, გვ. 286, 287, ტაბ. XXXVI, I16].

II ტიპი - ოდნავ ასიმეტრიულრკალიანი ფიბულები

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია ოდნავ ასიმეტრიული მოყვანილობის კორპუსი. რკალის ღერო წვრილი და თანაბარი სისქისაა; ბუდე რკალის შესაბამისად ვიწროა; ნემსსაჭერი – პატარა და მომრგვალებული. რკალის შე მკულობის მიხედვით მათში გამოვყავი 3 ქვეტიპი:

II 1 - სადარკალიანი

II 2 - ერთმანეთისაგან დაშორებული ირგვლივი «თევზიფხური» ორნამენტით რკალშემკული

II 3 - გრებილრკალიანი

II 1 – რკალის ღერო წვრილია, მრგვალგანივკვეთიანი, თანაბარი სისქის, სადა. კორპუსი ოდნავ ასიმეტრიულია. ვიწრო ფეხი (ბუდე) თითქმის ვერტიკალურადაა ჩამოშვებული. ნემსსაჭერი პატარა და მომრგვალებულია⁴.

36. თლია. ქვებით შემოწყობილი, ოთხკუთხა მოყვანილობის ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №99 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ცხენის, ირემისა და ჯიხვის ფიგურები; წვივის რგოლები, სატევარი, რომბისებრი ღილები; მძივები – სარდიონის, კალციტის, მინის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 26, 51, ტაბ. 65, სურ. I7].

37. კლინ-იარსკი 2 (სტავროპოლის მხარე, კისლოვოდსკთან). სამარხი №1. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინის აკინაკი. ძვ. წ. VII ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV5].

II 2 - რკალის ღერო წვრილია, მრგვალგანივკვეთიანი, თანაბარი სისქის. რკალის ზედაპირი შემკულია ერთმანეთისაგან დაშორებული ირგვლივი თევზიფხური სახეებით, რომლებიც ზოგჯერ სეგმენტურად არიან განლაგებული და რკალის თავსა და ბოლოში შემოსაზღვრებიან ირგვლივი ხაზებით ან სიგრძივი თევზიფხურით. კორპუსი ოდნავ ასიმეტრიულია. ვიწრო ფეხი (ბუდე) თითქმის ვერტიკალურადაა ჩამოშვებული. ნემსსაჭერი პატარაა, მომრგვალებული.

⁴ კატალოგში არ შევიტანეთ: **ზმეისკოე** (ოსეთი, ზმეისკოეს რ-ნი). ნამოსახლარი (1957 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (?). აღმოჩნდა ნამოსახლარის დასავლეთ ნაწილში, №11 კერის ქვედა ფენაში. ძეგლის გამთხრელები დ. დეოპიკი და ე. კრუპნოვი ნივთს ფიბულად არ მიიჩნევენ (რაც სწორი უნდა იყოს – ნ. ს.). ძეგლი თარიღდება ძვ. წ. X-VIII ს.ს. [Деопик, Крупнов 1961, გვ. 28, 36, სურ. 84; შდრ. Kossack 1983, გვ. 101, სურ. 41; Козенкова 1996, გვ. 37].

38. თლია. ქვებით გარშემოწყოილი ქვაცილიანი ორმოსამარხი №23a (სამი მიცვალე-ბული: ქალი, მამაკაცი, ბავშვი. სამივეს ცალ-ცალკე ინვენტარი ქონდა). ბრინჯაოს ფიბულა (ეკუთვნის მამაკაცის ინვენტარს). მამაკაცის ინვენტარი: ბრინჯაო – საკიდი («თიკანი»), 9 რომბული ბალთა, გრავირებული მრუდეტანიანი კოლხური ცული, სარტყელის ფრაგმენტები, 2 სატევარი, აბზინდა («ხელი»), პინცეტი, ფირფიტის ფრაგმენტები, მრგვალი ღილი, სწორკუთხა ბალთა. ძვ. წ. XII ს. ბოლო – XI ს. ან ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1960, გვ. 173, 174, სურ. 9-10; მისივე 1971, გვ. 164-166, სურ. 61; მისივე 1980, გვ. 17, ტაბ. 3910].

39. თლია. სამარხი №37. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა [Texov 1980, ტაბ. 43, სურ. 14; იხ. კატ. №188], 3 სატევარი, ქინძისთავი, ხვია; სარდიონის მძივები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 19, ტაბ. 43, სურ. 15].

40. თლია. ქვებით გარშემოწყოილი, ქვაცილიანი ორმოსამარხი 152. ბრინჯაოს ფიბულა [Texov 1980, ტაბ. 464]. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა [Texov 1980, ტაბ. 4612; იხ. კატ. №21], 2 სატევარი, პინცეტი, რგოლი, გრავირებული ყუამახვილი კოლხური ცული, სადა სარტყელი, მართკუთხა აბზინდა; მძივები – კალციტის, სარდიონის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. ან ძვ. წ. XII-XI ს.ს. [Texov, 1971, გვ. 191, სურ. 71; მისივე 1980, გვ. 20, ტაბ. 464].

41. ნაცარგორა (ხაშურის რ-ნი). სამარხი №435. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი, ორყურა დიდი ქოთანა, ლანგარი; ბრინჯაო – მახვილი, მასრაგახსნილი შუბისპირი, კოლხური ცული, კვერთხის თავი, მართკუთხა გრავირებული აბზინდა; რკინა – მასრაგახსნილი შუბისპირი, მახვილი; მძივები. ძვ. წ. VIII ს. [რამიშვილი 2001, გვ. 157, 158, ტაბ. VIII1363].

42. 43. ნიგვზიანი. სამარხი ორმო №1 (ქვაცილიანი, კოლექტიური). ბრინჯაოს ფიბულე-ბი. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – კვირისტავეები; ბრინჯაო – სატევრები, შუბისპირი, აბზინდები; რკინა – სატევრები, შუბისპირები; მძივები – სარდიონის, ოპალის, მინის (შავი, ფირუზისფერი, თვლიანი). ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [მიქელაძე 1985, გვ. 82, 92, ტაბ. XLI2(1417), 3(1416)].

44. ნიგვზიანი. სამარხი ორმო 16 (ქვაცილიანი, კოლექტიური). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაოს სატევარი, ქანდაკება, სამაჯური, რგოლები, რკინის შუბისპირი; ქვის სალესი; ვერცხლის რგოლი; მძივები – სარდიონის, იასპის, ოპალის, თიხის, თეთრი მინის, გიშრის, პოლიქრომიული. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [მიქელაძე 1985, გვ. 82, 92, ტაბ. XLVI18(1557)].

45. კიზილკალინსკი (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი). სამარხი №2. ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩ-ნდა სპეციალურ სამალავში.საკვითური პერიოდი. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV6].

II 3 – რკალის ღერო წვრილი, თანაბარი სისქის, გრებილი. კორპუსი ოდნავ ასიმეტ-რიულია. ვიწრო ფეხი (ბუდე) – თითქმის ვერტიკალურად ჩამოშვებული. ნემსსაჭერი მოტეხილი.

47. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №48. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევრი; თიხის ქოთანის, სარდიონის მძივები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов, 1980, გვ. 19, 20, 51, ტაბ. 45, სურ. I3].

III ტიპი – ნახევარწრისებური ანუ მაღალრკალიანი («ნალისებრი») ფიბულები

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია მაღალი რკალი, რის გამოც ფიბულის კორპუსი ნახევარწრიულია. რკალის ღერო თანაბრად ან ძლიერ შემსხვილებულია და სხვადასხვაგვარად გაფორმებული. ბუდე რკალის შესაბამისად სუსტად ან ძლიერ გაგანიერებულია. ნემსსაჭერი პატარაა, მომრგვალებული. რკალის შემკულობის მიხედვით მათში გამოიყოფა 15 ქვეტიპი⁵:

- III 1 – სადარკალიანი
 - III 2 – სიგრძეზე მიმართული «თევზიფხურით» რკალშემკული
 - III 3 – ირგვლივი «თევზიფხურით» რკალშემკული
 - III 4 – ყვავილისებრგანივკვეთიანი რკალით
 - III 5 – მრავალკუთხაგანივკვეთიანი რკალით
 - III 6 – მართკუთხაგანივკვეთიანი რკალით
 - III 7 – რომბისებრგანივკვეთიანი რკალით
 - III 8 – რკალზე დისკოსებური შემსხვილებებით
 - III 9 – მძივისებრრკალიანი
 - III 10 – ირგვლივი ზოლების სეგმენტებით რკალშემკული
 - III 11 – დაკეჭნილზურგიანი რკალით
 - III 12 – გრეხილრკალიანი
 - III 13 – ფირფიტისებრრკალიანი
 - III 14 – «დახორკლილრკალიანი»
 - III 15 – რკალზე ლურსმნისებრი შვერილებით
 - III 16 – რკალზე ვერძის თავის პროტომებით
 - III 17 – «როზეტისებრი» რკალით
 - III 18 – რკალის თავსა და ბოლოში ზოომორფული გამოსახულებებით
 - III 19 – ვოლუტებით ბუდეშემკული
 - III 20 – ბუდეჭვინტიანი
- იმპორტული:**
- III 21 – ბალიშისებურზურგიანი რკალით
 - III 22 – ნავისებურ (a navicella) ზურგიანი რკალით
 - III 23 – ღრუმუცლიანი რკალით
 - III 24 – ბიბილოსებური რკალით
 - III 25 – ნახევაროვალურრკალიანი (ურეკის ფიბულა)

III 1 – სადარკალიანი

III 1 a – რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი სადა. კორპუსი ნახევარწრისებური ან ნა-

⁵ ქვეტიპებს მოკლე სახელწოდებები მივეცი ერთი რომელიმე ყველაზე დამახასიათებელი ნიშნის მიხედვით.

ლისებური. ფეხი (ბუდე) - რკალის ღეროს სიმერტიული ან ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

47. მუხურჩა. სამაროვნის მნიშვნელოვანი ნაწილი დანგრეულია. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 81-976:991). აღმოჩნდა ე. წ. «ქვედა» მოედანზე, სადაც მეორადი დაკრძალვა ივარაუდება. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Гогодзе, Панцхава, Дариспанашвили 1977, ტაბ. VIII8; დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. 17].

48. ბრილი. დანგრეული კრემაციული სამარხი (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 13 სმ (სსმ კოლ. 5-993:284). გამოუქვეყნებელია⁶.

49, 50. ყაზბეგი (ყაზბეგის რ-ნი). ბრინჯაოს 2 ცალი ფიბულა (სსმ 2-02:229:230). აღმოჩნდა 1879 წ. სოფ. სტეფანწმიდაში (ამჟამინდელი ყაზბეგი), აღ. ყაზბეგის სახლის ეზოში წარმოებული სამუშაოებისას, რომლის დროსაც აღმოჩნდა სამაროვანი და გაითხარა სამი სამარხი. 1879 წელს აქ სამუშაოებს აწარმოებდნენ _ პ. და ა. უვაროვები, ვ. ანტონოვიჩი, კ. ოლშევსკი, აღ. ყაზბეგი, ფ. ბაიერნი. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Уварова, Радде 1902, გვ. 11, 12; სულავა 2003, გვ. 83, ტაბ. 12,3].

51. ზანისხევი (ბორჯომის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა [Куфтин 1950, გვ. 224, 225, სურ. 141].

52. დბა (ბორჯომის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა [Куфтин 1950, გვ. 224, 225, სურ. 142].

53. ხუცუბანი (ქობულეთის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა [Куфтин 1949, გვ. 133].

54. ბრილი (ამბროლაურის რ-ნი). 1951 წ. დანგრეული სამარხიდან. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993, № არა აქვს). გამოუქვეყნებელია.

55. ბრილი. №7 სამარხის ჩრდილო-დასავლეთი კუთხის გარეთ, დანგრეული სამარხების ფენიდან (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:183). გამოუქვეყნებელია.

56, 57. ბრილი. სამარხი №26 (1950 წ.). ბრინჯაოს 2 ცალი ფიბულა. L 9,5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:190), L. 8,5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:1901). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზარი რკინის ენით, 2 ცალი დაფანჯრული ექვანი, 2 ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:197:204; იხ. კატ. 1396), 3 ცალი გრეხილრკალიანი დიადემა (ერთი მათგანი ძეწკვით), რიტონი (დგას ფრინველის ქანდაკებაზე), საკინძი, საკიდი, დუგმისებური ბალთა; რკინა _ 19 ცალი მოხრილი ცული ჩაქუჩისებრი და სოკოსებრი ყუით, შუბცული, 7 აკინაკი, 3 მოხრილი დანა; ვერცხლი _ 3 ცალი გრეხილრკალიანი ფირფიტისებურბოლოიანი დიადემა, საყურე ორი სხვიით. გამოუქვეყნებელია.

58. ბრილი. დანგრეული კრემაციული სამარხიდან (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:285). გამოუქვეყნებელია.

⁶ მასალაზე მუშაობისას გაწეული დახმარებისათვის მადლობას მოვასხენებ საქართველოს ეროვნული მუზეუმის ფონდის მცველს, ისტ. მეც. კანდ. ლ. ფანცხავას.

59. ბრილი. დანგრეული კრემაციული სამარხიდან (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:328). გამოუქვეყნებელია.

60. ბრილი. ქვის სამარხი №21 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,8 სმ (სსმ კოლ. 5-993:194/2). თანმხლები ინვენტარი: ვერცხლი – 2 ცალსხივიანი საყურე; ბრინჯაო – სპირალური დუგმა, მართკუთხა ფორმის 2 აბზინდა, 2 ზურგდაკეპნილი სამაჯური, 2 ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:194/1,3; იხ. კატ. №486), საკიდი (ვერძის თავი); მძივსაკიდი; ლურჯი მინის მძივები. გამოუქვეყნებელია.

61. ბრილი. ორმოსამარხი №26 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. (სსმ კოლ. 5-993:237). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:230; იხ. კატ. №560), სურა, (ფრაგმენტირებული), 6 «მძივი», მილაკისა და ჯაჭვის ფრაგმენტები, 4 ბოლო-დაბრტყელებული მანჭვალი, 4 ე. წ. სკვითური ისრისპირი, დაფანჯრული სფერული ექვნები; ელექტრუმის ერთსხივიანი საყურე; რკინა – ცულის ფრაგმენტები, ლაგამი, სატევარი; მინა – პოლიქრომიული სანელსაცხებლე (ლურჯ ფონზე ცისფერი და ყვითელი ზიგზაგისებური ძაფებით); მძივები – ქარვის, ფირფისფერი ფაიანსის, ლურჯი მინის. გამოუქვეყნებელია.

62. ბრილი. სამარხი №24 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:141). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:139, კატ. №375), ჯაჭვი დუგმისებური საკიდებით, თხელი ფირფიტის 2 სამაჯური, მთლიანადსხმული საკინძი, ვერცხლის თავგახვრეტილი სასაფეთქლე. მინის ერთფერი და პოლიქრომიული მძივები. გამოუქვეყნებელია.

63. ბრილი. №13 ქვის სამარხი (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,3 სმ (სსმ კოლ. 5-993:106). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფირფიტისებური მძივები, ხვია, ჯვრისებური საკიდი, ბუნკები («გრიფონი»), ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:105; იხ. კატ. 1378); რკინა – მოხრილი დანა, აკინაკი, ლაგამი, ცული, ვერცხლი – ფირფიტისებური სამაჯური; მინის ერთფერი და პოლიქრომიული მძივები; ხის ნაშთი, ცხვრის კოჭები და კბილები. გამოუქვეყნებელია.

64. ბრილი. №8 სამარხი (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:250ა). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ცალყურა სასმისები; ბრინჯაო – ბალთა, საყბურები, რგოლი. გამოუქვეყნებელია.

65. ბრილი. №8 სამარხი (1948 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,7 სმ (სსმ კოლ. 5-993:56). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თავგახვრეტილი სასაფეთქლე რგოლები, სამაჯურები; მძივები – ქარვის, მინის, ერთფერი და პოლიქრომიული. რკინის ფიბულა (კატ. №909. ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.). გამოუქვეყნებელია.

66. ბრილი. სამარხი №21 (1952 წ.) ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:155). თანმხლები ინვენტარი: რკინა – ცული ყუაჩაქუჩიანი, სატევარი; ვერცხლის ფირფიტისებრი სამაჯური; ელექტრუმის ორმტევენიანი საყურე; მძივები. გამოუქვეყნებელია.

67. ბრილი. №10 სამარხი (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 3,4 სმ (სსმ კოლ. 5-993, №არა აქვს). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა, ფირფიტები, რგოლი, სამაჯურები;

ვერცხლის რგოლი; რკინის გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტი. მძივები. გამოუქვეყნებელია.

68. ბრილი. აღმოჩენილია სამაროვნის სხვადასხვა ადგილზე ამოყრილ მიწაში (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:97). გამოუქვეყნებელია.

69. ბორი (ხარაგაულის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1962 წ.). (სსმ კოლ. 16-32:66). გამოუქვეყნებელია.

70. განთიადი (დმანისის რ-ნი). სამარხი № 61. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; რკინა – მახვილები; ბრინჯაო – სარტყელი, მოკლე კონუსური ქინძისთავეები, სამაჯურები, ირმის ფიგურები, ბალთები, ღილები. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Кахиани . . . 1985, გვ. 29-31, ტაბ. XXX; Georgien 2001, გვ. 377, კატ. 308].

71. ნაცარგორა. სამარხი №208. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ორი ცალყურა ქოთანნი, ქოთანნი, კოჭობი, ლანგარი; ბრინჯაო – შუბისპირი, სარტყელი, ფიბულის ნემსი (კატ. №850); რკინა – სატევარი (?); მძივები. ძვ. წ. VIII ს. [რამიშვილი 2001, გვ. 158, ტაბ. II378].

72. ნაცარგორა. სამარხი №315. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი, ლანგარი; ბრინჯაო – სარტყელი, დაფარული მორბენალი სპირალებით; რკინა – სატევარი; მძივები. ძვ. წ. VIII ს. [რამიშვილი 2001, გვ. 158, ტაბ. I952].

73. პეტრეს ნაკარუ. დანგრეული სამარხებიდან. ბრინჯაოს ფიბულა (ძლიერ ფრაგმენტირებული) [ელიავა 1987, გვ. 54, ტაბ. 42118; დავლინიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. I4, იხ. კატ. №26].

74. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №188 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი იმ მიცვალებულისა, რომელსაც ფიბულა ახლდა: ბრინჯაო – ჯამი, ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, სარტყელი, აბზინდა; რკინა – სატევარი, მოხრილი დანა, შუბისპირი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 42,43, ტაბ. 1191]. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. დასაწყისი [სულავა 2000ა, გვ. 40].

75-102. ჯანტუხი (ტყვარჩელი). კოლექტიური სამარხი ინჰუმაციითა და კრემაციით. ბრინჯაოს 28 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაო – ფიბულები (65 ცალი. იხ. კატ. №№320, 370, 385, 386), სამაჯურები, საკისრე რკალები, პინცეტები, სპირალები, ძეწკვები, სიტულის სახელური ზოომორფული ყურით, ზარაკები, ჯვრისებური და სხვა ფორმის, საკიდები, სპირალური დუგმები, აბზინდები, ბალთები, ფიგურები; რკინა – სატევრები. ქვა – სალესები, კვირისტავეები; მძივები – ქვის, სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 32, 33, 40, 41, სურ. 2112-14,20-25, სურ. 253-19,35-38].

103. წეროვანი (მცხეთის რ-ნი). სამარხეული კომპლექსი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1969 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ე. წ. «კახური ტიპის» სატევარი, შუბისპირი, საკინძი, დუგმა, სადგისი, სატეხი, პინცეტები, შტანდარტი, მილები, ირმის სარიტუალო ფიგურები (ძლიერ ფრაგმენტირებული); კერამიკა –

სასმისები, ტოლჩები, ქოთნები, ქვაბქოთანა, დერგი, ჯამი. ძვ. წ. X-IX ს.ს. [სონლულაშვილი 1996, გვ. 160, ტაბ. XL17].

104. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ს. უვაროვის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. XXXI6].

105-109. ზემო რუთხა. ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია, რომელიც ინახება ბერლინში, ძველი ისტორიის მუზეუმში. კოლექციაში შედის სხვადასხვა დროს შექმნილი ბრინჯაოს ნივთები ჩრდილოეთ კავკასიიდან. ბრინჯაოს 5 ცალი ფიბულა. გვიანბრინჯაო-რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, კატ. 447-451, ტაბ. 62,2, 28,2, 62,1, 28,9, 28,3].

110. სერჟენ-იურტი (ჩეჩნეთ-ინგუშეთი, შალინსკის რ-ნი). ნამოსახლარი. ძვ. წ. X-VII ს.ს. ფენა. ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова, Крупнов 1964, გვ. 77, სურ. 218; Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVIII1].

111-114. ყობანი. 1877 წ. ყობანის სამაროვნის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. შაქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა). ბრინჯაოს 4 ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:40-41, 46, 50; აგრეთვე იხ. კატ. №№23, 167-169, 342, 343) [Уварова, Радде 1902].

115. ცენტეროი (ჩეჩნეთი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Марковин 1966, გვ. 125, სურ. 3; Козенкова 1978, გვ. 163, სურ. 34].

116-120. შაროი (ჩეჩნეთ-ინგუშეთი, არღუნის ხეობა). 1982 წ. აღმოჩენილი სამაროვნის დაახლოებით 3 სამარხის ნივთები. ბრინჯაოს 5 ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – ყუნწიანი სატევარი, აბზინდები ნახევარწრიული და მართკუთხა, სარტყელის ფრაგმენტები, ბრტყელთავიანი თავხვია და გრეხილღერიოანი თავხვია საკინძები, სპირალურთავიანი სასაფეთქლეები და სამჯურები, საწვივე რგოლები, რომბული ბალთები, სპირალური ხვიები, სარდიონის მძივები. ძვ. წ. II-I ათასწ. მიჯნა, I ათასწ. პირველი საუკუნეები [Козенкова 1978, გვ. 160, სურ. 29-13; მისივე 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVIII3].

121. ყარასი (სტავროპოლის მხარე). აკლდამა I. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV1].

122. მინერალური წყლები (სტავროპოლის მხარე). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. V ს. [Афанасьев, Рунич 1976, გვ. 31, ტაბ. IV21; Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV2].

123. კამენომოსტსკი (ყაბარდო). კამენომოსტსკის სამაროვანი. სამარხი სკოლასთან 5(1954 წ.). გათხრილია პ. გ. აკრიტასის მიერ. სკვითური ხანა [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV4].

124. გიუნდელენი (ყაბარდო-ბალყარეთი, ბაქსანის რ-ნი). დანგრეული სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. X-VII ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV17].

125. ბაქსანის ხეობა (ყაბარდო-ბალყარეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. ე. ზიჩის კოლექცია. ძვ. წ. VII-V ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV8].

126. კიჩ-მალკა (ყაზარდო-ბალყარეთი). დანგრეული სამარხი (1955 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. XI-X ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV18].

127. ზემო რუთხა. სამარხი №18. შესაძლოა გამარცხული. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – 7 ჭურჭელი; ბრინჯაო – დაბალრკალიანი ფიბულა (იხ. კატ. №10), 2 გვერგვი სპირალური ბოლოებით, სამაჯურები, ვერძის თავის ფორმის საკიდი, რომბული ბალთა, ექვსნახვრეტიანი ფირფიტა; შემკრები მძივი. ძვ. წ. IX ს. ბოლო – VIII ს. [Крупнов 1960, გვ. 226-228, ტაბ. XLIV6].

128. ვაკო-ჟილე (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი, სტავროპოლის მხარე). აკლდამა. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VI ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV9].

129. ვაკო-ჟილე. სამაროვანი ქვის სამარხებით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – ისრისპირი, სამაჯურები, ზოომორფული საკიდები; რკინის სატევარი და სხვ. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Алексеева 1971, გვ. 62, ტაბ. 14a12; Козенкова 1989, გვ. 54].

III 1 ბ – რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი სადა. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) – «რომბისებური» ფორმის, ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

130. ლარილარი (მესტიის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა⁷. აღმოჩნდა სამაროვნის კრემაციულ მოედანზე, ნახშიროვან ფენაში, რომელსაც ათარილებს ბრინჯაოს მთლიანადსხმული ფარაკიანი ბეჭდები და კოლხური კერამიკა. ძვ. წ. VI-V ს.ს.

131. გორაძირი. გორაძირის თხემის ჩრდილოეთ ნაწილში 1997-1998 წ.წ. ზამთარში წარმოებული სამუშაოების დროს. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: კერამიკა – კოლხური ქვევრები, ქოთნები, იმპორტული ამფორები და შავლაკიანი ჭურჭელი, ზოომორფულყურიანი ტოლჩა. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [მეშველიანი, ქორიძე 1999, გვ. 14, ტაბ. 4; Гогадзе . . . 2003, ტაბ. III8].

132. ყაზბეგი. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ 2-02, №233). იხ. კატ. 49, 50.

133. კისლოვოდსკი (ყაზარდო). კისლოვოდსკის სამაროვანი. სამარხი №16 (1933 წ.). ძვ. წ. VI ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV3].

III 1 ც – რკალის ღერო თანაბრად ან შედარებით სუსტად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი სადა. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროსთან შედარებით არასიმეტრიულად განიერი. ნემსსაჭერი – პატარა, ენისებური ფორმის.

134. თლია. სამარხი №68. ქვებით შემოწყობილი, ქვაცილიანი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელი, აბზინდა, სპირალური მილაკები, ქინძისთავი, ქვაბი, ფიბულა (იხ. კატ. №192), ზოდი ყუამახვილი კოლხური ცული,

⁷ მასალის გაცნობისათვის მადლობას მოვახსენებ ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორს შ. ჩართოლანს.

ლაგამი; რკინა _ აკინაკი, შუბისპირი; ძვლის საყბურები. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახევარი _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 9, 10, ტაბ. 10814].

135. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №139. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სიტულა, აბზინდა; რკინა _ ცული, აკინაკი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1970, გვ. 105, სურ. 9; მისივე 1980ა, გვ. 26, სურ. 5; მისივე 1980ბ, გვ. 222, სურ. 4; მისივე 1985, გვ. 13, 14, ტაბ. 1354].

136. თლია. ქვის სამარხი №1586 (სამი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა⁸ (ეკუთვნის იმ მიცვალებულს, რომლის ჩონჩხიც გამოჩნდა რკინის ფიბულიანი ჩონჩხის ალაგების შემდეგ). თანმხლები ინვენტარი: რკინა _ ცული, დანა სქელი ზურგით; ბრინჯაო _ აბზინდა და რგოლი, რომელიც ქვის სალესზე იყო მიმაგრებული; რკინა _ ფიბულა, ცული. ძვ. წ. I ათასწ. პირველი ნახ. [Техов 1985, გვ. 25, 63, ტაბ. 1419].

137. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №100(146). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ რგოლი, 3 სადა სამაჯური. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 147, ტაბ. XXV4].

138. ბაქსანის ხეობა. ბრინჯაოს ფიბულა. ე. ზიჩის კოლექცია. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV11].

139. ვოზდვიენსკოე (სტავროპოლის მხარე). ციხე-სიმაგრიდან (1850 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა [Крупнов 1960, ტაბ. III8].

III 1 d _ რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი სადა. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროსთან შედარებით არასიმეტრიულად განიერი, ნიჩბისებური ფორმის. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებულიან ენისებრი ფორმის.

140. ყაზბეგი (ყაზბეგის რ-ნი). «ყაზბეგის განძი.» ბრინჯაოს ფიბულა. L. 1,9 სმ. განძი აღმოჩენილია სოფ. სტეფანწმინდაში (ამჟამინდელი ყაზბეგი), მწერალ ალ. ყაზბეგის სახლის ეზოში, 1877 წელს გ. ფილიმონოვის მიერ. «განძის» _ 200-მდე სხვადასხვა ნივთი აღმოჩნდა ლითონის ჭურჭლებში, რომლებსაც ჯაჭვი ქონდა შემოხვეული. «განძის» ინვენტარი: ვერცხლის თასი; ბრინჯაო _ მათარები, სიტულა, ზარაკები, ფიგურები, შტანდარტები, ეჭვნები, ლაგმები, სამაჯურები, პინცეტები, სარტყლები, ბალთები; რკინის შუბისპირები; ოქრო _ სხივანა საყურე, საკიდები და სხვ. «განძში» 22 ცალი სხვადასხვა ტიპის ბრინჯაოს ფიბულა აღმოჩნდა. «განძის» ნაწილი დაცულია მოსკოვის ისტორიულ მუზეუმში (კოლ. 75942), სანკტ-პეტერბურგის ერმიტაჟში; ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (კოლ. 2-02) [Уварова 1900, ტაბ. LXXVIII1]; ძვ. წ. V-IV ს.ს. [წითლანაძე 1976, გვ. 77-80].

141. ბრილი. აღმოჩენილია №2 ქვაყრილის თავზე (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,3 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:15). გამოუქვეყნებელია.

⁸ იხ. Техов 1980, გვ. 32, ტაბ. 81.

142. ბრილი. №7 (1952 წ.) სამარხის ჩრდილო-დასავლეთით, კრემაციულ ფენაში. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:206). გამოუქვეყნებელია.

143. ბრილი. სამარხი №27 (1950 წ.) ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:214). თანმხლები ინვენტარი: მძივები - ერთფერი და პოლიქრომიული მინის. გამოუქვეყნებელია.

III 2 _ სიგრძეზე მიმართული «თევზიფხურით» შემკული

III 2 a – რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია სიგრძეზე (ერთ შემთხვევაში რკალის ცენტრში სიგანეზე მიმართული თევზიფხურის რამდენიმე რიგით. იხ. ცაიში, კატ. №152) მიმართული თევზიფხურით. კორპუსი ნახევარწრისებური ან ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული. ოდნავ ან ძლიერ გაგანიერებული.

144. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №39(56). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,7 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ მძივები; მძივები _ სარდიონის; თიხის ქოთანნი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 114, ტაბ. XXV5].

145. პრიმორსკოე (გუდაუთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ცულები, სატევარი, გვერგვი, ბიკონუსური სპირალები, შუბისპირები, ე. წ. «მუზარადი.» გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Отчет . . . 1908, გვ. 103; Стражев 1926, გვ. 106, 107; Куфтин 1949, გვ. 139-147, ტაბ. X4].

146. ვაკიჯვარი (ოზურგეთის რ-ნი). – შემთხვევითი აღმოჩენა (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (ის არ ეკუთვნის ვაკიჯვარის ძვ. წ. XII-XI ს.ს. განძს _ ნ. ს. ინახება ოზურგეთის მუზეუმში, №1500) [რამიშვილი 1974, გვ. 26, 80, 81, ტაბ. XVIII1].

147. ფიჭვნარი. სამარხი №3. ბრინჯაოს ფიბულა (ქ. ფ. კ. V:78, №17). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა _ ყურმილიანი დოქი, სამოსური ლეკითოსი; ბრინჯაო _ ნახევარმთვარისებური საყურეები, სამაჯურები სტილიზებული თავებით; მძივები მინის; ფინიკიური მინის ალაბასტრი; ვერცხლის კოლხური მონეტა. ძვ. წ. V ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

148. ფიჭვნარი. სამარხი 113. ბრინჯაოს ფიბულა (ქ. ფ. კ. V:76, 1368). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა _ დოქი ყურზე კოპებით; რკინა _ სამაჯური; ბრინჯაო _ საყურე შიგნიდან ოქროს ფენით. ძვ. წ. V ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

149. ფიჭვნარი. სამარხი №118. ბრინჯაოს ფიბულა (ქ. ფ. ელ. V:81, №142). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა _ დოქი, კოჭობი; ბრინჯაო _ მასიური საყურე რგოლები, გვერდებჩაჭრილი ზარაკი, ფარაკიანი ბეჭედი; მინის მძივები. მონეტები _ კოლხური თეთრი, სინოპური. ელინისტური ხანა [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

150. ფიჭვნარი. სამარხი №182. ბრინჯაოს ფიბულა (ქ. ფ. კ. V:85, №124). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი, კოჭობი, შავლაკიანი ჭურჭელი II-ს ფორმის ყურით, შავლაკიანი კანელურებიანი ამფორისკი; ბრინჯაო – სამაჯურები; რკინა – ფარაკიანი ბეჭდები; მძივები. ძვ. წ. V ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

151. ფიჭვნარი. სამარხი №264. ბრინჯაოს ფიბულა (ქ. ფ. კ. V:99, №41). თანმხლები ინვენტარი: რკინა – გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტები, სამაჯური, ფარაკიანი ბეჭედი; ბრინჯაო – სამაჯური; მძივები – ქარვის, მინის. ძვ. წ. V ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

152. ცაიში (ზუგდიდის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (2001 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ხელადა, სასმისი, ჯამი; ბრინჯაო – სატევრები, აბზინდები, სასაფეთქლე რგოლები, სამაჯურები, ძეწკვი; რკინა – სატევარი; მძივები – სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [პაპუაშვილი, ქსებუა, 2002, გვ. 49, ტაბ. III3].

153. გონა (ლექხუმი). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. ცაგერის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი.

154. ყაზბეგი. «ყაზბეგის განძი». ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. 1140. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [წითლანაძე 1976, ტაბ. XXVII]

155. ოჯოლა (წყალტუბოს რ-ნი). ე. წ. «ოჯოლის განძი». (შემთხვევითი აღმოჩენა 1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. ნივთები ეწყო ბრინჯაოს ჭურჭელში: ბრინჯაო – 23 ცალი სწორტანიანი, სეგმენტურპირიანი, წელში მოხრილი თოხი; ხელეჩო, 5 სეგმენტური იარაღი; 2 გრავირებული კოლხური ცული; ბრტყელი ცული; ისრისწვერები; სპირალურად ბოლოებდახვეული, ზედაპირდაკბილული სამაჯურები; ბრტყელფირფიტოვანი სამაჯური; ბოლოებგახსნილი მასიური რგოლი; ბრინჯაოს ჭურჭლის ნატეხები; ზოდები. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. [ქორიძე 1965, გვ. 38, 39, 119, 120, ტაბ. XXIV8]. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [ფანცხავა 1988, გვ. 70].

156. მუხურჩა. აღმოჩნდა სამაროვანზე (1974 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,5 (სსმ კოლ. 181-976:778, ნივთი გაწმენდისას დაშლილა – ნ. ს.). გამოუქვეყნებელია.

157. მუხურჩა. აღმოჩნდა სამაროვანზე (1974 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,5 (სსმ კოლ. 181-976:501). ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. I7].

158. სათოვლე-ნაბაღრები (მცხეთასთან). ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №19. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაო – სარტყელი, უმბონები, ტოლჩა, ლანგარი, კვერთხისთავი, საყბურები, მახვილი, მილაკები, პინცეტი, კილიტები, ქინძისთავები, სამაჯურები, ისრისპირი, ბალთები, სასაფეთქლე რგოლი, ირმის ქანდაკებები; რკინა – შუბისპირი მასრაზე ბრინჯაოს მავთულით, ფოთლისებური სატევარი; ოქრო – გარსაკრავი, ფირფიტა; მძივები – მინის. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. [აფაქიძე . . . 1982, გვ. 206-208, სურ. 1576].

159. რკინის კალო (თიანეთის რ-ნი). ორმოსამარხი №27, ორი ინდივიდით. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7 სმ. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – მახვილი, სატევარი, შუბისპირი;

ბრინჯაო – ისრისპირები, სამაჯურები, ზარაკები, ძეწკვები, საკინძი, პინცეტი, ღილი; კერამიკა; მძივები. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [კობაიძე 1978, გვ. 56, ტაბ. XLVI413].

160. კახეთი (?). ბრინჯაოს ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრის ექსპოზიცია, კოლ. 18-48:1). გამოუქვეყნებელია.⁹

161. ყოზანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXI3].

162. ყოზანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXII3].

163. ყოზანი. ვენისა და სენ-ჟერმენის მუზეუმის კოლექციები. ბრინჯაოს ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. XXXIX9; Chantre 1886, ტაბ. XXI8].

164. რუთხა (ოსეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. პ. უვაროვას კოლექცია. [Уварова 1900, ტაბ. CIV2].

165. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 3,5 სმ. იხ. კატ. №105-109 ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. III d 3570). გვიანბრინჯაო-რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, კატ. 452, ტაბ. 62,5].

166. სერჟენ-იურტი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1971 წ.). დანგრეული სამარხიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. მიჯნა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII2; Kozenkova 1992, გვ. 53, ტაბ. 892].

167-169. ყოზანი. ბრინჯაოს 3 ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:37, 49, 55). 1877 წ. ყოზანის სამაროვნის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა). [Уварова, Радде 1902].

170. სულთანგორსკი (სტავროპოლის მხარე). №1 სამაროვანი. სამარხი №7. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV7].

171. კამუნთა (ოსეთი). სამაროვანი აღმოჩნდა შემთხვევით, 1876 წ. 1879 წ. გათხრებს აწარმოებდა ვ. ბ. ანტონოვიჩი; 1882 წ. – ს. ა. უვაროვი. გაითხარა 7 სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულები (რაოდენობა არაა აღნიშნული – ნ. ს.) [Уварова 1900, გვ. 297, 30, ტაბ. CIV2-ის მსგავსი].

172. ძინაგა და მოზდოკი (ოსეთი, ირაფის რ-ნი). 1977 წ. შემთხვევით აღმოჩენილი სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა (3 ფიბულიდან ერთ-ერთი). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელი-ჯაჭვი, სამაჯური, ზარაკი, რკინის ცულები და შუბისპირი, თიხის ჭურჭელი. ძვ. წ. VII ს. ბოლო – VI ს. [Козенкова 1996, გვ. 25, სურ. 128].

173. ყოზანი. №9 ქვის სამარხი, გათხრილი ე. შანტრის მიერ. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ბალთები, სპირალური ხვიები, ნიჩბისებურთავიანი

⁹ მასალის გაცნობისათვის მაღლობას მოვახსენებ კათედრის გამგეს, პროფ. დ. ახვლედიანს და კათედრის თანამშრომელს თ. კეკელიძეს.

ქინძისთავები და გრეხილდეროიანი თავხვია საკინძები, სპირალურბოლოებიანი სასაფეთქლები, სამაჯურები, სარტყელის ფრაგმენტები, ნახევარწრიული აბზინდა რკინის ინკრუსტაციით, ვერძის თავის ფორმის საკიდები, მილაკები; 2 ყურიანი თიხის სასმისი; ცხვრის ძვლები; სარდიონისა და მინის მძივები [Chantre 1886, გვ. 25, 26; Козенкова 1996, გვ. 15, სურ. 3,10, სურ. 4].

174. ყობანი. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №12. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრეხილდეროიანი თავხვია საკინძები, მილაკები, სპირალური ხვიები, სარტყელის ფრაგმენტები, მართკუთხა აბზინდა, სატევარი, ცული, ძეწკვი, ჯვრისებური საკიდი, ფიგურები – მგელი, ცხვარი, ირემი, ღილები, ლაგამი; თიხის ჯამი. ძვ. წ. VIII ს. [Chantre 1886, გვ. 28; Козенкова 1996, გვ. 15, სურ. 5,11].

175, 176 ყობანი. სამარხი №16. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მართკუთხა აბზინდა, სპირალურთავიანი სამაჯურები, სპირალური ხვიები, რომბული ბალთები, სპირალურთავიანი სასაფეთქლები, ფიგურული საკიდები; სახურავიანი თიხის ჭურჭელი [Chantre 1886, გვ. 28; Козенкова 1996, სურ. 7,17,18].

177, 178. ყობანი. სამარხი №17. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მართკუთხა აბზინდა, ნიჩბისებური თავხვია საკინძები, რომბული ბალთები, ღილები, სპირალური ხვიები; სახურავიანი თიხის ჭურჭელი [Chantre 1886, გვ. 28; Козенкова 1996, სურ. 8,20,21].

III 2 b – რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია სიგრძეზე მიმართული თევზიფხურით. კორპუსი ნახევარწრისებური ან ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – «რომბისებური» ფორმის. ნემსსაჭერი – მომრგვალებული.

179. ბრილი. სამარხი №29 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:222). თანმხლები ინვენტარი: რკინა – აკინაკი, მოხრილი დანა, წერაქვი, ცული, შუბცული, ფიბულის ფრაგმენტები, ბრინჯაოს 2 გვერდებჩაჭრილი ზარაკი, ფირფიტისებური სამაჯურები, ზარი არწივის გამოსახულებით, ჯვრისებურთავიანი საკინძი, ძეწკვი; ვერცხლი – თავგახვრეტილი სასაფეთქლე, ოთხსხივიანი საყურე თავგახვრეტილი რკალით, ოქროს 2 სასაფეთქლე, მძივები. ძვ. წ. VI ს-ის მეორე ნახევარი [ფირცხალავა 2001, გვ. 80, ტაბ. IV].

180. ბრილი. აღმოჩნდა №1 ფართობზე (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:139). ნემსი მოტეხილი აქვს. ზამბარის ზემოთ შერჩენილია რკინის ნახვევი. შესაძლოა ნემსის მოტეხვის შემდეგ, მსრკინის ღეროთი გაუკეთეს ნემსი). გამოუქვეყნებელი.

III 2 c – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებულია. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია სიგრძეზე მიმართული თევზიფხურით. კორპუსი ნახევარწრისებრი ან ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – მნიშვნელოვნად გაგანიერებული, ნემსსაჭერი – მოტეხილი.

181. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №26(35). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: მოწითალო თიხის დოქი; ვერცხლის საყურე რგოლები; ბრინჯაო – ფიბულა,

ძეწკვი, ფიალა, 6 სამაჯური; რკინა _ 2 ფიბულა (იხ. კატ. №887, 888); მძივები _ ქარვის, მინისა და სარდიონის. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 104-106, ტაბ. VIII3]; ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

III 2 d – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია სიგრძეზე მიმართული თავზიფხური სახითა და წრეებით შედგენილი სამკუთხედების სეგმენტებით. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) – მნიშვნელოვნად გაგანიერებული და შემკული წრეებით შედგენილი სამკუთხედებით. ნემსსაჭერი _ დაბალი, მილისებურად მომრგვალებული.

182. ყაზბეგი. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ 2-02, 1227). იხ. კატ. №49, 50. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [სულავა 2003, გვ. 83, ტაბ. II].

III 2 e – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალი შემკულია სიგრძეზე თავზიფხური სახისა და ირგვლივი წრეხაზების სეგმენტებით. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) – მნიშვნელოვნად გაგანიერებული.

183. ყაზბეგი. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 2-02, №236). თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. №49, 50, 182. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [სულავა 2003, გვ. 83, ტაბ. I5].

III 3 _ ირგვლივი «თევზიფხურით» რკალშემკული

III 3 a – რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია განივად მიმართული თავზიფხური სახით. ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზების ან რომბული ბადით შევსებული სეგმენტით. კორპუსი ნახევარწრისებური ან ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული ან გაგანიერებული, სადა. ნემსსაჭერი პატარა, მომრგვალებული.

184. თლია. სამარხი №116a (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მთლიანადსხმული მახვილი, 2 ღილი, 2 გრავირებული ტანმრუდი კოლხური ცული, 2 სამაჯური, სწორკუთხა გრავირებული აზინდა, ზოომორფულყურანი სიტულა. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1960, გვ. 167-171; მისივე, 1971, გვ. 153-157, სურ. 56; მისივე, 1980, გვ. 15, ტაბ. 345].

185. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №15 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (აღმოჩნდა ქვედა დონეზე დაკრძალულ მამაკაცთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სარტყელი, თასი (თავის ქალებთან), სატევარი ქედზე სპირალური ორნამენტით; რკინა _ ცული (თავის ქალებთან). ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1960, გვ. 166; მისივე 1971, გვ. 152, სურ. 55; მისივე 1985, გვ. 5, 6, 62, სურ. 1001].

186. თლია. სამარხი №17 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (აღმოჩნდა მამაკაცის ინვენტართან). თანმხლები ინვენტარი: შავად გამომწვარი ქოთან; ბრინჯაო _ ალისებური სატევარი, განიერი ქედი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1971, გვ. 157, 158; მისივე 1980, გვ. 16, ტაბ. 354].

187. თლია. სამარხი №32. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: თიხის კათხა; ბრინჯაო _ კასრისებური მძივი, სარტყელი, აბზინდა, რომბისებური ბალთა, სატევარი; მძივები _ სარდიონის, ობსიდიანის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 18, ტაბ. 422].

188. თლია. სამარხი №37. ბრინჯაოს ფიბულა (მეორე ფიბულის შესახებ იხ. კატ. №34). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ფიბულა (კატ. №39), 3 სატევარი, ქინძისთავი, ხვია; მძივები _ სარდიონის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 19, 51, ტაბ. 43, სურ. I4].

189. თლია. სამარხი №57. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ქინძისთავი, ზოდი, კვერთხისთავი, სპირალური ხვია, სატევარი, სარტყელი, აბზინდა, ღილები, მძივები, რომბისებური ბალთა; მძივები _ სარდიონის, ფაიანსის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 21, ტაბ. 47, სურ. II2].

190. თლია. სამარხი №63. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სატევარი, მძივი, მრუდეტანიანი გრავირებული კოლხური ცული, თასი, სარტყელი, ღილები, ფირფიტის ფრაგმენტები; მძივები _ სარდიონის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 21, ტაბ. 48, სურ. II2].

191. თლია. სამარხი №66. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სამაჯური სპირალური ბოლოებით, სატევარი, აბზინდა, ზოდი; მძივები _ სარდიონის; ცხვრის კოჭები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 22, ტაბ. 51, სურ. II3].

192. თლია. სამარხი №68. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სარტყელი, აბზინდა, სპირალური მილაკები, ქინძისთავი, ქვაბი, ფიბულა (იხ. კატ. №134, III1c ტიპი), ზოდი, ყუამახვილი კოლხური ცული, ლაგამი; რკინა _ აკინაკი, შუბისპირი; ძვალი _ საყურები. ძვ. წ. VII ს. მეორენახ. _ VI ს. [Texov 1985, გვ. 9, 10, ტაბ. 10814].

193. თლია. სამარხი №79. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ფირფიტის ფრაგმენტი, სარტყელის ფრაგმენტები, აბზინდა, სატევარი, ღილი; მძივები _ სარდიონის, კალციტის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 23, ტაბ. 58, სურ. I4].

194. თლია. სამარხი №112 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (ნაპოვნია კარგად შემონახულ ჩონჩხთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სატევარი, სარტყელის ფრაგმენტები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 28, ტაბ. 71, სურ. II1]. ⚭

195. თლია. სამარხი №114. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ თასი, ყუამახვილი კოლხური ცული, სატევარი, აბზინდა, ფიბულა (იხ. კატ. №288); რკინა _ სატევარი, გაურკვეველი ნივთი; მძივები _ გიშრის (?). ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 8, 9, ტაბ. 568].

196. თლია. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №156. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სატევარი; ობსიდიანის ფრაგმენტი; მძივები _ სარდიონის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 31, 32, 52, ტაბ. 80, სურ. II2].

197. თლია. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №159. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სატევარი მკვეთრი ქედით. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 32, 52, ტაბ. 822].

198, 199. თლია. სამარხი №161 (ქვის ფილების ქვეშ, ორი მიცვალებული. რომელ მიცვალებულს ეკუთვნოდა ინვენტარი გაურკვეველია). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ორნამენტირებული და სადა სარტყელი; სატევარი, ჯაჭვები, ვედრო, რგოლი, გრავირებული კოლხური ცული, სამაჯური, აბზინდა, ზარაკი, ბორბლისებრი ფორმის ბალთა. ძვ. წ. IX-VII ს. I ნახ. [Texov 1981, გვ. 38, 39, სურ. 31, ტაბ. 111,5,11].

200. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი კვადრატული მოყვანილობის ორმოსამარხი №167a. ორი მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი იმ მიცვალებულისა, რომელიც მიხვეტილი იყო ძვლების გროვად ახალი დაკრძალვის გამო: ბრინჯაო _ სატევარი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 33, ტაბ. 85, სურ. II].

201. თლია. სამარხი №190. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სარტყელის ფრაგმენტები, აბზინდა, სატევარი, კოლხური ცული, სიტულა, აჟურული საკიდის ფრაგმენტები, მინიატურული სასმისი, ღილი; მძივები _ თიხის, სფერული, დაფარული ოქროს ფურცლით. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 33, 34, ტაბ. 861].

202. თლია. ქვებით შემოწყობილი ორმოსამარხი №199. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სამაჯური. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 34, ტაბ. 87, სურ. III].

203. თლია. სამარხი №201 (ქვის ფილაზე დასვენებული იყო ბავშვი). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრავირებული კოლხური ცული, პინცეტი, სარტყელის ფრაგმენტები; მძივები _ სარდიონის. ძვ. წ. XI-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 34, ტაბ. 883].

204. თლია. ქვაყრილიანი სამარხი №215a (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრავირებული კოლხური ცული, 2 თასი; მძივები _ სარდიონის. ძვ. წ. XI-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 36, ტაბ. 932].

205. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №266. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სიტულა, გრავირებული კოლხური ცული, 2 სატევარი (ვადაზე რკინის ფირფიტებით), სარტყლის ფრაგმენტები, აბზინდა, 2 ზოდი; ვერცხლი _ სასაფეთქლე; მძივები _ თიხის, რომელთაც გული სარდიონისა აქვთ. მძივები დაფარულია ოქროს ფურცლით. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 45, ტაბ. 1156].

206. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №282. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სატევარი, გრავირებული კოლხური ცული, სარტყელი, აბზინდა; რკინა _ გაურკვეველი ნივთი; მძივები _ ოქროს ფურცლით დაფარული ტერაკოტები; ანთიმონი _ საკიდი. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 19, 20, ტაბ. 823].

207. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №310 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (ზედა მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სარტყელი, თასი, სატევარი ქარქაშით, ჯაჭვი ბალთით, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული; რკინის ნივთები, როგორც ჩანს, ეკუთვნოდა მეორე მიცვალებულს. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 22, 23, ტაბ. 884].

208. თლია. სამარხი №324. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ აბზინდა, ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული; რკინის მოხრილი დანა (ეს ნივთი უფრო სატევარი უნდა იყოს _ ნ. ს.). ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 23, ტაბ. 894].

209. თლია. ქვის სამარხი №22 (ბავშვის). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სატევარი, პატარა ზოდი, ღილი; სარდიონის მძივები; თიხის ორი ჭურჭელი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1960, გვ. 175, 176, სურ. 11, 12; მისივე 1971, გვ. 162, სურ. 59; მისივე 1980, გვ. 16, 17, ტაბ. 384].

210. თლია. ორმოსამარხი №301 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (პირველ მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სარტყელი, თასი; რაღაც მინერალის მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 20, 21, ტაბ. 858].

211. თლია. სამარხი №146a. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ თასი, მთლიანადსხმული სატევარი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1970, გვ. 104, სურ. 8; მისივე 1980, გვ. 31, ტაბ. 793].

212, 213. თლია. სამარხი №140 (რამდენიმე მიცვალებულით). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ 2 ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სიტულა, სარტყელი, აბზინდა, ჯაჭვი; რკინა _ შუბისპირი; მძივები (მასალა აღნიშნული არ არის). ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 9, 10, ტაბ. 598,9].

214. თლია. სამარხი №83. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სიტულა, ფირფიტისებური სამაჯურები სპირალური ბოლოებით, ფირფიტისებური ბეჭდები, რომბისებური ბალთები, სარტყელი და აბზინდა, წვივის რგოლები; ვერცხლის სასაფეთქლეები; სარდიონისა და მინის მძივები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 24, ტაბ. 602].

215, 216. თლია. სამარხი №76 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ 2 ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, 2 სატევარი, სიტულა, პატარა ზოდი, სარტყელი და აბზინდა; ოქროს ფურცლით დაფარული მძივები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 23, ტაბ. 55, სურ. II5,6].

217. თლია. სამარხი №51. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გვერგვი, ყუაზე სკულპტურიანი გრავირებული კოლხური ცული, სიტულა, სიტულა, სატევარი, სარტყელი, აბზინდა. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 7, 8, ტაბ. 537].

218-221. თლია. სამარხი №302 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს 4 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი (ინვენტარის განცალკევება არ ხერხდება): ბრინჯაო _ თასები, 2 ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, წვივის რგოლები, სატევრის ფრაგმენტი, აბზინდა,

სამაჯურები, ქინძისთავი, ბეჭედი, რომბისებური ბალთები, სასაფეთქლეები, 3 სიტულა; მძივები _ სარდიონის, გიშრის, ოქროს ფურცლით დაფარული. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Техов 1981, გვ. 21, 22, ტაბ. 869-12].

222. ბრილი. დანგრეული კრემაციული სამარხი (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 8,4. სმ. (სსმ კოლ. 5-993:341). გამოუქვეყნებელია.

223. ნიგოზეთი (ჭიათურის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 10,5. სმ. (სსმ კოლ. 17-51:3). თანმხლები მასალა: ბრინჯაო _ სასაფეთქლე რგოლები, ლაგმის ნაწილები, შუბისპირები, ბალთები, სატევრები; კერამიკის ფრაგმენტები. გამოუქვეყნებელია.

224. ჭიკვანი (დუშეთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1959 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5. სმ. (სსმ კოლ. 38-59:3). თანმხლები მასალა: კერამიკა _ ჭურჭლის ყური და ნატეხები; ბრინჯაო _ აბზინდა ხელის ფორმის, საკინძი, სპირალი, რგოლები, სამაჯურები, ჯაჭვი, სატევრის პირი, ფიბულა (სსმ კოლ. 38-59:3, კატ. №249). გამოუქვეყნებელია.

225. ჭაჭკვანი (ფასანაურთან, დუშეთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1957 წ.). გადმოცემით ქვის სამარხი უნდა ყოფილიყო. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,5. სმ. (სსმ კოლ. 4-59:2). თანმხლები მასალა: სატევრის პირი, ხვია, შუბისპირი, სამაჯურის ფრაგმენტები; კერამიკის ნატეხები [წითლანაძე 2003, გვ. 99, 100, ტაბ. I13].

226-229. ჩაბარუხი (დუშეთის რ-ნი). ჩაბარუხის განძი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1961 წ.). ბრინჯაოს ნივთებს შემოხვეული ჰქონდა ბრინჯაოს სარტყელი. ბრინჯაოს 4 ფიბულა (სსმ კოლ. 27-61:20 _ L 9,3 სმ, 27-61:21 _ L 8,7 სმ, 27-61:22 _ L 7,5 სმ, 27-61:23 _ L 7,7 სმ,). თანმხლები მასალა: ბრინჯაო _ სატევრები, კოლხური ცულები, შუბისპირები, ფარი, სამაჯურები, სიტულა, მილები, ჯამები, ფიგურები (ცხვრის, ვერძის, ირმის), საყბურები, ბალთები, ჯაჭვები, სარტყელები, დუგმები, რგოლები, ფიბულა (სსმ კოლ. 27-61:19, კატ. №293), მძივები. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [კალანდაძე 1965, გვ. 81; Панцхава 1986, გვ. 23-34, ტაბ. I; Unterwegs 1995, გვ. 282, კატ. 224].

230. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. XXX2].

231. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXI1].

232. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXI2].

233. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXII1].

234. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXII6].

235-243. ყობანი. ბრინჯაოს 9 ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:34, 36, 38, 43-45, 47, 48, 52). 1877 წ. ყობანის სამაროვნის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა) [Уварова, Радде 1902].

244. ზაიუკოვო. №1 სამაროვანი (ატაჟუკინ I, სამარხი «Л», ვ. ი. დოღბეჟევის გათხრები). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. X-VII ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV21].

245. ფასკაუ (ოსეთი, დიგორია). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,2 სმ. ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. III d 4749). გვიანბრინჯაო-რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 149, კატ. 102, ტაბ. 12,2].

246, 247. შაროი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა [Козенкова 1978, გვ. 160, სურ. 2-410,11].

248. მაჭარწყალი (ბორჯომის რ-ნი, წაღვერთან). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 16-3261).

III 3 b – რკალის ღერო თანაბრად, შედარებით სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია განივად მიმართული თევზი-ფხური სახით. ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზების ან რომბული ბადით შევსებული სეგმენტით. კორპუსი ნახევარწრისებური ან ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული, ბუდეშემკული (თევზიფხურით, მეანდრით, ფანტასტიკური ცხოველით, მალტური ჯვრით, გველით). ნემსსაჭერი პატარა, მომრგვალებული.

249. ჭიკაანი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1959 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,8 სმ. (სსმ კოლ. 38-59:2). თანმხლები მასალა: კერამიკა – ჭურჭლის ყური და ნატეხები; ბრინჯაო – აბზინდა ადამიანის ხელის ფორმის, საკინძი, სპირალი, რგოლები, სამაჯურები, ჯაჭვი, სატევრის პირი, ფიბულა (სსმ კოლ. 38-59:2, კატ. №224) [წითლანაძე 2003, გვ. 99, 100, ტაბ. I11]

250. თლია. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №86, ორი მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა (პირველ მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევარი, ბუნიკი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 24, 25, 51, ტაბ. 613].

251. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №87. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა, თასი, ღილი, გრავირებული ტანმრუდი კოლხური ცული; რკინა – სატევარი; მძივები – ოქროს ფურცლით დაფარული ტერაკოტის მძივები. წინასკვითური პერიოდი [Техов 1985, გვ. 11, ტაბ. 1133].

252. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №98, შვიდი მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა (შუა მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზოდი, რგოლი, აბზინდა, 2 სატევარი; ქვა – ხუთკოპიანი კვერთხი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 25, 26, ტაბ. 6411].

253. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №160. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელის ფრაგმენტები, გრავირებული ტანმრუდი კოლხური ცული, აბზინდა, დისკოსებური ღილები; მოოქრული სასაფეთქლე ხვია; მძივები – სარდიონისა და ოქროს ფურცლით დაფარული. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1970, გვ. 101, ტაბ. 5; მისივე 1980, გვ. 32, ტაბ. 832].

254. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №188, ორი მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა (კარგად შემონახულ ჩონჩხთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, სარტყელი, აბზინდა; რკინა – სატევარი, მოხრილი დანა, შუბისპირი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 42, 43, ტაბ. 1191].

255. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული წვრილქვაყრილიანი სამარხი №202. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრავირებული ტანმრუდი კოლხური ცული; მოოქრული სასაფეთქლე ხვიები; მძივები – სარდიონის და ოქროს ფურცლით დაფარული. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 34, 52, ტაბ. 89, სურ. I2].

256. თლია. ქვის სამარხი №221 (მიცვალებული – მოზარდი). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გაურკვეველი ნივთი, რომბისებრი ბალთები; ძვალი – ცილინდრული საგანი; მძივები – კალციტის, ფაიანსის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 38, ტაბ. 95, სურ. III].

257. თლია. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №225. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: გაურკვეველი დანიშნულების მოოქრული ნივთი, სარდიონის მძივები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 38, 52, ტაბ. 981].

258. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №228. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მძივები, სატევარი, ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, ზოდი, სარტყელის ფრაგმენტები, აბზინდა; ოქროს ფურცლით დაფარული რომელიღაც მინერალის მძივი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 39, ტაბ. 1004].

259. თლია. ვერტიკალურად დალაგებული ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №229. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, აბზინდა, გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტი, ფირფიტისებური სამაჯური, წვრილი მავთულის სამაჯური, სატევარი, საწვივე რგოლები, ზოომორფულყურიანი სიტულა. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 39, ტაბ. 1018].

260. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №231. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სიტულა ზოომორფული ყურით, 2 ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, რომბულგანივკვეთიანი რგოლი, ბრინჯაოს ბუნიკი (ხარის გამოსახულება), აბზინდა, სარტყელი; ხის კვერთხი; მძივები – ობსიდიანის, სარდიონის, ოქროს ფირფიტებით დაფარული ტერაკოტული მძივები; ანთიმონის საკიდები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 40, 52, ტაბ. 1028].

261. თლია. ორრიგი ქვებით შემოსაზღვრული კვადრატული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №234. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევარი, ფირფიტის ფრაგმენტი, 2 გრავირებული კოლხური ცული, სიტულა ზოომორფული ყურით, სარტყელი, აბზინდა; ოქროს ფირფიტებით დაფარული მძივები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 40, ტაბ. 1037].

262. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №239. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ძეწკვი, აბზინდა, ღილებით შედგენილი სამაჯური, თასი; რკინა – სატევარი. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Техов 1981, გვ. 13, ტაბ. 684].

263. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №248. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სიტულა ზოომორფული ყურით, ღილები, ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, ძეწკვი, დისკოსებური ღილი, ურმისთვალისებური საკიდი; რკინა – სატევარი; ქვა – სალესი, ობსიდიანის 2 ნატეხი. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Texov 1981, გვ. 14, ტაბ. 702].

264. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №249. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა, სატევრის ვადა, ძეწკვი, რგოლი, ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, პატარა ზოდი. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 41, ტაბ. 1063].

265. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №252. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სიტულა, გაურკვეველი ნივთი, სარტყელი; რკინა – სატევარი; ვერცხლი – სასაფეთქლე; ოქრო – გაურკვეველი ფრაგმენტები; ანთიმონი (?) – სამკუთხა აყურული საკიდები; მძივები – სარდიონის, ოქროს ფირფიტებით დაფარული ტერაკოტული მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Texov 1981, გვ. 14, 15, 24, ტაბ. 725].

266. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №254. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სიტულა ზოომორფული ყურით, აბზინდა, ზოდი, სარტყლის ფრაგმენტები, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, გრავირებული კვერთხი, ფირფიტა ლურსმნებით, სატევარი; ელექტრუმის სასაფეთქლე ხვია; მძივები – სარდიონის, ოქროს ფირფიტებით დაფარული ტერაკოტის, მინის, ფაიანსის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 42, ტაბ. 1081].

267. თლია. ქვის სამარხი №259. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, ძეწკვი, სატევარი, სიტულა ზოომორფული ყურით; მძივები – ოქროს ფირფიტებით დაფარული ტერაკოტები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 43, ტაბ. 1103].

268. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №264. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აყურული საკიდები, ღილები, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სარტყელი, აბზინდა, სატევარი, ზოომორფულყურიანი კათხა; მძივები – თიხისა და კირქვის. ზოგიერთი ოქროს ფირფიტებითაა დაფარული. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Texov 1980, გვ. 44, ტაბ. 1144].

269. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №269. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სიტულა, რომელშიც ელაგა 2 აბზინდა, გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტი, ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, რკინის სატევრის ფრაგმენტები. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Texov 1981, გვ. 17, ტაბ. 763].

270. თლია. ქვებით გარშემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №271. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრავირებული კოლხური ცული, ღილი, ჯამი, სარტყელი, აბზინდა; რკინა – სატევარი; მძივები – სარდიონის, ოქროს ფირფიტით დაფარული. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Texov 1981, გვ. 17, 18, 24, ტაბ. 775].

271. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაცირილიანი ორმოსამარხი №287. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზოომორფულყურიანი სიტულა, ყუა-ჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, სარტყელის ფრაგმენტები, ზოდის ნატეხი, ძეწკვი; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. XII-X სს. [Техов 1980, გვ. 46, 47, ტაბ. 1175].

272-274. მზეთამზე. სამაროვანი. ბრინჯაოს 3 ცალი ფიბულა [ნასიძე 1990, ტაბ. VI, 3, 4].

275-278. მზეთამზე. №2 სამარხი-კენოტაფი. ბრინჯაოს 4 ცალი ფიბულა. ინვენტარი: ბრინჯაო – 5 ცალი საყურე რგოლი, 2 ცალი სამაჯური, 2 ცალი საკინძი, სასაფეთქლისა და ბალთის ფრაგმენტები; რკინა – დანისა და საკინძის ფრაგმენტები. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Georgien 2001, გვ. 372, კატ. №299].

III 3 b 1 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია განივად და სიგრძეზე ან სიგრძეზე მიმართული თევზიფხური სახით. ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზებით. კორპუსი ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული; შემკულია თევზის სქემატური გამოსახულებით.

279. მზეთამზე (ბორჯომის რ-ნი, დაბა წალვერთან). ორმოსამარხი №26. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: თიხა – ლეგა-მოშავო ფერის 2 ჭურჭელი, ჯამი; ბრინჯაო – 2 კოლხური ცული, ბალთა, 11 სკვითური ტიპის ისრისპირი, 2 თავებაკეცილი ხატისუდელი; რკინა – შუბისპირი; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [ნასიძე 1990, ტაბ. III 5; Насидзе 1991, გვ. 87-89, ტაბ. 2181].

280. მზეთამზე. სამაროვანი. ბრინჯაოს ფიბულა [ნასიძე 1990, ტაბ. V 2].

III 3 b 2 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია განივად მიმართული თევზიფხური სახით. კორპუსი ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული; შემკულია სამი ირიბად დაშტრიხული ლენტით. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

281, 282. წონიარისი (ქედის რ-ნი). შემთხვევითი მონაპოვარი (2003 წ.). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. L. 10 სმ; L. 9,5 სმ. (ინახება ბათუმის არქეოლოგიურ მუზეუმში)¹⁰.

III 3 c – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია განივად მიმართული, ირგვლივ წრეებს შორის მოქცეული თევზიფხური სახით. ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზებით. კორპუსი ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – ენისებური ფორმის.

283. ფასკაუ. ბრინჯაოს ფიბულა. ე. წ. «კოსნიერსკაიას კოლექციიდან» (ინვ. III d 4749). გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 149, კატ. 102, ტაბ. 12, 2].

III 4 – ყვავილისებურგანივკვეთიანი რკალით

¹⁰ მასალის გაცნობისათვის მაღლობას მოვახსენებ პროფ. ა. კახიძეს.

III 4 a – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, ზედაპირი შემკული სიგრძივი რელიეფური წნულებით, რკალი - ყვავილისებრგანივკვეთიანი. ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზებით ან ამგვარ ხაზებს შორის მოქცეული ირიბი ხაზებითა და რომბული ბადით. კორპუსი ნალისებური. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული ან ოდნავ გაგანიერებულია. ნემსსაჭერი - პატარა, მომრგვალებული.

284. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №30. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, გრავირებული ცული, პინცეტი, ოთხკუთხა აბზინდა, პატარა ზოდი; რკინა – სატევარი. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Texov 1981, გვ. 17, 24, ტაბ. 522].

285. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №41 (ბრინჯაოს სარტყელშემოკრული 2 მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (მამაკაცის ინვენტართან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრავირებული კოლხური ცული ყუაზე ორპროტომიანი სკულპტურით, სიტულა, ჯამი, ვაზა, აბზინდა; რკინა – სატევრის ფრაგმენტები; კაჟის ჩასართის ფრაგმენტი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1971, გვ. 189, სურ. 69, 18, გვ. 201, სურ. 73; მისივე 1985, გვ. 7, 8, ტაბ. 1043].

286. თლია. სამარხი №84. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თასი, ყუამახვილი კოლხური ცული, სარტყელი, აბზინდა, სათასმე გორგოლაჭი, დუგმა. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [Texov 1981, გვ. 32, ტაბ. 1003].

287. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №85 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – რგოლი, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, ქვაბი, გრეხილრკალიანი საყელური, სარტყელი, აბზინდა, სპირალურთავებიანი მავთული, რომბისებური ბალთები, კვერთხის ღეროს გარსაკრავები; ბიმეტალური აკინაკი; რკინა – დანა; ქვა – სალესის ფრაგმენტი; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [Texov 1981, გვ. 32-34, ტაბ. 10118], ძვ. წ. VII ს. დასასრული – VI ს. [ფირცხალავა 1978, გვ. 34, 35], ძვ. წ. 700 წ. [Kossack 1983, სურ. 41], ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. დასაწყისი [სულავა 2000ა, გვ. 40].

288. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №114. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, აბზინდა, ფიბულა (იხ. კატ. №195); რკინა – სატევარი, გაურკვეველი ნივთი; მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Texov 1981, გვ. 8, 9, ტაბ. 56,7].

289. თლია. სამარხი №129. კვადრატული ორმო ქვის სამარხის მსგავსად გარშემოწყოილი იყო დიდი ქვებით, რომელთა შიდა კედლები ამოგებული ყოფილა ხის ფიცრებით (ორი მიცვალებული). ბრინჯაოს ფიბულა (ქალის ინვენტართან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თასი, თავხვია საკინძები, რომბული ბალთები, ფრჩხილსაწმენდი ფრინველის ფიგურით, რგოლები, ძეწკვი; მოოქრული და ვერცხლის სასაფეთქლეები; მძივები – სარდიონის, ქარვის, ეგვიპტური ფაიანსის, ბრინჯაოსი, გიშრის; სალესი ქვა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1970, გვ. 99, სურ. 4; მისივე 1980ა, გვ. 29, სურ. 9; მისივე 1980ბ, გვ. 228, 229, სურ. 10, 11; მისივე 1985, გვ. 18-20, ტაბ. 1314].

- 290. თლია.** ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №130 (ორი მიცვალებულით; ძვლები ცალ-ცალკე გროვებად ეწყობ). ბრინჯაოს ფიბულა (მეორე გროვასთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სიტულა, თეფში, სარტყელის ფრაგმენტები, 3 მართკუთხა აბზინდა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სატეხი, ირმის ქანდაკება, 2 მასიური საკანჭური, 10 რომბული ბალთა, მოკლე სატევარი; რკინა – შუბისპირი, ფიბულა (იხ. კატ. №860), სატევარი, დანის ტარის ფრაგმენტები, მძივები – სარდიონის, ფაიანსის (?) 2 მძივი, ოქროს ფირფიტებით დაფარული მძივები; ძვალი – რგოლი, ცხვრის კოჭი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 35, 36, 50, ტაბ. 10618; მისივე 1970, გვ. 108].
- 291. თლია.** ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №144. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, აბზინდა, სიტულა; რკინა – სატევარი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 36, 37, ტაბ. 1075].
- 292. თლია.** ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №186. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, ფირფიტისებური საყელური, 6 სამჯური, ზოდის ფრაგმენტი, ჯაჭვი, რომბული ბალთები; რკინა – მახვილი, ტარზე სარდიონის თვლებით შემკული; ძვალი – სათამაშო კოჭები. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 42, ტაბ. 1189].
- 293. თლია.** ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №191. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, ჯამი; რკინა – სატევარი, გაურკვეველი ნივთი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 44, ტაბ. 1214].
- 294. ჩაბარუხი.** ჩაბარუხის განძი. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 10,3 სმ. (სსმ კოლ. 27-61:19). თანმხლები მასალა: იხ. კატ. №226-229.
- 295. წალვერი** (ბორჯომის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1923 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,5 სმ. (სსმ კოლ. 16-32:63). გამოუქვეყნებელია.
- 296, 297. ჭუბერი** (ლარილარი). განათხარი მასალიდან. ბრინჯაოს 2 ფიბულა [ჩართოლანი 1977, სურ. 1301, 131].
- 298. ყობანი.** ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ს. უვაროვის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. XXXI3].
- 299. ყობანი.** ბრინჯაოს ფიბულა. გ. დ. ფილიმონოვის აღმოჩენებიდან [Уварова 1900, ტაბ. LXIV18].
- 300. ყობანი.** ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXII2].
- 301. ჩეგემი** (ყაბარდო-ბალყარეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. ი. ურუსბიევის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. XXIV, სურ. 7; Калитинский 1926, ტაბ. II6].
- 302. ბაქსანის ხეობა.** ბრინჯაოს ფიბულა. ე. ზიჩის კოლექცია. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV19].

303, 304. კამენომოსტსკი. დანგრეული სამარხი (ნალჩიკის მუზეუმი, ინვ. №2504). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. ძვ. წ. XI-X ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV14,20].

305. ლერმონტოვის კლდე (სტავროპოლის მხარე). ¹³ სამაროვანი. სამარხი №1. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, 74, ტაბ. XXIV13].

III 4 b – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, ზედაპირი შემკული სიგრძივი რელიეფური წნულებით, რკალი – ყვავილისებრგანივკვეთიანი. ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზებით ან ამგვარ ხაზებს შორის მოქცეული ირიბი ხაზებითა და რომბული ბადით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული ან ოდნავ გაგანიერებულია, შემკული (ფანტასტიკური ცხოველი, თევზი). ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

306. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ორმოსამარხი №167. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, სარტყლის ფრაგმენტები, თასი; რკინა – სატევარი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 40, 41, 50, ტაბ. 1152].

307. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №165. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელი, აზინდა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სამაჯურები, ძეწკვი, სატევრის ფრაგმენტები, თოხის ფრაგმენტი; მძივები – ოქროს ფურცლით დაფარული ტერაკოტები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 32, 33, ტაბ. 843].

308. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №262. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევარი ქარქაშით, ძეწკვი, სიტულა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, აზინდა, ზოდი; რქის მილაკი; მძივები – ორგანიტის (?), კალციტის. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 44, ტაბ. 1138].

309. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №277. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზოდის ფრაგმენტი, სიტულა, ყუამახვილი კოლხური ცული, რგოლი, აზინდა; რკინა – სატევარი, დანა; თიხა – შავპირილა კერამიკის ფრაგმენტი. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Техов 1981, გვ. 18, 19, ტაბ. 804].

310. ფასანაური (დუშეთის რ-ნი). ფასანაურის განძი. შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა (დუშეთის მუზეუმი №2398). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფარის უმბონი, ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, ბრტყელი ისრისპირები, ე. წ. «მანჟეტი» (სამაჯე), სიტულა, კაპარჭის ფრაგმენტები, ბიკონუსური ნივთი, სპირალი, სასაფეთქლე ხვია, ირმის ქანდაკება, ჯაჭვი, ბალთა, რომბული და ნახევარსფერული კილიტები; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. [კალანდაძე 1965, გვ. 18]; ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Панцхава 1986, გვ. 28-31].

311. ფასანაური. შემთხვევითი აღმოჩენა (1909 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 7-09:7). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 3 კოლხური ცული, 2 ფიბულა (იხ. კატ. №345), ჯაჭვი, ფიგურები – ირემი, ფრინველი, გაურკვეველი ნივთი. გამოუქვეყნებელი.

312. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრა, 129). გამოუქვეყნებელია.

313. კუმბულთა (ოსეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. პ. უვაროვას კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. LXXXVIII8].

III 4 c – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, ყვავილისებრგანივკვეთიანი. ზედაპირი სიგრძივ დაღარულია, ღარებს შორის სივრცე ან სადაა ან განივი ნაჭდევებით დაფარული. ორ შემთხვევაში (თლია, სამარხი №№ 275, 215a) ზურგი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივ ხაზებს შორის მოქცეული ირიბი ხაზებით შექმნილი სეგმენტებით. ორ შემთხვევაში კი (თლია, სამარხი №№16b, 267) ზურგის დაღარული მონაკვეთი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია მცირე რკალებისა და წიწვისებური ორნამენტის კომბინირებით შედგენილი სეგმენტებით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – რკალის ღეროს სიმეტრიული ან ოდნავ გაგანიერებულია. ნემსსაჭერი – პატარაა, მომრგვალებული.

314. თლია. ქვებით შემოწყობილი სამარხი №16b. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელი, აბზინდა, რგოლის ფრაგმენტი, ღილი; რკინა – მასიური სატევარი, პატარა დანა, ყუაჩაქუჩიანი ცული. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. I ნახ. [Техов 1971, გვ. 156, 157, სურ. 569-15; მისივე 1981, გვ. 28, 29, ტაბ. 912].

315. თლია. სამარხი №215b (ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმო, რომელშიც ორი სამარხი გამოვლინდა: არეული და მთელი. შდრ. Техов 1980, გვ. 36). ბრინჯაოს ფიბულა (ეკუთვნის არეულ სამარხს). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, აბზინდა, სარტყლის ფრაგმენტი, სიტულის ყური, ურარტული სარტყელი; რკინა – დანა; თიხა – ჭურჭელი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 46, ტაბ. 1262].

316. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №267. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, სარტყელი, აბზინდა; რკინა – გაურკვეველი ნივთის მასრის ფრაგმენტები, შუბისპირი, სატევარი, დანა; მძივები – სარდიონის, ქარვის. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 47, 48, 50, ტაბ. 1323].

317. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №275. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ღილები, საკანჭური-რგოლები, ისრისპირი, აბზინდა, რომბისებური ღილები; რკინა – სატევარი; ოქროს ფრაგმენტი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 41, ტაბ. 1773].

318. მუხურჩა. აღმოჩნდა სამაროვანზე, S ნაწილში, W-O არხიდან ამონათხარ მიწაში. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,9 სმ (სსმ კოლ. 81-976:993). ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. I5].

319. ჯანტუხი. კოლექტიური სამაროვანი ინჰუმაციითა და კრემაციით. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 4, სურ. 2119].

III 4 d – რკალის ღერო მნიშვნელოვნად შემსხვილებული. ზედაპირი შემკულია ჰორიზონტული რელიეფური წნულებით.

320. ჯანტუხი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: იხ. III 1 a, კატ. №75-102, 370, 385, 386. ძვ. წ. VIII ს. [Шамба 1984, გვ.40, სურ. 21,3].

III 5 – მრავალკუთხაგანივკვეთიანი რკალით

III 5 a – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, განივკვეთი – მრავალკუთხა. ზედაპირი სადა. ერთ შემთხვევაში (თლია, სამარხი №293) რკალი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზებით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – მნიშვნელოვნად გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

321. თლია. ხის ფიცრებით გარშემოწყობილი ოთხკუთხა ორმოსამარხი №293. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუამახვილი კოლხური ცული, ქვაბისებური ჭურჭელი, სატევარი, აზინდა; რკინა – დანა; ბატკნის ძვლები. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 45, 63, ტაბ. 1865].

322. თლია. სამარხი №309 (დანგრეული). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზოდი, ღერო, რომბისებური ბალთა, რგოლი; რკინა – ოდნავ მოხრილი დანა-სატევარი; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1985, გვ. 49, 50, ტაბ. 1965].

323. ურევი. აღმოჩნდა სამაროვანზე, სამარხებს გარეთ. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [მიქელაძე 1985, გვ. 47, 113, ტაბ. XXVII(949)].

III 5 b – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, განივკვეთი მრავალკუთხა. ზედაპირი შემკულია სიგრძივი რელიეფური წნულებით. რკალი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია სეგმენტებით, რომლებიც შექმნილია ირგვლივ ხაზებს შორის მოქცეული რომბული ბადით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული, ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

324. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №331. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – სატევარი, რაღაც ნივთი; ოქრისა და ნახშირის ფრაგმენტები. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Техов 1981, გვ. 23, 25, ტაბ. 903].

III 5 c – რკალის ღერო ძლიერ შემსხვილებული, განივკვეთი მრავალკუთხა. ზედაპირი შემკულია ერთმანეთის მიმართ საპირისპიროდ დაშტრიხული სამკუთხედებით. რკალი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ღრმა ღარებით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – მნიშვნელოვნად გაგანიერებული.

325. ლარილარი (ჭუბერი). აღმოჩნდა საკრემაციო მოედანზე. ბრინჯაოს ფიბულა. საკრემაციო მოედნის ინვენტარი: კერამიკა – ადგილობრივი და იმპორტული (შავლაკიანი); რკინა – ცულები, სწორი და მოხრილი დანები, შუბისპირები, ლაგმები,

სამთითა, ქარქაში; ბრინჯაო – სამაჯურები, მძივები, ფიბულები¹¹ (კატ. №326), საკიდები, ზარაკები, ბეჭდები, თვალისა და ტუჩის ფირფიტები; მძივები – მინის ერთფერი და პოლიქრომიული, სხვადასხვა ჯიშის ქვების. ძვ. წ. VI-IV ს.ს. [გობეჯიშვილი, ჩართოლანი 1965, გვ. 31-38; ჩართოლანი 1968, ტაბ. III7; მისივე 1977, სურ. 1302].

III 5 d – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. განივკვეთი მრავალკუთხა. რკალის ზედაპირი დაფარულია სიგრძივი თევზიფხური სახით. რკალს ზემოდან გასდევს «ბიბილოსებური», ნახვრეტებიანი ქედი. ნახვრეტებში გაყრილია საკიდები – ფრინველები. რკალი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზების სეგმენტით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

326. ლარილარი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. №325 [ჩართოლანი 1968, გვ. 307. ტაბ. III8].

III 6 – მართკუთხაგანივკვეთიანი რკალით

III 6 a – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. განივკვეთი მართკუთხა. რკალის ზედაპირი სადაა ან სიგრძეზე მიმართული თევზიფხური სახით დაფარული. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული ან გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

327. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №31. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სასაფეთქლე ხვია, ვედრო, აბზინდა, რგოლები, დუგმა; რკინა – ცული, მახვილი, მოხრილი დანა, ვიწროპირიანი მახვილი, პატარა დანა; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 6, 7, ტაბ. 10210].

328. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №34 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (კარგად შემონახულ ჩონჩხთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა, გრეხილი საკისრე რკალი, ორყურა ქვაბი, ყუამახვილი კოლხური ცული; რკინა – სამაჯური, სატევარი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 7, ტაბ. 1033].

329. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №150. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრავირებული ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, რომბისებური ბალთები, ფირფიტისებრი სამაჯურები, წვრილი მავთულის სამაჯური, ფირფიტისებური საყელური; ძვალი – ცხვრი კოჭები. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Texov 1981, გვ. 37, 38, ტაბ. 1093].

330. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №247. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – რომბისებური ფირფიტები, თავხვია ქინძისთავები, სასაფეთქლე ხვიების ფრაგმენტები, ვედრო, ფრჩხილსაწმენდის ფრაგმენტი; მძივები – სარდიონის, ქარვის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1980a, გვ. 38, სურ. 18; მისივე 1980b, გვ. 237, სურ. 18; მისივე 1985, გვ. 37, ტაბ. 1692].

¹¹ კონკრეტულად არაა ნათქვამი რამდენი ფიბულაა.

331. თლია. ქვებით შემოწყობილი ორმოსამარხი №298. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – საყელური, აბზინდა; რკინა – ცული, აკინაკი. ძვ. წ. VII ს. პირველი ნახ. _ VI ს. [Техов 1980ა, გვ. 41, სურ. 20; მისივე 1980ბ, გვ. 239, სურ. 20; მისივე 1985, გვ. 46, ტაბ. 1871].

332. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №243. ბრინჯაოს ფიბულა.ის სამარხის ერთადერთი ნივთი იყო. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 36, 37, ტაბ. 166].

333. ბრილი. სამარხი №26 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:197). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – დაფანჯრული ეჭვნები, ფიბულები (სსმ კოლ. 5-993:190, 2 ცალი; №204), გრეხილრკალიანი დიადემა, რიტონი, დუგმისებური ბალთა, ზარი რკინის ენით; რკინა – 19 ცული ჩაქუჩისებრი და სოკოსებური ყუით, 7 აკინაკი, 3 დანა; ვერცხლის გრეხილრკალიანი დიადემა, საყურე ორი სხივით, საკიდი, საკინძი. გამოუქვეყნებელია.

III 6 b - რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. განივკვეთი მართკუთხა. რკალის ზედაპირი სიგრძივ დაღარული ან სადა. ღარებს შორის სივრცე შევსებულია ირიბი და ჯვარედინი ნაჭდევებით, პატარა წრეხაზებით, რომბული ბადით. ზოგჯერ რკალი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზებით და ღარების სეგმენტით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული ან გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მრგვალი.

334. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №49. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ მართკუთხა აბზინდა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული ცული, ორყურა ვაზა; რკინა _ სატევარი; მძივები _ სარდიონის, წვრილი; თხის ჩონჩხი. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 30, 31, 50, ტაბ. 973].

335. თლია. ქვაყრილიანი სამარხი №95. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრეხილრკალიანი საყელური, სამაჯურები, ზარაკები, ძეწკვი, ბრტყელი თათისებრი საკიდი, სასაფეთქლე ხვია, რომბისებური ბალთა; რკინა _ დანა; ძვალი _ 4 კოჭი, მძივი. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 34, ტაბ. 10215].

336. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №253. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ფირფიტისებური ბეჭდები, ჯამი, აბზინდა, სარტყელი, რომბისებური ფირფიტები, ზარაკი, გრეხილი სამაჯურები, ღილები; ელექტრუმი _ სასაფეთქლე ხვია; ნიჟარა კაური; მძივები _ სარდიონის, ეგვიპტური ფაიანსის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 38, 39, ტაბ. 1722].

337. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული, ზემოდან ბრტყელი ქვებით გადახურული ორმოსამარხი №305. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ თავხვია საკინძები; მძივები _ სარდიონის, ქარვის, ფაიანსის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 48, 49, ტაბ. 1931].

338. თლია. ორმოსამარხი №330, ოთხკუთხა მოყვანილობის. ორი მიცვალებულის ძვლები ერთმანეთში იყო არეული. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო

– ქინძისთავი, ჯამი, ყუამახვილი გრავირებული კოლხური ცული, რკალისებური მავთული, სასაფეთქლე, აზინდა; რკინა – სატევარი; მძივები – ეგვიპტური ფაიანსის. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 49, 51, ტაბ. 1364].

339. თლია. ქვებით შემოწობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №169. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – პინცეტი; რკინა – მოხრილი დანა. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 41, 50, ტაბ. 1163].

340. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXIIbis3].

341. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXII5].

342, 343. ყობანი. ბრინჯაოს 2 ცალი ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:53, 54). 1877 წ. ყობანის სამარონის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა) [Уварова, Рада 1902].

III 6 c – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. განივკვეთი მართკუთხა. რკალის ზედაპირი სიგრძივ დაღარული ან სადა. ღარებს შორის სივრცე შევსებულია ირიბი და ჯვარედინა ნაჭდევებით ან სვასტიკებით. ზოგჯერ რკალი ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ირგვლივი ხაზების სეგმენტებით. კორპუსი ნალისებრია. ფეხი (ბუდე) – ოდნავ გაგანიერებული და შემკული თევზის გამოსახულებით. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

344. თლია. სამარხი №316. დაზიანებული. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, აზინდა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 51, 64, ტაბ. 2003].

345. ფასანაური. შემთხვევითი აღმოჩენა (1909 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა L. 7,5 სმ. (სსმ კოლ. 7-09:5). თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. №311.

346. კინჩხა (გორდის მახლობლად). შემთხვევითი აღმოჩენა (1926 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,3 სმ. (ქუთაისის მუზეუმი, ინვ. №1575) [Иващенко 1941, გვ. 37, სურ. 18d].

III 7 – რომბულგანივკვეთიანი რკალით

III 7 a – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. განივკვეთში რომბული. რკალის ზედაპირი სადა. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული ან გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

347. ურეკი. სამარხი ორმო №3 (მეორადი დაკრძალვა კრემაციით, კოლექტიური). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – კვირისტავეები; ბრინჯაო – 2 ფიბულა (იხ. კატ. №№445, 692), სეგმენტები, უმბონები, კოლხური ცულები, სატევრები, ისრისპირები, ლურსმნები, ხატისუდელები, სამაჯურები, ბეჭდები, აზინდები, დუგმები; ფიგურები – ხარი, შველი, ქალი ბავშვით, ხვიები, ღილები, საკინძი, ჰარპუნები, თოხი, ლაგმის საყბურები; რკინა – სატევარი, შუბისპირი, ისრისპირები, ბრტყელი ცული,

ფიბულები (იხ. კატ. №890-892). ვერცხლის რგოლები; მძივები – სარდიონის, იასპის, გიშრის, ქალცედონის, ძვლის, მინის, ქარვის, სარდიონის თვლები. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [მიქელაძე 1985, გვ. 47, 102, ტაბ. XIII27(675)].

348. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №406 (ორი თუ სამი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, ქინძისთავი, ჯაჭვის ფრაგმენტები, აბზინდა, გრავირებული სარტყელი; რკინა _ სატევარი, დანა; ძვალი _ ცხვრის კოჭები. ძვ. წ. VIII ს. _ VII ს. პირველი ნახ. [Texov 1981, გვ. 29, 30, ტაბ. 92-96, ტაბ. 934].

349. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №97. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, თავგადასული სამაჯურები, ძეწკვი, საკიდი (ცხვრის თავი), სატევარი, მსხვილღეროიანი სამაჯურები; მძივები _ სარდიონის, ოქროს ფირფიტებით დაფარული; ძვალი _ ცხვრის კოჭები. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 8, ტაბ. 541].

350. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №109 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (მეორე მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ დისკოსებური ბალთა, სპირალური მილხვია, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სარტყლის ფრაგმენტები, აბზინდა, რკინის სატევარი ბრინჯაოს ტარით. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 8, ტაბ. 553].

351. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №198. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სიტულა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, ფირფიტისებური რკალიანი ბეჭედი; რკინა _ ხელშუბი, გაურკვეველი დანიშნულების ნივთი. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 11, 12, ტაბ. 643].

352. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №223. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ყუაჩაქუჩიანი ტანმრუდი გრავირებული კოლხური ცული, აბზინდა, ღილი, ჯამი, პატარა ზოდი; რკინა _ სატევარი. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 12, 13, ტაბ. 667].

353. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №233. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სიტულა, ყუაჩაქუჩიანი ტანმრუდი გრავირებული კოლხური ცული, აბზინდა, ზოდი; რკინა _ სატევარი; მძივები _ სარდიონის, ოქროს ფურცელგადაკრული ტერაკოტული მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 13, ტაბ. 675].

354. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №242. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, აბზინდა; რკინა _ ცული, მუჯირი, დანა; თიკნის ძვლები. ძვ. წ. VIII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Texov 1985, გვ. 36, ტაბ. 1655].

355. თლია. ქვებით შემწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №257. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ აბზინდა ყუაჩაქუჩიანი ტანმრუდი გრავირებული კოლხური ცული; რკინა _ სატევარი; მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო _ IX ს. [Texov 1981, გვ. 15, 16, ტაბ. 734].

356. თლია. ქვებით შემწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №265. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – ცული, სატევარი, აბზინდა; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 40, ტაბ. 1763].

357. თლია. ქვებით შემწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №273 (ორი მიცვალებული). ბრინჯაოს ფიბულა (კარგად შემონახულ ჩონჩხთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სასაფეთქლე ხვია, დილი-ბალთა, ძეწკვი, სატევარი ქარქაშით, ფირფიტები, ქუდისებრი ბალთები, ფირფიტისებრი რგოლი; მძივები – კალციტის, სარდიონის, ოქროს ფურცლით დაფარული ტერაკოტის მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Техов 1981, გვ. 18, ტაბ. 781].

358. თლია. ქვებით შემწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №278. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ყუაჩაქუჩიანი ტანსწორი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, აბზინდა, სარტყელი; მძივები – კალციტის, ოქროს ფურცლით დაფარული ტერაკოტის მძივები. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Техов 1981, გვ. 19, ტაბ. 812].

359, 360. თლია. ფიბულები, რომლებიც ტაბულის მიხედვით №297 სამარხიდან მომდინარეობს, ტექსტში არც ერთი სამარხის ნივთების აღწერილობას არ ემთხვევა [Техов 1981, ტაბ. 1335,9].

361. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №4. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა (იხ. კატ. №636), რომლის რკალი რომბისებური ფირფიტაა, სამაჯური, სპირალეებით შემკული სამაჯური; რკინა – 3 დანა, 2 შუბისპირი, ცული, მძივები – 1 ქარვის, 1 სარდიონის. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 85-87, ტაბ. VI4]; ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

362. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №13(14). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4 სმ. (ილუსტრაციები არა აქვს. – ნ. ს.) თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ქოთანი, დოქი; ბრინჯაო – ფირფიტა; რკინა – შუბისპირის ფრაგმენტი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 93, 94].

363. გუადიხუ (სოხუმთან). ორმოსამარხი №25(72) ნაწილობრივი კრემაციით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ვერცხლი – ბოლოებდაწვრილებული საყურეები; ბრინჯაო – 2 ფიბულა (იხ. კატ. №633, 642), სამაჯური, ბოლოებგახსნილი ბეჭედი; კერამიკა – კვირისტავი, ნაცრისფერი ქოთანი; მძივები და ქარვის საკიდი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 41, ტაბ. V10]; ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 7].

364. ლარილარი. სამაროვნის კრემაციულ მოედანზე. ბრინჯაოს ფიბულა (შ. ჩართოლანის ცნობა)¹².

365. ბრილი. 1953 წ. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993, უნომრო). გამოუქვეყნებელია.

366. ბრილი. სამარხი №19 (1951 წ.). ბავშვის. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,8 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 2 ხვია, საკიდი-ფიგურა ცხვრის გამოსახულებით, 7 ნაჭდევებით

¹² ცნობის მოწოდებისთვის მადლობას მოვახსენებ ისტ. მეც. დოქტორს შ. ჩართოლანს.

შემკული სამაჯური, ზარაკი; რკინა – გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტი; ვერცხლი – 2 ცალსხვიანი საყურე; მძივები (სსმ კოლ. 5-993:563). გამოუქვეყნებელია.

367. ბრილი. 1953 წ. №2 ფართობის ჩრდილო-აღმოსავლეთ კუთხეში. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:55). გამოუქვეყნებელია.

368. გურჯაანი. შემთხვევითი აღმოჩენა 1912 წ. ბრინჯაოს ფიბულა L. 9 სმ. (სსმ კოლ. 16-32:18). გამოუქვეყნებელია.

369. მუხურჩა. სამაროვანზე (1974 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (ფრაგმენტები) (სსმ კოლ. 181-976:145). გამოუქვეყნებელია.

370. ჯანტუხი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. №№75-102, 320, 385, 386. ძვ. წ. VII ს. [Шамда 1984, გვ. 41, სურ. 21,9].

371. ანცუხი (დაღესტანი). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი მონაპოვარი 1922 წ. [Козенкова 1978, გვ. 164, სურ. 513].¹³

III 7 ბ - რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, განივკვეთში რომბული. რკალის ზედაპირი შემკულია სიგრძივი თევზიფხური სახით. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული ან ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

372. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №29(38). სამარხის იატაკი მოკირწყლული იყო ზღვის კენჭებით (ჩონჩხი არ შემორჩენილა). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრებილრკალიანი საკისრე რგოლის ფრაგმენტები; ვერცხლი – საყურეები ბოლოებზე ცხოველის თავის გამოსახულებით; მძივები – ქარვის. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 106, 107, ტაბ. XXV1]; ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

373. ბრილი. ორმოსამარხი №11 (1940 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,7 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრებილრკალიანი დიადემა, აბზინდა, მასიური სამაჯური, ზარი, სარტყლის ფრაგმენტები, სასაფეთქლეები, «აგრაფები»; ელექტრუმისა და ვერცხლის თითოსხვიანი საყურეები, ვერცხლის სასაფეთქლე რგოლები და «აგრაფები»; მძივები – ერთფერი და პოლიქრომიული (სსმ კოლ. 5-993:386). გამოუქვეყნებელია.

374. ბრილი. ქვაყრილიანი, მოფილაქნებულია ტაკიანი ორმოსამარხი №13 (1940 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 3,7 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 2 თხელი ფირფიტის სამაჯური, აბზინდა; ვერცხლი – 2 თავგახვრეტილი რგოლი (სსმ კოლ. 5-993:381). გამოუქვეყნებელია.

375. ბრილი. სამარხი №24 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:139). L. 4 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მრგვალგანივკვეთიანი ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:141. კატ. №62), ჯაჭვი დუგმისებრი საკიდებით, 2 თხელფირფიტოვანი სამაჯური,

¹³ როგორც ვ. კოზენკოვა აღნიშნავს, სულ 6 ცალი ფიბულა აღმოჩენილა, ზოგადად «ყოზანის ტიპისა» [Исахов 1966, გვ. 63, სურ. 1635].

მთლიანადსხმული საკინძი; ვერცხლი – თავგახვრეტილი სასაფეთქლე; მძივები – ერთფერი და პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

376, 377. ბრილი. ორმოსამარხი №16ა (1952 წ.). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. L. 1-4,5 სმ, L. 2-4,5 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ქინძისთავი, ფიგურა-საკიდი «ფრინველი», საკიდი «ცხვრის თავი», დოლისებრი საკიდები; ვერცხლი – თავგახვრეტილი სასაფეთქლე; მძივები – ერთფერი და პოლიქრომიული (სსმ კოლ.5-993:95).¹⁴ გამოუქვეყნებელია.

378. ბრილი. №13 ქვის სამარხი (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,3 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფირფიტისებური მძივები, ხვია, საკიდი, ბუნიკები («გრიფონი»), მრგვალგანივკვეთიანი ფიბულა (იხ. კატ. №63); რკინა – მოხრილი დანა, აკინაკი, ლაგამი, ცული, მძივები – ერთფერი და პოლიქრომიული; ვერცხლი – ფირფიტისებური სამაჯური; ხის ნაშთი, ცხვრის კოჭები და კბილები (სსმ კოლ. 5-993:105). გამოუქვეყნებელია.

379. ბრილი. სამარხი №8 (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:104). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – საკიდი-ფრინველი, საკინძები, ცილინდრული მძივები, მძივისებრი ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:105) (იხ. კატ. №469), ჯაჭვი დუგმებით, ჭურჭელი; ვერცხლი – სასაფეთქლე რგოლები; ოქრო – მძივი; ვერცხლი – 2 სამაჯური, ელექტრუმი – საყურე-რგოლი; მოწითალო თიხის ამფორისკი; მძივები გამოუქვეყნებელია.

380. ბრილი. ქვის სამარხი №3 (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,4 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ხვიები, ბრტყელი სამაჯური, მასიური რგოლი; რკინა – მოხრილი დანა; მძივები – ერთფერი მინის (სსმ კოლ.5-993:25). გამოუქვეყნებელია.

381. ბრილი. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №7 (1961 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა L. 4,3 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – კირკალი (დიადემა), ელექტრუმი – ცალმტევნიანი საყურე; რკინა – ცული და დანის ფრაგმენტი; მძივები – ერთფერი მინის. (სსმ კოლ. 5-993:54). გამოუქვეყნებელია.

382. ბრილი. ქვის სამარხი №2 (1940 წ.)¹⁵. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:333). გამოუქვეყნებელია.

383. ბრილი. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №11 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა L. 3,7 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სურა, თხელი ფირფიტის სამაჯურები, ყუაჩაქუჩიანი ტანსწორი კოლხური ცული¹⁶; რკინა – ცული; ვერცხლი – რგოლები; მძივები – სკარაბეები, მინის ერთფერი და პოლიქრომიული (სსმ კოლ. 5-993:51). გამოუქვეყნებელია.

384. ბრილი. ნაყარიდან (1950 წ.). ნომერი არა აქვს (სსმ კოლ. 5-993).

¹⁴ ორივე ფიბულა ერთი ნომრითაა გატარებული – ნ. ს.

¹⁵ სამარხის ინვენტარის აღწერილობას არ ვიძლევი, რადგან ეს ფიბულა ამ სამარხს არ უნდა ეკუთვნოდეს. საველე დავთარში სულ სხვაგვარი ფიბულის აღწერილობაა.

¹⁶ დღიურში კოლხური ცული ნახსენები არ არის.

385, 386. ჯანტუხი. ბრინჯაოს ფიბულები. თანმხლები ინვენტარი: იხ. III 1 a, კატ. №№75-102, 320, 370. ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 41, სურ. 21,7,15].

387. გიჟიდი (ყაბარდო. მდ. ბაქსანის ხეობა). აკლდამა (1928 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. X-VII ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV16].

388. ულუბაგანლი (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი). №2 სამაროვანი. სამარხი №4. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 73, ტაბ. XXIV10].

III 7 c – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, განივკვეთი რომბული, რკალი «წნულებით» შემკული. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული.

389. თლია. ქვის სამარხი №53. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, სარტყელი, სატევარი; რკინა – სატევარი; მძივები – სარდიონის ლინზის ფორმის. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 31, 50, ტაბ. 986].

III 8 – რკალზე დისკოსებური შემსხვილებებით

III 8 a – რკალის ღერო თანაბარი, სუსტად ან ძლიერ შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი; რკალის ზედაპირი სადა. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებური შემსხვილებები. კორპუსი ნახევარწრისებური ან ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებური. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

390. თლია. ქვებით შემწყობილი, ოთხკუთხა მოყვანილობის ქვაყრილიანი ორმოსამარხი 193. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, აბზინდა, რგოლი, სარტყელის ფრაგმენტები; რკინა – ცული, შუბისპირი, აკინაკი, დანის ფრაგმენტები; ქვის გახვრეტილი სალესი ბრინჯაოს ძეწკვით; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1980ა, გვ. 26, სურ. 5; მისივე 1980ბ, გვ. 222, სურ. 4; მისივე 1985, გვ. 13, 14, ტაბ. 1178].

391. თლია. სამარხი №146b¹⁷. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფირფიტისებური და მავთულისებური სამაჯურები, თასი, გრებილი საყელური, ძეწკვის ფრაგმენტები, რომბისებური ფირფიტა; კერამიკა – ბიკონუსური ჭურჭელი; მძივები – სარდიონის, ქარვის, ფაიანსის, მინის ბისერი, ოქროს ფურცლით დაფარული, ნიჟარა კაური. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1970, გვ. 104, სურ. 8; მისივე 1985, გვ. 23, 24, სურ. 1388].

392. თლია. ქვებით შემწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №205. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჭურჭელი (ორყურა ქვაბი), აბზინდა, სარტყელის ფრაგმენტები, რგოლი; რკინა – ცული, სატევარი; ქვა – სალესი; მძივები – სარდიონის, წვრილი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1980ა, გვ. 34, სურ. 13; მისივე 1980ბ, გვ. 234, სურ. 16; მისივე 1985, გვ. 31, 32, ტაბ. 1579].

¹⁷ სამარხი №146a გამოქვეყნებულია - Техов 1980, გვ. 31, ტაბ. 79.

393. მუხურჩა. მუხურჩის სამაროვანი (კვ. DC-21(NW)). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,7 სმ (სსმ კოლ. 81-976:915). იმავე კვადრატებში აღმოჩენილი თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – საკინძი, საკისრე რგოლის ფრაგმენტები, სამაჯური, საკიდი; რკინა – თოხი; კერამიკა; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VIII-VI სს. [დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, ტაბ. I6].

394. რუსთავი. შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა [ლომთათიძე 1955, გვ. 178, ტაბ. XV6].

395. პალური (წალენჯიხის რ-ნი). სამარხი №24. ეკუთვნის ორ ინდივიდს, მაგრამ თითოეულის კომპლექსის ცალკე გამოყოფა არ ხერხდება. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ირიბკანელურებიანი ცალყურა კათხა, ყურმილიანი ჭურჭელი; ბრინჯაო – ფიბულა (კატ. №696), სატევრები, ბალთა, ვეფხვის (?) სკულპტურული გამოსახულება, სპირალურად თავჩახვეული საკისრე რკალი, ბრტყელფირფიტოვანი და მრგვალგანივკვეთიანი 2 სამაჯური; რკინა – ყუნწიანი დანა; ელექტრუმის და ვერცხლის წყვილი საყურე; მძივები – სარდიონის, გიშრის, მინის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. დასაწყისი [ბარამიძე 1977, გვ. 29-30, ტაბ. VIII].

396. ბრილი. სამარხი №26 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:204). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზარი რკინის ენით, 2 ცალი დაფანჯრული ეჟვანი, 3 ცალი ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:190, 3 ცალი; №197. იხ. კატ. №№56, 57), 3 ცალი გრებილ-რკალიანი დიადემა (მათგან ერთი ძეწკვით), რიტონი (დგას ფრინველის ქანდაკებაზე), საკინძი, საკიდი, დუგმისებრი ბალთა; რკინა – 19 ცალი ცული მოხრილი ჩაქუჩისებური და სოკოსებური ყუით, 7 ცალი შუბცული და აკინაკები, 3 ცალი მოხრილი დანა; ვერცხლი – 3 ცალი გრებილრკალიანი და ფირფიტისებურბოლოიანი დიადემა, საყურე 2 სხივით. გამოუქვეყნებელია.

397. ბრილი. ნაყარი მიწიდან (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,3 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:199). გამოუქვეყნებელია.

398. ბრილი. საველე დავთრიდან: «აღმოჩენილია კოლხური პერიოდის სამარხის ჩრდილოეთით სკვითური ხანის დამწვარ ფენაში» (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 8 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:428). გამოუქვეყნებელია.

399. ბრილი. საველე დავთრიდან: «აღმოჩენილია კოლხური პერიოდის სამარხის ჩრდილოეთით სკვითური ხანის დამწვარ ფენაში» (1951 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,7 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:429). გამოუქვეყნებელია.

400. ბრილი. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №1 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:3). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ცალყურა შავი ქოთანის; ბრინჯაო – ცხოველის ქანდაკება (დაკარგულია), ღერო; ცხვრის გახვრეტილი კოჭი. გამოუქვეყნებელია.

401. ბრილი. სამარხი №20 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 10,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:136). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჭურჭელი (დაკარგულია), მილაკები, პინცეტი, ზარი, როზეტი; რკინა – 2 ცული, რგოლი, მოხრილი დანა, საყბურები, ლაგამი, მახვილი, სატევარი; ოქრო – საყურეები; ვერცხლი – დიადემა; მინა – ლურჯი ფერის ამფორისკი ყვითელი ხაზებით (დაკარგულია); მძივები. გამოუქვეყნებელია.

402. ბრილი. ქვაყრილიანი სამარხი №13 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა L. 8,2 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:64). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – პინცეტი, ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:71. დაკარგულია), ჭურჭლის სახელური (?); რკინა – სამაჯურის ფრაგმენტები, ცული, მოხრილი დანა; ელექტრუმი – ერთმტევენიანი საყურე; მძივები – ცისფერი მინის, გიშრის. გამოუქვეყნებელია.

403. ეშერა (სოხუმთან). ბრინჯაოს ფიბულა [Куфтин 1950, გვ. 224, 225, სურ. 143].

404-409. ჯანტუხი. ბრინჯაოს 6 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. ^{1175-102, 320, 370, 385, 386.} ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 41, სურ. 21,6,8, სურ. 251,2,21,23].

410. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 8,2 სმ. იხ. კატ. №№105-109, ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. IIId 3248). გვიანბრინჯაო-რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, ტაბ. 623, კატ. 457].

411. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა. იხ. კატ. №№105-109, ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. IIId 3248). გვიანბრინჯაო-რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 105, 163, ტაბ. 287].

412, 413. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულები. ა. ს. უვაროვის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. XXXII5,6].

414. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXI7].

415. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:35). 1877 წ. ყობანის სამაროვნის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა) [Уварова, Радде 1902].

416. ზაიუკოვო. სკოლის სახალხო მუზეუმი. დანგრეული სამარხიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მასიური გვერგვი, სპირალურბოლოებიანი სამაჯურები, «ყურებიანი» ფრინველები (საკიდები), სპირალური სამაჯური. ძვ. წ. XI-X ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 75, ტაბ. XXV6].

417. არხონი. ბრინჯაოს ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. CXXXI1].

III 8 a 1 – რკალის ღერო თანაბარი, შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი, სადა. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებური შემსხვილებები, რომლებიც ვერტიკალურადაა ღრმად ამოჭრილი (ოთხ გამოზურცულ ვერტიკალურ ფირფიტას ქმნის). კორპუსი ნახევარწრისებრი. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, მომადლო ნემსსაჭერი – ენისებური, მომრგვალებული.

418. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXIIbis5; Калитинский 1926, ტაბ. II4].

III 8 a 2 – რკალის ღერო თანაბარი, შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი, სადა. რკალის თავსა და ბოლოში ორ-ორი დისკოსებური შემსხვილება აქვს. კორპუსი ნალისებრი. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, დაბალი. ნემსსაჭერი – პატარა.

419. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXIIbis6].

III 8 b – რკალის ღერო თანაბარი, სუსტად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი; რკალის ზედაპირი სადა ან ირგვლივი წრეხაზების სეგმენტებით შემკული. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებური შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებური. ბუდეშემკული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

420. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №226. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – კვერთხი დახვეული ბრინჯაოს ლენტით, აბზინდა, ორყურა ვედრო, ყუამახვილი კოლხური ცული; რკინა – სატევარი, შუბისპირი, ცული, მოხრილი დანა; თიკნის ჩონჩხი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. VI ს. [Техов 1981а, გვ. 59, სურ. 8; მისივე 1985, გვ. 33, 34, ტაბ. 1617].

421. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრა. № არა აქვს). გამოუქვეყნებელია.

III 8 c – რკალის ღერო შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი; რკალის ზედაპირი დაფარული განივი თევზიფხური სახით ან ერთმანეთის საპირისპიროდ მიმართული დამტრიხული სამკუთხედებით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებური შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებულია, ნიჩბისებური. ნემსსაჭერი მომრგვალებული ან ენისებრი ფორმის.

422. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა. L.8,2 სმ. (სსმ კოლ. 1-36:24). გამოუქვეყნებელია.

423. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXII7].

424. სამურზაყანო (დღევანდელი გალის რ-ნი). კოლექცია შეაგროვა და მუზეუმს გადასცა პოლკ. ტატიაჩენკომ. ბრინჯაოს ფიბულა L. 10 სმ. (სსმ კოლ. 3-21:1). კოლექციაში შედის: ბრინჯაო – კოლხური ცული და მასიური სამაჯური. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Куфтин 1949, გვ. 139].

425. თლია. სამარხი №69. სავარაუდოდ ოთხი მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ვედრო, გრავირებული ყუამახვილი კოლხური ცული; მძივები – 20 (ც.) სარდიონის ბიკონუსური, ხუთწახნაგა, სამკუთხა და სხვ. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 10, ტაბ. 1093].

426. თლია. ქვაყრილიანი ქვის სამარხი №172 (ორი მიცვალებულით). ბრინჯაოს ფიბულა (ინვენტარიან მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრეხილრკალიანი საყელური, ჯამი, აბზინდა; რკინა – ცული, დანა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 27, ტაბ. 1464].

427-431. ჯანტუხი. კოლექტიური სამაროვანი, ინჰუმაციითა და კრემაციით. ბრინჯაოს 5 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაო – ფიბულები (იხ. კატ. №№75-102, 320, 370, 385, 386, 404-409) სამაჯურები, საკისრე რკალები, პინცეტები, სპირალები, ძეწკვები, სიტულის სახელური ზომორფული ყურით, ზარაკები, ჯაჭვისებრი და სხვა ფორმის საკიდები, სპირალური დუგმები, აბზინდები, ბალთები, ფიგურები; რკინა – სატევრები; ქვა – სალესები, კვირისტავეები; მძივები – ქვის, სარდიონის, მინის; ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 40, 41, სურ.п21,1,4,10,11,17].

432. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №62(92). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სპირალური მილი, 2 მასიური სამაჯური, ლენტისებური სარტყელი აბზინდით. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 130, ტაბ. XII, XXV7]; ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 6].

433. ყობანი. ა. ს. უვაროვის კოლექცია. ბრინჯაოს ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. XXXII7].

434. ყობანი. 1877 წ. ყობანის სამაროვნის გათხრებში მონაწილეობდა ბ. ანტონოვიჩი. მის მიერ მოპოვებული მასალა ინახება ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (22 ფიბულა). (სსმ კოლ. 1-02:51) [Уварова, Радде 1902].

435. გიჟგიდი. აკლდამა (1928 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩნდა კოლხურ ცულთან ერთად. ძვ. წ. I ათასწ. დასაწ. [Козенкова 1998, გვ. 75, ტაბ. XXV2].

436. ზაიუკოვო. დანგრეული ყორდანი (1935 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова 1998, გვ. 75, ტაბ. XXV3].

437. ზაიუკოვო. №1 სამაროვანი. სამარხი №2 (1949 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VIII ს. [Крупнов 1957, გვ. 100, სურ. 231; Козенкова 1998, გვ. 75, ტაბ. XXV4].
фшглщмщ

III 8 c 1 – რკალის ღერო შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია განივად მიმართული თევზიფხური სახით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. დისკოსებრ შემსხვილებებზე და რკალის ცენტრში დარჩილულია ვერძის თავები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებური.

438. ყაზბეგი. «ყაზბეგის განძი». ბრინჯაოს ფიბულა. იხ. კატ. № 140. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [წითლანაძე 1976, გვ. 78].

439. ყობანი. სამაროვანი. ბრინჯაოს ფიბულა. ერმიტაჟის კოლექცია. ძვ. წ. I ათასწ. მეორე მეოთხედი [Chantre 1886, ტაბ. XXII4; Уварова 1900, სურ. 53; Доманский 1984, სურ. 56, 1731/46,36].

III 8 c 2 – რკალის ღერო მნიშვნელოვნად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი დაფარულია დამტრიხული ან წერტილებით შევსებული სამკუთხედებით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებური შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებური.

440. ყობანი. სამაროვანი. სანკტ-პეტერბურგის ერმიტაჟის კოლექცია – 1731/36. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,9 სმ. ძვ. წ. I ათასწ. მეორე მეოთხედი [Доманский 1984, კატ. 58].

441. ლაშკუტა (ყაბარდო-ბალყარეთი, ბაქსანის ხეობა). დანგრეული სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. II ათასწ. ბოლო – I ათასწ. დასაწყისი [Батчаев 1985, გვ. 12, ტაბ. 41]. ძვ. წ. IX-VIII ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 75, ტაბ. XXV5].

III 8 d – რკალის ღერო შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი, რკალის ზედაპირი დაფარულია სიგრძივი თევზიფხური სახით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი.

442. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაცირილიანი ორმოსამარხი №314. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – ცული, დანა; გაურკვეველი მეტალის რგოლი. თხის ჩონჩხი. ძვ. წ. VII ს. პირველი ნახ. VI ს. [Техов 1985, გვ. 51, ტაბ. 1992].

III 8 e – რკალის ღერო შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი, რკალის ზედაპირზე ზიგზაგისებრი სახით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი.

443. ჯვარი (წალენჯიხის რ-ნი). ჯვარის განძიდან (ნაპოვნია 1903 წ. განძის ბრინჯაოს ნივთების ერთი ნაწილი 1905 წ. შეიძინა ერმიტაჟმა). ბრინჯაოს ფიბულა. კოლექციაში შედის: კოლხური ცული, თოხი, ხატისუღელი, თავებგახსნილი რგოლი, სპირალური მილისებრი ხვია. ძვ. წ. X-VIII ს.ს., ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Отчет . . . 1908, გვ. 103; Куфтин 1949, გვ. 139; Иессен 1953, გვ. 64, სურ. 8; ქორიძე 1965, გვ. 40, 119, სურ. 33].

III 8 f – რკალის ღერო შემსხვილებული, გრეხილი. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებებით. ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიული. ნემსსაჭერი პატარა, მილისებური.

444. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXIIbis4].

III 8 g – რკალის ღერო შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი, რკალის ზედაპირი თითქოს «დანაოჭებულია.» რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული. ნამსსაჭერი – მომრგვალებული.

445. ურეკი. სამარხი ორმო №3. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაო – სატევრები, სემენტები, კოლხური ცულები, სამაჯურები, ფიგურები (ხარი, შველი, ქალი ბავშვით), ფიბულები (კატ. №№347, 692); რკინა – სატევრები, ცულები, ფიბულები (იხ. კატ. №№890-892); მძივები. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. [მიქელაძე 1985, გვ. 47, ტაბ. XIII40(676), გვ. 102-104, ტაბ. IX-XVIII].

III 8 h – რკალის ღერო შემსხვილებული, ყვავილისებრგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია სიგრძივი რელიეფური წნულებით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული. ნემსსაჭერი პატარა.

446. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაცრილიანი ორმოსამარხი №255. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, აბზინდა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. VI ს. [Texov 1985, გვ. 39, ტაბ. 1734].

447, 448. ჯანტუხი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. იხ. კატ. ^{1175-102, 320, 370, 385, 386, 404-409, 427-431.} ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 40, 41, სურ.π21,2,5].

III 8 i – რკალის ღერო შემსხვილებული, მრავალწახნაგა განივკვეთიანი, სადა. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებებია. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი. ნემსსაჭერი – პატარა, ენისებრი ფორმის.

449. თლია. ქვებით და, სავარაუდოდ ფიცრებით გარშემოწყობილი ორმოსამარხი ^{1300.} ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჭურჭელი, გრავირებული ცული, სარტყელი, ძეწკვები, სასაფეთქლე ხვია; რკინა – სატევარი; მძივები – სარდიონის (26ც), ნიჟრაკური. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. VI ს. [Texov 1985, გვ. 46, 47, ტაბ. 1892].

450. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაცრილიანი ორმოსამარხი №333. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, ვედრო რკინის სახელურითა და ძირით, ზარაკი რკინის ენით; რკინა – ფიბულა, პინცეტი, სატევარი, დანა; სარდიონის გაურკვეველი ნივთი; მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VI ს. ბოლო – VI ს. დასაწ. [Texov 1985, გვ. 56, ტაბ. 2113,10].

451. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა L. 0,5 სმ. საველე დღიურიდან: «აღმოჩენილია კოლხური პერიოდის კრემაციული მოედნის ჩრდილოეთით, სკვითური ხანის დამწვარ ფენაში» (1951 წ.) (სსმ კოლ. 5-993:409). გამოუქვეყნებელია.

452. ბრილი. №19 სამარხის ზედა ფენის ნაყარი მიწიდან (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა L. 4,7 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:264). გამოუქვეყნებელია.

453. კუმბულთა. ბრინჯაოს ფიბულა. პ. უვაროვას კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. LXXXVIII7].

454. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5 სმ. (იხ. კატ. №№105-109), ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. III d 3915). რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, კატ. 456, ტაბ. 62,7].

III 8 i 1 – რკალის ღერო შემსხვილებული, მრავალწახნაგა განივკვეთიანი. რკალის მუცელი (ქვედა მხარე) შემკულია ერთმანეთის საპირისპიროდ მიმართული შტრიხებითა და ნახევარწრიული ხაზებით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებებია. ფეხი (ბუდე) – ნიჩბისებრი, შემკული ფანტასტიური ცხოველის გამოსახულებით. ნემსსაჭერი – პატარა, ენისებრი ფორმის.

455. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 10,2 სმ. (იხ. კატ. ¹¹¹⁰⁵⁻¹⁰⁹), ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. III d 3916). რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, კატ. 459, ტაბ. 28,5].

III 8 j – რკალის ღერო შემსხვილებული, რომბულგანივკვეთიანი. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი. ნემსსაჭერი პატარა, ენისებრი ფორმის.

456. თლია. ირგვლივ ქვებით გარშემოწყობილი, ქვაცირილიანი სამარხი №216, რომელსაც სამხრეთის და აღმოსავლეთის მხრიდან ქვის ფიცრები აკრავს. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – საყელური, ჯამი, ცხენის აღკაზმულობის ნაწილები, სარტყელი, პინცეტი, აბზინდა; რკინა – შუბისპირი, ლაგმის ფრაგმენტები, ცული, აკინაკი, დანა; თიხა – თეფში. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1980ა, გვ. 35, სურ. 14; მისივე 1980ბ, გვ. 236, სურ. 17; მისივე 1985, გვ. 32, 33, 63, ტაბ. 15910].

III 8 k – რკალის ღერო შემსხვილებული, მართკუთხაგანივკვეთიანი. რკალი დაფარულია გრავირებული სამკუთხედების ოთხი რიგით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი, შემკულია რკალის ანალოგიურად, გრავირებული სამკუთხედების ორი რიგით. ნემსსაჭერი პატარა.

457. სუკო (კრასნოდარის მხარე, ანაპასთან). შემთხვევითი მონაპოვარი გადახნული სამაროვნიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – შუბისპირები, ბალთები, ბუნიკი, სამაჯურები, ცხენის მოსართავის ბალთები, სპირალური ხვიები, ქინძისთავები; რკინა – შუბისპირი. ძვ. წ. IX ს. ბოლო – VI ს. დასაწყისი [Новочихин 1995, გვ. 65, სურ. 21].

III 8 l – რკალის ღერო შემსხვილებული. ზედა მხრიდან ქედით. განივკვეთი ნახევაროვალური. რკალი ქედს აქეთ-იქით შემკულია თევზიფხური ორნამენტით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებებია. ფეხი (ბუდე) აკლია.

458. ჯანტუხი. იხ. III 9c. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VII ს. [Шамда 1984, გვ. 40, 41, სურ. 21, 16].

III 8 m – რკალის ღერო შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია ზენური ხვიებით. რკალს ზემოდან გასდევს ბიბილოსებრი, ნახვრეტებიანი ორი ქედი. ნახვრეტებში გაყრილი და ჩამოკიდებულია ზარაკისებური ფორმის მასიური საკიდები. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული. ნემსსაჭერი მომტვრეულია.

459. გუდაუთა.¹⁸ ბრინჯაოს ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრა, №7-48:2. გამოუქვეყნებელია.

III 8 n – რკალის ღერო შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია დაშტრიხული გეომეტრიული სახეებით ან ფრინველის (?) სკულპტურით. რკალის თავსა და ბოლოში მკვეთრად გამოხატული დისკოსებრი შემსხვილებები. სპირალური ერთ შემთხვევაში (ერებუნი) ორმაგია. ფეხი (ბუდე) – ძლიერ გაგანიერებული, შემკულია გეომეტრიული სახეებით (ირიზად დაშტრიხული ლენტისებური სარტყლები და სამკუთხედები) ან სადაა.

460, 461. ერებუნი (სომხეთი, ქ. ერევანთან). ურნასამარხი №1. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა: 2 ჭურჭელი; ბრინჯაო – 12 სამაჯური, პექტორალი, პინცეტი, ზოომორფულთავიანი ქინძისთავი, ჩაქუჩისებური საგნები, შედუღებული ფირფიტები, გრეხილი რკალი; რკინის ოთხფრთიანი ისრისპირი; ურარტული

¹⁸ იხ. ჩართოლანი 1968, გვ. 307.

საბეჭდავები; მძივები – გიშრის, სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VIII ს. პირველი ნახ. [Мартыросян 1964, გვ. 242, 243, ტაბ. XXIV1,2].

462. სომხეთი. ბრინჯაოს ფიბულა. ზომები: სიმაღლე 8 სმ, სიგრძე 10 სმ. ძვ. წ. VII ს. [Urartu . . . 1991, გვ. 197, კატ. 56].

III 8 o – რკალის ღერო შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალი შემკულია ლურსმნისთავისებრი მსხვილი შვერილებით. რკალი თავსა და ბოლოში შემსხვილებები აქვს. ბუდე აკლია.

463. ყულანურხვა (გუდაუთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1941 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,5 სმ. (სოხუმის მუზეუმი 10-66:65; ა. ლ. ლუკინის კოლ. №98) [Воронов 1969, გვ. 32, Б76, ტაბ. XXXVII41].

III 9 – მძივისებურრკალიანი

III 9 a – რკალი მძივისებრია («მძივების» იმიტაცია, ე. წ. Perlenschnur) ანუ დისკოებს შორის მოქცეულია სადა ან დაღარული სფეროები. ცენტრალური «მძივი» ყველაზე მსხვილია. ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

464. ვანი (სამტრედიის რ-ნი). სამარხი №11 (ე. წ. «წარჩინებული კოლხი ქალის სამარხი», ოთხი მიცვალებულით). ოქროს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ოქრო – დიადემა, თავსამკაული, სასაფეთქლეები, საყურეები, ყელსაბამები, მძივები, სამაჯურები, ბეჭდები, გარსაკრავები, ღილაკები, მილაკები, საკიდები; ვერცხლი – მძივები, მილაკები, საკიდები, დიადემა, სამაჯურები; ატიკური კილიკები, არიბალოსი; ბრინჯაო – პატერა, სიტულები, ენობოია, არიბალოსი, სარწყული, სასმისი, კოვზი; კერამიკა – ატიკური შავლაკიანი კილიკი, სანელსაცხებლე, ლარნაკები, დოქები, ჯამები, ორყურა ჭურჭლები; ე. წ. ფინიკიური თასები. ძვ. წ. V ს. შუა ხანები [ლორთქიფანიძე, ფუთურიძე, თოლორდავა, ჭყონია . . . 1972, გვ. 225; ჭყონია 1981, გვ. 46, 109, სურ. 36; სულავა 1998, გვ. 58, ტაბ. I2].

465. ბრილი. ქვის სამარხი №9 (1960 წ.) (ჩონჩხი თითქმის არ შემორჩენილა). ვერცხლის ფიბულა. L. 3 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:121). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრეხილრკალიანი ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993, №122 რეპარირებული: მოტეხილი ბრინჯაოს ნემსის მაგივრად ზამზარაზე დახვეულია რკინის ნემსი, რომლის მხოლოდ ფრაგმენტია შემორჩენილი. იხ. კატ. №558), 2 სასაფეთქლე ხვია, დუგმა, მასიური სამაჯურები (დაკარგულია); რკინა – საკინძი, თავზე ბრინჯაოს მძივით; ვერცხლი – 2 სასაფეთქლე რგოლი; მძივები – მინის, ერთფერი და პოლიქრომიული. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [სულავა 1998, გვ. 58, ტაბ. II, II4].

466. ფიჭვნარი. სამარხი №129 (ქ. ფ. კ. ელ. : 81, №190). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი; ბრინჯაო – გვერდებზაჭრილი ზარაკი და საკიდი ფირფიტები; რკინა – სამაჯურის ფრაგმენტები; ვერცხლი – მონეტა (კოლხური თეთრი). ძვ. წ. IV ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

467. ფიჭვნარი. სამარხი №49 (ქ. ფ. ბ. IV : 98, 167). ვერცხლის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი მხარზე გრაფიტოთი – EG, ლეკითოსი – ატიკური, არიზალოსისებრი, წითელფიგურული დიდი პალმეტით; ვერცხლი – მონეტა; რკინა – ფარაკიანი ბეჭედი, გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტი; მძივები – მინის, გაუმჭვირვალე, ერთფერი. ძვ. წ. IV ს. [კახიძე, ვიკერსი 2002, გვ. 57, სურ. 8; Vickers, Kakhidze 2001; Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

468. ფიჭვნარი. სამარხი №82 (ქ. ფ. ბ. IV : 02, №24). ვერცხლის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ლეკითოსი, დოქი, ქიოსური ამფორის ფრაგმენტები; ვერცხლი – ზურგმუხნეჩილი სამაჯური, მონეტები; რკინა – სამაჯურის ფრაგმენტები; ოქრო – მძივები. ძვ. წ. IV ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57-63].

III 9 a 1 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალი შემკულია მძივისებრი ან სიგრძეზე მიმართული წერტილ-ხაზოვანი სეგმენტებით. რკალის თავსა და ბოლოში დისკოსებრი შემსხვილებები. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი. ნემსსაჭერი პატარა, ენისებრი ფორმის.

469. ბრილი. სამარხი 18 (1960 წ. გათხრები). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:105). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – საკიდი ფრინველი, საკინძები, ცილინდრული მძივები, ფიბულა (რომბისებრგანივკვეთიანი, კატ. №379), ჯაჭვი დუგმებით, ჭურჭელი; ვერცხლი – სასაფეთქლე რგოლები, 2 სამაჯური; ოქრო – მძივი; ელექტრუმი – საყურე რგოლი; თიხა – მოწითალო ამფორისკი; მძივები – ქარვის, ქალცედონის, ერთფერი და პოლიქრომიული მინის. გამოუქვეყნებელი.

III 9 b – რკალი მძივისებრია ანუ წარმოადგენს დისკოებს შორის მოქცეულ სადა ან სიგრძივ დაღარული «მძივების» ასხმას. ზოგჯერ რკალი მძივების «ასხმის» უკანა მხრიდან დაბრტყელებულია. ფეხი (ბუდე) – განიერი, ნიჩბისებრი.

470. ყაზბეგი. «ყაზბეგის განძი» (?). 1876 წ. სტეფანწმინდაში გათხრები აწარმოეს ვ. ანტონოვიჩმა, ვ. ოლშევსკიმ, პ. უვაროვამ, ალ. ყაზბეგმა. წააწყდნენ ერთი სახურავის ქვეშ მოქცეულ სამი ქვის სამარხს. I სამარხის ბრინჯაოს ფიბულა, შემკული წერტილებით გამოყვანილი სვასტიკით. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ძეწკვი ზარაკებით, ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. LXVIII], ორი სამაჯური; რკინის საბეჭდავიანი ბეჭედი [Уварова 1900, სურ. 145].

471-476. ყაზბეგი. სამაროვნის კულტურული ფენებიდან. ბრინჯაოს 6 ცალი ფიბულა (სსმ კოლ. 2-02:234, 238-242). ძვ. წ. V-IV სს. [სულავა 1998, გვ. 62, ტაბ. I, 6; მისივე, 2003, გვ. 83, ტაბ. I6-11].

477. ჩმი (ოსეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. პ. უვაროვას კოლექციიდან [Уварова 1900, ტაბ. LV13].

478. ნიკიტინის ველი (ყუბანისპირეთი, მდ. მალაია ლაბა). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VIII-VII სს. [Иессен 1951, გვ. 94, სურ. 231; Алексеева 1971, ტაბ. 43].

479. ზაიუკოვო. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №2. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თავგახსნილი რგოლები, მილაკები, რომბული და

ნახევარსფერული ღილები, ლაგმები, ბალთები, ცულები; რკინის მოხრილი დანა. მძივები.ძმვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Гриневиц 1951, გვ. 136, 137, სურ. 142].шглшцм

III 9 c – რკალი მძივისებრია ანუ წარმოადგენს ირგვლივ ღარებს შორის მოქცეული სიგრძივ დაღარული «მძივების» ასხმას. ფეხი (ბუდე) – განიერი, ნიჩბისებრი.

480-483. ყაზბეგი. სამაროვნის კულტურული ფენებიდან. ბრინჯაოს 4 ცალი ფიბულ (სსმ კოლ. 2-02:228, 231, 232, 235). ძვ. წ. V-IV ს.ს. [სულავა 1998, გვ. 62, ტაბ. I,5; მისივე, 2003, გვ. 84, ტაბ. I12-15].

III 9 d – რკალი მძივისებრია ანუ წარმოადგენს სადა, სფერული «მძივების» ასხმას. ფეხი (ბუდე) – განიერი, ნიჩბისებრი.

484. ყაზბეგი. სამაროვნის კულტურული ფენებიდან. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 2-02:243). ძვ. წ. V-IV ს.ს. [სულავა 2003, გვ. 84, ტაბ. I16].

III 10 – ირგვლივი ზოლების სეგმენტებით რკალშემკული

III 10 a – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია ერთმანეთისაგან დაშორებული თანაბარი ირგვლივი ღარებისა თუ წრეხაზების ჯგუფებით, რომელთა შორის სივრცე ზოგჯერ სადაა, ზოგჯერ – სიგრძეზე ან ირიბად დაშტრიხული. ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიული ან ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – მომადლო, ენისებური.

485. ბრილი. ქვის სამარხი №18 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,8 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:165). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ღილი, სასაფეთქლე რგოლი (?), 6 წვრილი, ზურგდაკეჭნილი სამაჯური, რკინა – სამაჯური; ვერცხლი – ხუთსხვიანი საყურე; მძივები – ქარვის, ერთფერი და პოლიქრომიული მინის. გამოუქვეყნებელი.

486. ბრილი. ქვის სამარხი №21 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:194/3). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სპირალურთავებიანი დუგმა, საკიდი (ვერძის ფიგურა), გრეხილი და სადარკალიანი ფიბულები (სსმ კოლ. 5-993:194/1,2. იხ. კატ. №60), აზინდები, მძივსაკიდი, 2 წვრილი, ზურგდაკეჭნილი სამაჯური; მძივები. გამოუქვეყნებელია.

487. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXI4].

488. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. ვენისა და სენ-ჟერმენის მუზეუმების კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. XXXIX8; Chantre 1886, ტაბ. XXI5].

489. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,2 სმ. (იხ. კატ. №105-109), ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. III d 3921). რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, კატ. 453, ტაბ. 28,4].

490. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 1-02:39). გამოუქვეყნებელია.

III 10 a 1 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია ირგვლივი ღარებით, ერთი შემთხვევის გარდა, როცა რკალის შუა ნაწილში სიგრძივ დაღარული ოთხი «მძივის» ასხმაა. ფეხი (ბუდე) –რკალის სიმეტრიული, ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი _ მომადლო, ენისებრი.

491. ბრილი. ქვის სამარხი №22 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,6 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:202). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ძაბრისებური საკიდები, საკისრე რგოლები თუ დიადემები; რკინა – ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:204), ცული, მოხრილი დანა; მძივები. გამოუქვეყნებელი.

492. ყოზანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXIbis1].

493. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,5 სმ (სსმ კოლ. 5-993:283). დანგრეული კრემეციული სამარხიდან (1951 წ.). გამოუქვეყნებელია.

494. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 9,3 სმ (სსმ კოლ. 5-993:342). დანგრეული კრემეციული სამარხიდან (1951 წ.). გამოუქვეყნებელია.

III 10 a 2 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია ერთმანეთისაგან დაშორებული თანაბარი ირგვლივი ღარებისა თუ წრეხაზების ჯგუფებით, რომელთა შორის სივრცე ზოგჯერ სადაა, ზოგჯერ ჯვარედინიდან ირიბად დაშტრიხული. ფეხი (ბუდე) – ძლიერ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი _ დაბალი.

495, 496. ურუპა (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი, სტავროპოლის რ-ნი). ბრინჯაოს 2 ფიბულა ირგვლივი ნაჭდევების ჯგუფებით (სსმ კოლ. №№1026, 1027).

497. შორაპანი (ზესტაფონის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 22 სმ. (სსმ კოლ. 16-32:9). გამოუქვეყნებელია.

498. თერის ოლქი. შემთხვევითი აღმოჩენა 1893 წ. ბრინჯაოს ფიბულა [Артамонова-Полтавцева 1950, გვ. 56, სურ. 252].

499. ლუგოვი (გროზნოს ოლქი). ქვაყრილიანი ორმოსამარხები (1952, 1955 წ.წ. გათხრების მიხედვით 70 სამარხი). ბრინჯაოს ფიბულა (სამარხი №61). თანმხლები ინვენტარი: რკინისა და ბრინჯაოს იარაღი და სამკაული; კერამიკა; მძივები. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Крупнов 1957ა, გვ. 159, სურ. 34,8; მისივე 1960, ტაბ. LXVIII1; Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII9].

500. ლუგოვი. ქვაყრილიანი ორმოსამარხები (1952 წ. გათხრების მიხედვით 29 სამარხი). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VI-IV ს.ს. [Крупнов 1954, გვ. 95, სურ. 396; აგრეთვე იხ. Уварова 1900, გვ. 87, ტაბ. XXV1; ტაბ. XXVIII7,8].

501. ლუგოვი. სამაროვანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Крупнов 1960, ტაბ. LXX3; Козенкова 1982, ტაბ. XXXVIII11].

502. ჩეჩნეთი (კონკრეტული გეოგრაფიული პუნქტი აღნიშნული არ არის). ბრინჯაოს ფიბულა [Крупнов 1960, ტაბ. II2].

503-518. ლუგოვი. 19, 29, 30, 32, 49, 71, 91, 96, 103 (2 ცალი), 106, 107, 114, 122, 147, 152 სამარხებში. ბრინჯაოს 16 ფიბულა [Крупнов 1960, ტაბ. LXVIII1; Козенкова 1978, ტაბ. XXII2; მისივე 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

519. ვოზდვიჟენსკოე. ნ. ნ. მურავიოვ-კარსკის კოლექციიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: გვერგვი, აბზინდა. ძვ. წ. VII-IV ს.ს. [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

520. სოფ. მუჟიჩი (ჩეჩნეთი). (1948, 1961 წ.წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

521. სოფ. ალდი (ჩეჩნეთი). (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

522, 523. ქ. გროზნო (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

524. «სადღაც ჩეჩნეთში». ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

525. სოფ. შალი (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

526-528. ისტი-სუ (ჩეჩნეთი, ქ. გუდერმესთან). სამაროვანი აღმოჩნდა შემთხვევით 1937 წ. 1937-1938 წ.წ. შესწავლილ იქნა 19 სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულები. აღმოჩნდა №№11 (1 ცალი) და 20 (2 ცალი) სამარხებში. №11 სამარხის ინვენტარი: ბრინჯაო – გვერგვი, საყურე რგოლი, სამაჯურები, რგოლი; მძივები – მინისა და გიშრის; კერამიკა – 2 ქოთანის, ჯამის. №20 სამარხის ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდები, სამაჯურები, პირამიდისებური საკიდები, ქინძისთავები, ხვიები, რგოლები, ძეწკვი; მძივები – სარდიონის, მინის ერთფერი და პოლიქრომიული; თიხის ჯამი და კვირისტავი. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Артамонова-Полтавцева 1950, გვ. 32-34, 42-46, 98, სურ. 92, 173; Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII6].

529. კურენ-ბენოი (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს ფიბულა (ქვაყუთი, ნ. ს. სიმონოვის გათხრები) [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXII9].

III 10 a 3 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი ან უკანა მხრიდან დაბრტყელებული. რკალის ზედაპირი შემკულია ერთმანეთისაგან დაშორებული თანაბარი ირგვლივი ღარებისა თუ წრებაზების ჯგუფებით, რომელთა შორის სივრცე ამოზურცულია. ფეხი (ბუდე) – ძლიერ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – დაბალი.

530. ლუგოვი. ბრინჯაოს ფიბულები №№112, 118 სამარხებიდან [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII8].

531. ცა-ვედენო (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII8].

532. შალი (ჩეჩნეთ-ინგუშეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII8].

III 10 a 4 – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია ერთმანეთისაგან დაშორებული თანაბარი ირგვლივი წრეხაზების ჯგუფებით. რკალის თავში, ბოლოსა და შუაში მირჩილულია ცხვრის თავის ფიგურები. ფეხი (ბუდე) – ძლიერ გაგანიერებული.

533. კაკვასია. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. რუმინანცევის მუზეუმის კოლექცია [Калитинский 1926, ტაბ. III20].

III 10 b – რკალის ღერო თანაბრად შემსხვილებული. მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია მიჯრილი თანაბარი ირგვლივი რელიეფური ზოლებით (დახვეული თოკის იმიტაცია) ან რკალის შუაში, რომელიც განივკვეთში მრავალკუთხაა, ჩასმულია გეომეტრიულ სახეებიანი სეგმენტი. ზოგჯერ რკალზე საკიდებია. ფეხი (ბუდე) – გაგანიერებული, ნიჩბისებრი. ნემსსაჭერი – დაბალი, მილისებრი ფორმის.

534, 535. ყობანი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა «მეომრის სამარხიდან» [Артаманова-Полтавцева 1950, სურ. 473, 6].

536-538. ყაზბეგი. «ყაზბეგის განძი». ბრინჯაოს 3 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. ¹¹140, 536-538. ძვ. წ. VI-V სს. [წითლანაძე 1976, გვ. 77-80, ტაბ. XXVI2, XXVIII, 2].

539. კორცა (ოსეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. LXXVII7].

540. ქსნის ხეობა. სანკტ-პეტერბურგი. ერმიტაჟის კოლექცია _ 84/4. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 22 სმ. ძვ. წ. I ათასწ. მეორე მეოთხედი [Доманский 1984, გვ. 41, ტაბ. XII].

541. ქსნის ხეობა. სანკტ-პეტერბურგი. ერმიტაჟის კოლექცია _ 84/5. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 22 სმ. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. I ათასწ. მეორე მეოთხედი [Доманский 1984, კატ. 161].

542. ახალგორი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1910 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 11 სმ. (სსმ კოლ. 6-49:5). გამოუქვეყნებელია.

543. ჩმი. ბრინჯაოს ფიბულა. მოსკოვის ისტორიული მუზეუმის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. LVIII7].

544. ლუგოვი. სამარხები №№43, 110, 128, 129, 140, 151. ბრინჯაოს ფიბულები [Крупнов 1960, ტაბ. LXX1; Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII6].

545. კურენ-ბენოი. ქვის სამარხიდან. ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII6].

546. გარდალი (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. ნ. ს. სემიონოვის გათხრები [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII6].

547. შალი. აღმოჩენილია აგურის ქარხანასთან (1969 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VI ს. კომპლექსში [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII6].

548. ყულარი (დაღესტანი). ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ა. ბობრინსკის კოლექციიდან [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII6].

549-553. ბოისი-ირზო (ჩეჩნეთი). №1 დიდ ყორღანსა და №№7, 8 ყორღანებში. №1 ყორღანში ბრინჯაოს 2 ფიბულაა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სამაჯურები, სპირალურთავიანი რგოლები, რგოლები; რკინა – შუბისპირები, დანა; მძივები და საკიდები; თიხის კვირისტავი. №7, 8 ყორღანებში ბრინჯაოს 3 ფიბულაა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – «ნიჩაბი», უმბონი [Артамонова-Полтавцева 1950, გვ. 52-54, სურ. 243,4; Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

554. ურუს-მარტანი (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ა. ბობრინსკის შენაძენი 1888 წ. [ОАК 1891, გვ. ССXXI; Крупнов 1939, გვ. 27, 28, სურ. 5; მისივე 1948, გვ. 31; Артамонова-Полтавцева 1950, გვ. 32-34, 42-49, 54, სურ. 245; Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVII7].

III 11 – დაკეჭნილზურგიანი რკალით

III 11 – რკალის ღერო წვრილი, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის ზედაპირი შემკულია ღრმა ნაჭდევებით («დაკეჭნილია»). ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიული; ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

555. თლია. ზემოდან ბრტყელი ქვებით შემოწყობილი ორმოსამარხი №308. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ტანმრუდი გრავირებული კოლხური ცული, რკალგახსნილი რგოლი; რკინა – სატევარი. ძვ. წ. X ს. ბოლო – IX ს. [Техов 1981 გვ. 22, ტაბ. 873].

III 12 – გრებილრკალიანი

III 12 a – რკალის ღერო თანაბარი, სუსტად შემსხვილებული, გრებილი. ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიული ან ოდნავ გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

556. ფიჭვნარი. სამარხი №21. ბრინჯაოს ფიბულა (ქ. ფ. კ. V:76, №392). თანმხლები ინვენტარი: მძივები – სარდიონის, ქარვის, მინის. ძვ. წ. V ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 60, ტაბ. I5(21)].

557. სამთავრო. ორმოსამარხი №123 (1939 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 8,7 სმ. (სსმ კოლ. 12-54:2510). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქები ქილები, ქოთანი, ჯამი; ბრინჯაო – წვრილი, ზურგდაკეჭნილი სამაჯურები (5 ც.), ხვია; რკინა – სატევარი, მახვილი, შუბისპირის ფრაგმენტები, დანა, სამაჯური. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 132; მისივე 1961, გვ. 368, ტაბ. VII; სულავა 2000, №5, გვ. 65-67, ტაბ. I314].

558. ბრილი. ქვის სამარხი №9 (1960 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:121). ჩანს, დაზიანების შემდეგ რკინის ნემსი გაუკეთეს, რომლის ფრაგმენტებიც შერჩენილია ზამბარასთან. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – დუგმა, მილაკები, ხვია, სასაფეთქლეები; რკინა – ღერაკი, საკინძი ბრინჯაოს მძივით; ვერცხლი – ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:122, კატ. №465), თავგახვრეტილი სასაფეთქლეები; მძივები – პოლიქრომიული და ლურჯი, ცისფერი, მწვანე, შავი, ყვითელი მინის გამოუქვეყნებელია.

559. ბრილი. ორმოსამარხი №23 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:165). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ტუჩიანი ჯამი; ბრინჯაო – ფიბულა ირგვლივდარებიანი რკალით. (სსმ კოლ. 5-993:165). ვერცხლისა და ელექტრუმის ერთმტევნიანი საყურეები (დაკარგულია); მძივები – ქარვის, ფირუზისფერი ფაიანსის, ვერცხლის, ლურჯი მინის, პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

560. ბრილი. ორმოსამარხი №26 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (ნაკლული) (სსმ კოლ. 5-993:230). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:237; კატ. №61), სურა (ფრაგმენტირებული), 6 «მძივი», მილაკისა და ჯაჭვის ფრაგმენტები, 4 ბოლოდაბრტყელებული მანჭვალი, 4 ე. წ. სკვითური ისრისპირი, დაფანჯრული სფერული ეჟენები; ელექტრუმის ერთსხივიანი საყურე; რკინა – ცულის ფრაგმენტები, ლაგამი, სატევარი; მინა – პოლიქრომიული სანელსაცხებლე (ლურჯ ფონზე ცისფერი და ყვითელი ზიგზაგისებური ძაფებით); მძივები – ქარვის, ფირუზისფერი ფაიანსის, ლურჯი მინის. გამოუქვეყნებელია.

561. ბრილი. ქვის სამარხი №12 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:115). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯაჭვი; მძივები – სარდიონის, ცისფერი, ლურჯი, შავი და ყვითელი მინის. გამოუქვეყნებელია.

562-579. ვედიდკარი-მახათა (მარტვილის რ-ნი). შემთხვევითი მონაპოვარი. დანგრეული სამარხი. 18 ცალი ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – კოლხური ცული, დანის ფრაგმენტი, ფოთლისებური შუბისპირი, 3 ცალი ნამგალი, «წურბლისებური ფიბულა»,¹⁹ სპირალურბოლოებიანი საკისრე რკალი, რგოლი, 55 ცალი სხვადასხვა ზომის ზოდი; მძივები. ძვ. წ. VIII-VII სს [Апакидзе 1991, გვ. 19, 32, 90, ტაბ. XCVIII9].

580. ოშაკანი (სომხეთი). სამარხი №62. ბრინჯაოს ფიბულა. კრომლები აკლდამით (10-12 მიცვალებული). ინვენტარი: კერამიკა; მძივები – სარდიონის, პასტის, ოქროსი; კაური; ოქროს საყურე. ძვ. წ. VI ს. [Есаян, Калантарян 1988, გვ. 80, 81, ტაბ. LXVI].

III 12 b – რკალის ღერო თანაბარი, შემსხვილებული, გრეხილი. ფეხი (ბუდე) – მნიშვნელოვნად გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – მომრგვალებული.

581. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №64(94). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელი, პინცეტი, 3 ფიგურა-საკიდი. ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1969, გვ. 131, ტაბ. XXV8], ძვ. წ. VIII-VII სს. [Квирквелия 1981, გვ. 6].

¹⁹ რომელი ტიპის ფიბულა იგულისხმება ვედიდკარის «წურბლისებურ ფიბულაში» ზუსტად არ ვიცით, ამიტომ კატალოგში ეს ფიბულა არ შევიტანეთ.

582. ბრილი. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №4 (1960 წ.). სამი მიცვალებულით. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,8 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:81). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ე. წ. სკვი-თური ისრისპირები, ჯვრისებური საკიდი, ბრტყელი, ბოლოებგახვრეტილი სამაჯური, სპირალური ხვიები, მილაკები, სფერული მძივები, სათასმე ზალთები; რკინა – ცული, ხელკვერი, აკინაკი, მოხრილი დანები; ქვა – თავგახვრეტილი სალესი; ოქრო – ხუთსხივიანი, ვარდულიანი საყურე; ელექტრუმი – ცალსხივიანი საყურე; მძივები – პოლიქრომიული და თაფლისფერი, ცისფერი, ყვითელი, ნარინჯისფერი მინის. გამოუქვეყნებელია.

582ა. ბრილი. «დანგრეული სამარხების ინვენტარი, შეკრებილი სხვადასხვა ფენაში» (იხ. მასალის ეტიკეტი სსმ-ის არქეოლოგიური განყოფილების «მცირე ექსპედიციების» I ფონდში). 1950 თუ 1951 წ.წ. გათხრები. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993, № არა აქვს). გამოუქვეყნებელია.

583. ბრილი. ორმოსამარხი №21 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:194/1). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სპირალური დუგმა, 2 აბზინდა, ზურგდაკეჭნილი სამაჯურები; ვერცხლი – 2 ცალმტევნიანი საყურე; მძივები – ლურჯი მინის. გამოუქვეყნებელია.

584. ბრილი. ორმოსამარხი №23 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:131). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 2 ფირფიტისებური, განიერი, ბოლოებჩაჩხვლეტილი სამაჯური, ფრინველის ღრუმტვლიანი ქანდაკება, ზარი; ვერცხლი – 3 თავგახვრეტილი სასაფეთქლე; მძივები – ქარვის, ლურჯი მინის, ფირუზისფერი ფაიანსის. გამოუქვეყნებელია.

585. ბრილი. სამარხი №7 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:40). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაოს სამაჯური; მძივები; ცხვრის გახვრეტილი კოჭი და ცხოველის კბილი. გამოუქვეყნებელია.

586. ბრილი. №19 სამარხის (1952 წ.) ზედა ფენიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,3 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:265). გამოუქვეყნებელია.

587. ბრილი. ორმოსამარხი №14 (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 11,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:78). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გრავირებული სარტყელი, წნულყურებიანი ქვაბი, ზარი; ელექტრუმის ერთმტევნიანი საყურე; ვერცხლი – სამსხივიანი საყურე, გრეხილრკალიანი და ბოლოებმოკაუჭებული დიადემა; რკინა – მოხრილი დანა, ცული, შუბისპირი, აკინაკი; მძივები – პოლიქრომიული და ყვითელი, ყავისფერი, ცისფერი მინის. გამოუქვეყნებელია.

588. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრა, №არა აქვს). გამოუქვეყნებელია.

589. ყაზბეგი. «ყაზბეგის განძი». ბრინჯაოს ფიბულა. L. 12 სმ. თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. №№140, 536-538. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Филимонов 1878, გვ. 26-33; Bayern 1885, XVII, გვ. 41-45; Уварова 1900, გვ. 139, ტაბ. LXVIII2; Уварова, Радде 1902, კოლ. 2-02, გვ. 11, 12; წითლანაძე 1976, გვ. 77-80].

590. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. სენ-ჟერმენის მუზეუმის კოლექცია [Chantre 1886, ტაბ. XXI6].
591. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ს. უვაროვის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. XXXI8].
592. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა [Chantre 1886, ტაბ. XXIbis2].
593. რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულა პ. უვაროვას კოლექცია. [Уварова 1900, ტაბ. CIV1].
- 594, 595. ზემო რუთხა. ბრინჯაოს ფიბულები. L. 8,6 სმ. იხ. კატ. №№105-109, ე. წ. «კოსნიერსკას» კოლექცია (ინვ. IIId 3915). გვიანბრინჯაო-რკინის ხანა [Motzenbäcker 1996, გვ. 104, 163, კატ. 454, 455, ტაბ. 28,8, ტაბ. 62,4].
596. არხონი. ბრინჯაოს ფიბულა [Уварова 1900, ტაბ. CIXXXI2].
597. კუმბულთა. ბრინჯაოს ფიბულა. პ. უვაროვას კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. LXXXVIII6].
- 598, 599. ზემო რუთხა. სამარხი №17. ბრინჯაოს 2 ფიბულა (მაღალი, გრებილი რკალებით). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სარტყელის ფრაგმენტები, ქედიანი მასიური სამაჯური; ვერცხლის სასაფეთქლე რგოლი; ქარვის მძივი; ცხვრის 2 კოჭი. ძვ. წ. IX ს. ბოლო – VIII ს. [Крупнов 1960, გვ. 226, ტაბ. XLII9,10].
600. ვედენო (ჩეჩნეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. ნ. ვ. კოზენკოვის კოლექციიდან [Козенкова 1982, გვ. 59, ტაბ. XXXVIII4].
- 601-603. ყობანი. «მეომრის სამარხი.» ბრინჯაოს 3 ფიბულა [Артаманова-Полтавцева 1950, სურ. 473,5,6].
604. სოჭი (ქალაქის გარეუბნიდან). ბრინჯაოს ფიბულა. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Воронов 1979, გვ. 58, სურ. 2617].
605. გიჟგიდი. სავარაუდოდ ყორღანული ტიპის სამარხი ნაგებობის ქვეშ მოწყობილი აკლდამები. 1928 წ. ერთ-ერთ აკლდამაში აღმოჩენილია კომპლექსი. ბრინჯაოს ფიბულა (გრებილრკალიანი). თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – უმბონის მსგავსი ბალთა, დიდი სოლარული ნიშნით, აბზინდა, გვერგვის ფრაგმენტები, სამაჯურების ფრაგმენტები, ზარაკი (ინახება ნალჩიკის მუზეუმში, №2568/1965). ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. [Козенкова 1989, გვ. 22].
- 606, 607. გიჟგიდი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა და კოლხური ცული. ძვ. წ. X-VII ს.ს. [Иесен 1941, пгв.м19, სურ. 3, ტაბ. III2-4, გვ. 16, ნტაბ. I]. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Чеченов 1969, გვ. 35, 36, №78; Виноградов 1972, გვ. 208].
- 608, 609. ძინაგა (ოსეთი, ირაფის რ-ნი). ქვის სამარხი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Тменов 1980, გვ. 27-31; Козенкова 1996, გვ. 25, სურ. 124,7].

610. ლუგოვი. სამარხი №140 (ქვაყრილიანი ორმოსამარხები, ნაწილი კრომლებით, 1957 წ. 47 სამარხი). ბრინჯაოს ფიბულა, სამკუთხა საკიდითა და ძეწკვებით. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ბალთები, საყურეები, საკიდები, სამაჯურები, აბზინდები; რკინა – აკინაკი, მოხრილი დანები, ცულები, მასრიანი შუბისპირები, ლაგმები; კერამიკა; მძივები. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Крупнов 1960ა, ტაბ. 406; Козенкова 1982, ტაბ. XXXVIII10].

611. ტალიკი (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი, სტავროპოლის მხარე). დანგრეული ყორღანი (1959 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: კერამიკა; ბრინჯაო – ისრისპირები, უმბონისებური ბალთა, ჯაჭვები; რკინა – მახვილის ფრაგმენტები, სატევარი, ისრისპირები; «სკვითური ტიპის» ცხენის ალკაზმულობა. ძვ. წ. VII-IV ს.ს. [Алексеева 1971, 58, 59; Козенкова 1989, გვ. 52].

612. ურცევას სამაროვანი (დაღესტანი). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. I ათასწ. შუა ხანები [Маммаев 1989, გვ. 24, სურ. 111; Багаев 2004, გვ. 138, სურ. 112].

III 12 c – რკალის ღერო თანაბარი, შემსხვილებული. გრეხილია მხოლოდ რკალის თავში, ბოლოში და შუაში. ღკალის დანარჩენი ნაწილი მრგვალგანიკვეთიანი და სადაა. ფეხი (ბუდე) – ნიჩბისებურად გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – აკლია.

613. ყაზბეგის სამაროვანი (?). ბრინჯაოს ფიბულა. მოსკოვის ისტორიული მუზეუმის კოლექცია [Калитинский 1926, ტაბ. III17].

III 13 – ფირფიტისებურრკალიანი

III 13 a – რკალი ფირფიტისებრი, ოვალური ფორმის, რომლის ზედაპირიც კიდევსა და დიაგონალზე შემკულია წერტილოვანი ორნამენტით. რკალის მონაკვეთი ზამბარის მხარეს ოთხკუთხაგანიკვეთიანია. ფეხი (ბუდე) – აკლია.

614. გუადიხუ. ორმოსამარხი 13(6), დამწვარი ძვლებით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ქინძისთავი, ზარაკი, ძეწკვის ფრაგმენტები; კერამიკის ფრაგმენტები. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 21-24, 71-73, ტაბ. V6]; ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 55, 56]; ძვ. წ. VI-IV ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 7].

III 13 b – რკალი ფირფიტისებრი, ოვალური ფორმის, რომლის ზედაპირიც კიდევსზე შემკულია თევზიფხური ორნამენტით. რკალის მონაკვეთი ზამბარის მხარეს ოთხკუთხაგანიკვეთიანია. ფეხი (ბუდე) – აკლია.

615. გუადიხუ. ორმოსამარხი №24(71), ნაწილობრივი კრემაციით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ნაცრისფერკვციანი დოქი; ბრინჯაო – ქინძისთავი, ზარაკი, ძეწკვი, სამაჯური; რკინა – სამაჯურის ფრაგმენტები; მძივები – გიშრის, ქარვის, ლურჯი მინის პირამიდული საკიდი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 39-41, ტაბ. V6-ის ტიპის]; ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 55, 56]; ძვ. წ. VI-IV ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 7].

III 13 b 1 – რკალი ფირფიტისებრი, ოვალური ფორმის. ვერტიკალურად მდგომი, რომლის ზედაპირიც სადაა, კიდევსზე შემკულია ირიბი ნაჭდევებით ან შუა ნაწილში

გატიხრულია ხაზით, რომლის აქეთ-იქითაც ტეხილი ხაზებით შედგენილია სამკუთხედები. ფეხი (ბუდე) – აკლია.

616. კავკასია. ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. რუმინანცევის მუზეუმის კოლექცია [Калитинский 1926, ტაბ. III16].

617. კარატა ან სოგრატლია (დაღესტანი). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. I ათასწ. შუა ხანები [Давудов 1974, ტაბ. XVIII11; Багаев 2004, გვ. 138, სურ. 113].²⁰

618. ხაბადა (დაღესტანი). ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. I ათასწ. შუა ხანები [Маммаев 1989, გვ. 24; Багаев 2004, გვ. 138, სურ. 113].

III 13 c – რკალი ფირფიტისებრი, წაგრძელებული ოვალური ფორმის, რომლის ზედაპირიც სადაა ან კიდევზე შემკულია გადაბმული ტეხილი ხაზებით, ხოლო დიაგონალზე ხაზით. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული, ნემსსაჭერი – აკლია.

619. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №3(26). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფირფიტა; რკინა – მახვილი; მძივები – მინის. ძვ. წ. V ს. მეორე ნახ. [Трапш 1969, გვ. 270-272, ტაბ. XXXVII12].

620. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრა. № არა აქვს). გამოუქვეყნებელია.

III 13 d – რკალი ფირფიტისებრი, რომბული ფორმის. კიდევზე შემკულია ირიბი ნაჭდევეებით. ფირფიტა სიგრძეზე გატიხრულია თევზიფხური ორნამენტის ზოლით, რომლის აქეთ-იქით განლაგებულია სამ-სამი წრე. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული, ნემსსაჭერი – აკლია.

621, 622. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №12(42). ბრინჯაოსა და ვერცხლის ფიბულები. თანმხლები ინვენტარი: თიხა – დოქი, ქოთანის, შავლაკიანი ჯამი; რკინა – დანა; ოქრო – სასაფეთქლები, ღრუ მძივები, საკიდები; მძივები – მინის; ვერცხლი – ფარაკიანი ბეჭედი; ბრინჯაო – 2 სამაჯური, ქინძისთავი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 274-279, ტაბ. XXXIX7,8]; ძვ. წ. VI-IV ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

623. ააფსტა (ბაკლანოვკა, აფხაზეთი). 1927 წ. აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – შუბისპირი, ჯვრისებრი საკიდი. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Лукин 1941, გვ. 59; Воронов 1969, გვ. 46, A48, ტაბ. XL27].

624. ექნეპლი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1937 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – გვერგვის ფრაგმენტები, შუბისპირი, სამაჯურები, ისრისმაგვარი ნივთი, მძივები. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. (სოხუმის მუზეუმი; ა. ლ. ლუკინის კოლ. №63) [Воронов 1969, გვ. 47, A59, ტაბ. XL31].

²⁰ შდრ. Давудов 1974, ტაბ. XVIII10-ის ფიბულა არის კარატადან, ხოლო ტაბ. XVIII11-ის ფიბულა სოგრატლიდანაა. ეს უკანასკნელი მ. მამაევთან და შემდეგ მ. ბაგაევთან ფიგურირებს როგორც ხაბადაში აღმოჩენილი ფიბულა – ნ. ს.

625. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №19(21). სამარხში მხოლოდ ბრინჯაოს ფიბულა იყო. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 97].

626. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №103(151). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: მოწითალო-მონაცრისფრო ქოთანნი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 148].

627, 628. იაშთხვა (სოხუმთან). ორმოსამარხი №1. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზარაკები, ბრტყელი და მრგვალგანიკვეთიანი სამაჯურების ფრაგმენტები, სარტყელი; რკინა – სამაჯურის ფრაგმენტი, შუბისპირი. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Воронов 1969, გვ. 32, Б191, ტაბ. XL32; კვირკველია 1978, გვ. 75, 76, ტაბ. 285,6].

629, 630. სოხუმის მთა (სოხუმთან). კრემაციული ორმოსამარხი №1. ვერცხლისა და ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სამაჯურები; კერამიკის ფრაგმენტები. ძვ. წ. VI ს. [კალანდაძე 1954, გვ. 54, 55, სურ. 25, ტაბ. VI14,15].

631, 632. სოხუმის მთა. კრემაციული ორმოსამარხი №2. ვერცხლის 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მსხვილბურთულაკებიანი სამაჯური; 2 გაურკვეველი ნივთის ფრაგმენტი; კერამიკის ფრაგმენტები. კაჟის ანატკეცი. ძვ. წ. VI ს. [კალანდაძე 1954, გვ. 55, ტაბ. VII,2].

633. გუადიხუ. ორმოსამარხი №25(72), ნაწილობრივი კრემაციით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 2 ფიბულა (იხ. კატ. №№363, 642); სამაჯური, რგოლი; ვერცხლი – საყურე რგოლები; თიხა – კვირისტავი, ქოთანნი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 41. ტაბ. V5]; ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Квирквелия 1981, გვ. 7].

III 13 e – რკალი ფირფიტისებრი, ოვალური ფორმის. ფირფიტა სიგრძეზე გატიხრულია თევზიფხური ორნამენტით. ფეხი (ბუდე) – აკლია.

634. ექნეპლი (ბზიფის აფხაზეთი, მიცართან). შემთხვევითი აღმოჩენა (1937 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 3,5 სმ. (სოხუმის მუზეუმი 10-66:13; ა. ლ. ლუკინის კოლ. 637/3, 15). გამოუქვეყნებელია.²¹

III 13 f²² – რკალი ფირფიტისებრი, ოვალური ფორმის, შუაში ოვალური «მინდვრით», კიდეებზე ირიბი ნაჭდევებით. ზოგჯერ ამ ნაჭდევებსა და ოვალურ მინდორს შორის მოთავსებულია თითო ან რამდენიმე წრე. ფეხი (ბუდე) – სიმეტრიული, ნემსსაჭერი – პატარა, ენისებური.

635. გუდაუთა. აღმოჩენილია 1915 წ. გუდაუთის მახლობლად ა. ლ. ლუკინის მიერ. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 3 ლენტისებური სამაჯური; მინა – მძივები [Лукин 1941, გვ. 62-66, 75].

²¹ მაღლობას მოვახსენებ ნ. დოლიძეს, რომელმაც გადმოიწა რ. აბრამიშვილის მიერ შესრულებული, სოხუმის მუზეუმში დაცული 4 ფიბულის ჩანახატი და ბარათი.

²² ოვალურრკალიანი რკინის 3 ფიბულა აღმოჩენილია ჯანტუხის სამაროვანზე. ითვლება, რომ ისინი ბრინჯაოს ამავე ტიპის (III12. ჩვენი კატ.) ფიბულების მოყვანილობას იმეორებენ [Шамба 1984, გვ. 40, სურ. 25(32,34,36)].

636. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №4. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაოს ფიბულა (კატ. №361), სამაჯური, სპირელური ბოლოებით შემკული სამაჯური; რკინა – 3 დანა, 2 შუბისპირი, ცული; მძივები – 1 ქარვის, 1 სარდიონის. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 85-87, ტაბ. VI4]; ძვ. წ. VI ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 46]; ძვ. წ. VI-V სს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

637. გუადიხუ. ორმოსამარხი №6(9), დამწვარი ძვლებით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 2 სამაჯური ფირფიტისებური ბოლოებით. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 24, ტაბ. V5]; ძვ. წ. VI-V სს. [Квирквелия 1981, გვ. 7].

638. გუადიხუ. ორმოსამარხი №10(22), დამწვარი ძვლებით. ვერცხლის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – დეფორმირებული დანა. ძვ. წ. VI-II ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 255, 256, ტაბ. XXXV14]. табл

639. გუადიხუ. ორმოსამარხი №11(23), კრემაციული. ვერცხლის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სამაჯური; რკინა – დეფორმირებული დანა; კერამიკა – შავ-ლაკიანი კანთაროსი. ძვ. წ. V-II ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 256, ტაბ. XXXV14]. табл

640, 641. გუადიხუ. ორმოსამარხი №12(24), კრემაციული. 2 ვერცხლის ფიბულა. სამარხში მხოლოდ ეს ორი ფიბულა იყო. ძვ. წ. V-II ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 256, ტაბ. XXXV14]. табл

642. გუადიხუ. ორმოსამარხი №25(72), ნაწილობრივი კრემაციით. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ვერცხლი – ბოლოებდაწვრილებული საყურეები; ბრინჯაო – 2 ფიბულა (კატ. №№363, 633)²³, სამაჯური, ბოლოებგახსნილი ბეჭედი; კერამიკა – კვირის-ტავი, ნაცრისფერი ქოთანის; მძივები და საკიდი – ქარვის. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 41, ტაბ. V5]; ძვ. წ. VI-V სს. [Квирквелия 1981, გვ. 7]. табл

643, 644. გუადიხუ. ორმოსამარხი №26(39), კრემაციული. ვერცხლის 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ეგვიპტური ფაიანსის საკიდები. ძვ. წ. V-II ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 258, ტაბ. XXXV14]. табл

645. აბგარხუკი (აფხაზეთი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Куфтин 1949, გვ. 160, სურ. 291].

III 13 g – რკალის ღერო ბრტყელი, მართკუთხა. მისი «მინდორი» შემკულია შუა ნაწილში ჯვარედინი ნაჭდევების რიგით, ხოლო კიდეებზე წრეების ორ-ორი რიგით. ფეხი (ბუდე) – ვიწრო. ნემსსაჭერი მომრგვალებული. ზამბარა და ნემსი აკლია.

646. მუხურჩა. 1974 წ. აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 81-976:498) [დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 23, 24, ტაბ. I8].

III 14 – რკალზე «ეკლისმაგვარი» შვერილებით

²³ ორწილადი ფიბულა (კატ. №655) [Трапш 1969, ტაბ. V7] ტიპოლოგიურად ჩვენი III 17 ტიპის ფიბულებს უნდა მიეკუთვნებოდეს. ჩანახატის მიხედვით მსჯელობა ძნელია, მაგრამ ჩვენი აზრით, ის რეპარირებულია; დაზიანების შემდეგ ნემსი უბრალოდ დაახვიეს რკალზე.

III 14 – რკალი მრგვალგანივკვეთიანი, მსხვილი ღერო დაფარულია «ეკლისმაგვარი» შვერილებით. ბუდე (ფეხი) და ნემსსაჭერი არა აქვს.

647. გუადიხუ. ორმოსამარხი №13(25), კრემაციული. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – კანთაროსი; ბრინჯაო – საბეჭდავი ბეჭედი. ძვ. წ. V-II ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 256, 257, ტაბ. V8].

III 15 – რკალზე ლურსმნისებური შვერილებით

III 15 – რკალი მრგვალგანივკვეთიანი, ოდნავ შემსხვილებული. რკალის ცენტრალურ ნაწილში ლურსმნისთავისებრი შვერილებით. რკალის შემსხვილებული ცენტრალური ნაწილი დანარჩენი რკალისაგან გამოყოფილია ღრმა ნაჭდევებით. ბუდე (ფეხი), რომლის მხოლოდ ნაწილია შემორჩენილი, მაღალი და განიერი უნდა ყოფილიყო.

648. ექნეპლი. შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 6,7 სმ. (სოხუმის მუზეუმი 10-66:18; ა. ლ. ლუკინის კოლ. №64,6/1).

III 16 – რკალზე ვერძის თავის პროტომებით

III 16 – რკალის ღერო ზურგზე ოვალურად ამოჭრილი; რკალის კიდეები შემკულია ირიბი ღრმა ნაჭდევებით. რკალის თავსა და ბოლოში ცხვრის თავის ფიგურებია. ფეხი (ბუდე) – განიერი, გარეთა ზედა მხარეს მოკუთხული. ნემსსაჭერი – მომრგვალებული, დაბალი.

649. მიცარი (ბზიფის აფხაზეთი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Куфтин 1949, გვ. 160, 161, სურ. 548].

III 17 – დაფანჯრული ნახევარსფეროსებრი

III 17 – რკალის ზურგი ნახევაროვალური ჭრილებით დაფანჯრულ ნახევარსფეროს (აჟურულ როზეტს) წარმოადგენს. რკალის გარეთა კიდეებზე მსხვილი ბურთულებია მირჩილული. ფეხი (ბუდე) – განიერი, ზედა გარეთა მხარეს მოკუთხული. ნემსსაჭერი – მომრგვალებული, დაბალი.

650. მიცარი. შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Куфтин 1949, გვ. 160, 161, სურ. 546].

651. მიცარი. შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Куфтин 1949, გვ. 160, 161, სურ. 547].

652. გუდაუთა. შემთხვევითი აღმოჩენა. გვიანი ბრინჯაოს ხანა [Куфтин 1949, გვ. 160, 161, სურ. 545].

653, 654. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №38(55). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ვერცხლი – 2 სასაფეთქლე; ბრინჯაო – 2 სამაჯური; რკინა – ცული, დანის ფრაგმენტი; მძივები და საკიდები – ქარვის, გიშრის; კერამიკა – 4 ჭურჭელი. ძვ. წ. VIII-

VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 110-113, ტაბ. IX5,7]; ძვ. წ. VI ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 46; Квирквелия 1981, გვ. 5].

655. გუადიხუ. ორმოსამარხი №25(72). ბრინჯაოს ფიბულა (რეპარირებულია). თანმხლები ინვენტარი: იხ. კატ. 1363 [Трапш 1969, გვ. 41, ტაბ. V7].

656, 657. სობოლევა (სოჭთან). ბერძნული კოლონიზაციის ეპოქის სამარხეული ინვენტარი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა [Воронов 1979, გვ. 69, სურ. 3310,11].

III 18 _ რკალის თავსა და ბოლოში ზოომორფული გამოსახულებით

III 18 _ რკალის ღერო შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალის თავსა და ბოლოში ზოომორფული რელიეფური გამოსახულებები. კორპუსი ნახევარწრისებრი. ფეხი (ბუდე) _ რკალის ზოომორფული გამოსახულების გაგრძელებას წარმოადგენს.

658. ჩეგემი (ყაბარდო-ბალყარეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Калитинский 1926, ტაბ. III21].

III 19 _ პალმეტებით ბუდეშემკული

III 19 _ რკალის ღერო სიმეტრიულად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი (ზოგჯერ რკალის უკანა მხარე დაბრტყელებულია). რკალი შემკულია მძივისებრი და ირგვლივი ღარების მონაცვლეობით შექმნილი სეგმენტებით. კორპუსი ნახევარწრისებრია. ფეხი (ბუდე) _ მომრგვალებულკუთხეებიანი ნიჩბისებური ფორმისაა, შემკულია პალმეტისა თუ ვოლუტისმაგვარი გრავირებული სახეებით.

659, 660. ბაიბარისი (კრასნოდარის მხარე). სამარხი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 74, ტაბ. XXV7,8].

661, 662. ილიჩი (კრასნოდარის მხარე). სამარხი. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Козенкова 1998, გვ. 74, ტაბ. XXV9,10].

663, 664. ოტრადნაია (კრასნოდარის მხარე). კოლექტიური ორმოსამარხი ცხენით. შემთხვევით აღმოჩნდა 1964 წ. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები მასალა _ რკინის საყბურები; ბრინჯაოს სამაჯურები; მინის მძივები. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Козенкова, Ложкин 1981, გვ. 201, 202, სურ. 45,6, 51,2; Козенкова 1989, გვ. 54, 203].

665, 666. ოტრადნაია (ხუტორი ილიჩი). შემთხვევითი აღმოჩენა 1964 წ. ბრინჯაოს 2 ფიბულა. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Козенкова, Ложкин 1981, გვ. 202, 203, სურ. 53,4; Козенкова 1989, გვ. 54, 202/2].

667, 668. პანტელიმონოვსკოე (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი, ურუპის რ-ნი, სტავროპოლის მხარე). შემთხვევითი აღმოჩენა. ქვის სამარხი ყორღანის ქვეშ (1956 წ.). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო _ სამაჯურები, მძივსაკიდი; ქარვის, სარდიონის, გიშრისა და მინის მძივები. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Крупнов 1960, გვ. 181; Козенкова, Ложкин 1981, გვ. 200, 201, სურ. 35,6; Козенкова 1989, გვ. 53; მისივე 1998, გვ. 74, ტაბ. XXV11,12].

669, 670. რედკოდუბიე (კრასნოდარის მხარე). ბრინჯაოს 2 ფიბულა [Козенкова 1998, გვ. 74].

671. კურჯინოვო (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова 1998, გვ. 74].

III 20 _ ბუდეჭვინტიანი²⁴

III 20 _ რკალის ღერო სიმეტრიულად შემსხვილებული, მრგვალგანივკვეთიანი. რკალი შემკულია მივივისებრი სეგმენტებით, რომლებიც ზოგჯერ ირიბი ნაჭდევებით ან ირგვლივი ღარებითაა შემკული. კორპუსი ნახევარწრისებრი. ფეხი (ბუდე) _ გაგრძელებაა აპრეხილი რკალისა, რომელიც მთავრდება ჭვინტიანი ბოლოთი. ნემსსაჭერი _ პატარა, დაბალი. ზამზარა _ სამნახვევიანი.

672, 673. ტებერდა (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი). შემთხვევითი აღმოჩენა ნაკრძალის ტერიტორიაზე (1955 წ.). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო _ გვერგვები, სპირალური სამაჯურები, სასაფეთქლე რგოლი, საქამრე ჯაჭვი, პინცეტი; ვერცხლის გვერგვის ფრაგმენტები; რკინის ცული; კერამიკის ფრაგმენტები; მინის მივივები. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Козенкова, Ложкин 1981, გვ. 196-198, სურ. 26,7; Козенкова 1989, გვ. 51].

674, 675. დომზაი, დომზაის ველი (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი, სტავროპოლის მხარე). ქვის ყორდანების სამაროვანი. შემთხვევითი აღმოჩენა (1954 წ.). ბრინჯაოს 3 ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო _ საქამრე ჯაჭვები, გვერგვები, ატიკური მუზარადი, სპირალური სამაჯურები; რკინა _ შუბისპირები, სატევარი, ცული. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Алексеева 1971, ტაბ. 1517; Козенкова 1989, გვ. 50].

676. დომზაი, დომზაის ველი. სამარხის კომპლექსი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო _ ჯაჭვი სათვალისებური დუგმით, სასაფეთქლეები, ზარაკი, სამაჯური, სპირალური ხვია; რკინა _ შუბისპირი, მოხრილი დანა; ვერცხლის ნავისებურბოლოებიანი სასაფეთქლე; მინის მივივები; კერამიკის ფრაგმენტები. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Алексеева 1971, გვ. 61, ტაბ. 157].

677. დომზაი-ულგენი (ყუბანი, მდ. ტებერდის სათავე). დანგრეული ქვის სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Нечитайло 1986, გვ. 125, 130, 133, სურ. 12; Козенкова 1989, ტაბ. 106, Б 9; 1998, გვ. 74, ტაბ. XXV13].

678, 679. დომზაი (ყუბანი, მდ. ალიბეკი, «მზიური ველი»). ბრინჯაოს ფიბულები. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Нечитайло 1986, გვ. 128, 130, 133, სურ. 21,2; Козенкова 1998, გვ. 74, ტაბ. XXV14,15].

680-684. ტალიკი (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი). ყორდანი. ბრინჯაოს 5 ცალი (?)²⁵ ფიბულა. თანმხლები მასალა:²⁶ კერამიკა, ოქროს საყურეები, სამაჯურები, ძეწკვები, სპირალური ხვები, მივივები, რკინის მოხრილი დანა, საყბურები, მახვილი, სატევარი, ბრინჯაოსა

²⁴ ვ. კოზენკოვას მიხედვით ტებერდის, დომზაისა და ტალიკის მასალებიდან ამ ტიპის სულ 20 ცალი ფიბულაა ცნობილი.

²⁵ ზუსტი რაოდენობა აღნიშნული არაა.

²⁶ ყველა ნივთზე არ არის დასახელებული თუ რა მასალისგანაა დამზადებული.

და რკინის სკვითური ტიპის ისრისპირები. ძვ. წ. VI-V სს. [Алексеева 1971, გვ. 58; Козенкова 1989, გვ. 52, №185; 1998, გვ. 74].

იმპორტული ფიბულები

III 21 _ ბალიშისებურზურგიანი რკალით

III 21 _ რკალის ღერო მკვეთრად შემსხვილებული, ზურგი რომბული, ბალიშისებრი ფორმის. ბუდისა და ზამბარისაგან გამოყოფილია ღრმა ნაჭდევებით (ასტრაგალების იმიტაცია). ფეხი (ბუდე) _ სამკუთხა ფორმის, მაღალი და განიერი (მაგრამ ნემსი მაინც საკმაოდ გადაცილებულია ბუდეს – ნ. ს.). ნემსსაჭერი _ დაბალი, მომრგვალებული.

685. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №21(23). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გვერგვი თუ დიადემა, 2 სამაჯური, ძეწკვი, ზარაკები, საკიდები (ჯვრისებური, «მტრედები», «ცული»); რკინა _ 2 დანა; მძივები – ქარვის, სარდიონის; კერამიკა _ დოქი. ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1969, გვ. 98-101, ტაბ. VII2]; ძვ. წ. VI ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 46]; ძვ. წ. VI-V სს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

686. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №12(13). ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თავხვია ქინძისთავი; რკინა _ ფიბულის ფრაგმენტები; ბრტყელი ქვა, ზედ ადამიანის თავის სქემატური გამოსახულებით, მძივები _ ქარვის (20 ც), ოქროფენილი (?), სარდიონის; ძვალი _ ტახის გახვრეტილი კბილი; კერამიკა _ ქოთნის ფრაგმენტები. ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1969, გვ. 93, სურ. 311, ტაბ. XXXVIII1]; ძვ. წ. VI ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 46]; ძვ. წ. VI-V სს. [Квирквелия 1981, გვ. 5].

687. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №6. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,8 სმ. თანმხლები ინვენტარი: მძივები _ გიშრისა და ქარვის (2 ც). ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1969, გვ. 87, 88. ტაბ. XXV9]; ძვ. წ. VI ს. [Лордкипанидзе 1978, გვ. 46].

та

III 22 _ ნავისებურ (a navicella) ზურგიანი რკალით

III 22 _ რკალის ღერო ზამბარის მხარეს რომბულგანივკვეთიანია. ზურგი, რომელიც რომბულ თუ ოვალურ შესქელებულ ფირფიტას წარმოადგენს, ოდნავ შეღრმავებულია ნავისებურად (a navicella). ზურგი ბუდისა და ღეროსაგან გამოყოფილია ასტრაგალებით ან ღრმა ღარებით (რაც ასტრაგალების იმიტაცია უნდა იყოს). ფეხი (ბუდე) _ მაღალი, განიერი. ნემსსაჭერი _ პატარა, დაბალი.

688. ახალი ათონი (გუდაუთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (ა. ლ. ლუკინის კოლექციიდან). ბრინჯაოს ფიბულა. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო – 2 კოლხური ცული შემკული «მაღლისებური დრაკონის» გამოსახულებით, შუბისპირები (ერთი თხრილიდანაა). ძვ. წ. X-IX სს. [Куфтин 1949, გვ. 160, 161, სურ. 293; Лукин 1941, გვ. 43-45; Трапш 1969, გვ. 150]. ძვ. წ. VIII ს. ბოლო – VII ს. დასაწყისი [Sulava 2003, გვ. 273-275].

689. ფსირცხა (გუდაუთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (ა. ლ. ლუკინის კოლექციიდან). ბრინჯაოს ფიბულა (ერმიტაჟი, კოლ. №1291,152) [Лукин 1941, გვ. 43-45; Воронов

1969, გვ. 26, 27, B135, ტაბ. XL26]; ძვ. წ. VIII ს. ბოლო – VII ს. დასაწყისი [სულავა 2001, გვ. 74, ტაბ. I1,2].

III 23 _ ღრუმუცლიანი რკალით

III 23 _ რკალი ძლიერ შემსხვილებული და ქვედა მხრიდან ღრუ (ღრუმუცლიანი, ან ნავისებურმუცლიანი). ზურგი დაღარული. ფეხი (ბუდე) _ მაღალი და განიერი, სამკუთხა მოყვანილობის.

690. ყულანურხვა. შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 5 სმ. (სოხუმის მუზეუმი 10-66:55, ა. ლ. ლუკინის კოლ. №86). გამოუქვეყნებელია.

III 24 – ბიბილოსებრი რკალით

III 24 – რკალის ღერო ნახევარმთვარისებრი, თანაბრად შემსხვილებული მუცლით; განივკვეთში მსხლისებური ფორმის, სადა. რკალს ზემოდან გასდევს ბიბილოსებური ქედი (რომელიც შესაძლოა ნასვრეტებიანი იყო; ამჟამად ნაკლულია). რკალის ბუდის წინ ორი ღრმა ირგვლივი ნაჭდევი აქვს. ფეხი (ბუდე) – ნაკლული.

691. კისტრიკი (გუდაუთის რ-ნი). ორმოსამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა, სამაჯურები, კისრის რკალი, ანკესი (?); რკინა _ სატევარი, თოხი. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Бжания., Кобахия., Хинба 1982, გვ. 12, 13, ტაბ. 113; დოლიძე 1999, გვ. 36, 67].

III 25 _ ბრტყელრკალიანი

III 25 – რკალის ღერო შესქელებული, ნახევარწრისებური ფირფიტა, რომელიც განივკვეთში ვერტიკალურად მიმართული ნახევაროვალაა. რკალი ზამბარისა და ბუდისაგან გამოყოფილია შემსხვილებებით. ფეხი (ბუდე) – მაღალი და განიერია. ნემსსაჭერი – დაბალი და მომრგვალებული. ნემსზე ზამბარასთან ახლოს, რგოლისებრი შემსხვილება აქვს.

692. ურეკი. სამარხი ორმო №3 (მეორადი დაკრძალვა კრემაციით, კოლექტიური). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა _ კვირისტავები; ბრინჯაო _ სეგმენტები, უმბონები, ცული, სატევარი, ისრისპირები, ლურსმნები, ხატისუდელები, სამაჯურები, ბეჭედი, აბზინდები, დუგმები, ფიგურები (ხარი, შველი, ქალი ბავშვით), ხვიები, ღილები, საკინძი, ჰარპუნები, თოხი, ლაგმის საყბურები, ფიბულები (კატ. №347); რკინა – სატევარი, შუბისპირი, ისრისპირები, ბრტყელი ცული, ფიბულები (კატ. №890-892); ვერცხლი _ რგოლები; მძივები – სარდიონის, იასპის, გიშრის, ქალცედონის, ძვლის, მინის, ქარვის, სარდიონის თვლები. ძვ. წ. VII ს. II ნახ. [მიქელაძე 1985, გვ. 47, 103, ტაბ. XIII49(677); სულავა 2003ა, გვ. 71, 72, ტაბ. I6].

IV ტიპი _ «მარყუჟისებურზამბარიანი»

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია მარყუჟის ფორმის ზამბარა და მილის ფორმის ბუდე. რკალის განოვკვეთის მიხედვით მათში გამოიყოფა ორი ქვეტიპი:

IV 1_ მრგვალგანივკვეთიანი რკალით

IV 2 _ გრეხილრკალიანი

IV 1 _ რკალის ღერო წვრილი, მრგვალგანივკვეთიანი და თანაბარი სისქის. რკალის ზედაპირი _ სადა. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) _ მილისებური ფორმის. მარყუჟის ფორმის ზამბარა გატანილია რკალის გარეთ.

693. კალაკენტი (აზერბაიჯანი). სამარხი №32. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ფიბულა (კატ. №695), საჭრისი, სატევრის თავი, სპირალები, მძივები, მინით შემკული დიდი და მცირე ზომის ბალთები; რკინა _ ღერო კონუსური თავით, მასრიანი შუბისპირები, ზოდი; გახვრეტილი კბილები; მძივები _ მინის, ანტრაციტის (?), ქვის, სარდიონის, ქარვის (?); ობსიდიანის ფრაგმენტები. ძვ. წ. XI-VIII სს. [Nagel, Strommenger 1985, გვ. 10, 98, 162, სურ. 5717]; ძვ. წ. IX-VIII სს. [Карахмедова 1994, გვ. 93, ტაბ. I2].

694. პარადიზი (აზერბაიჯანი). სამარხი №170. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ კისრის რკალი, 13 ცალი სამაჯური, 3 ცალი თავებგადადებული სამაჯური, თითის რგოლები, ზარისებური საკიდები; რკინა _ 10 ცალი მასრიანი შუბისპირი, 2 ცალი დანა; ხელით ნაძერწი კერამიკა. ძვ. წ. XI-VIII სს. [Nagel, Strommenger 1985, გვ. 10, 133, 134, სურ. 105(2748 b)]; ძვ. წ. IX-VIII სს. [Карахмедова 1994, გვ. 93, ტაბ. I4].

IV 2 _ რკალის ღერო წვრილი, გრეხილი, თანაბარი სისქის. კორპუსი ნახევარწრისებური. ფეხი (ბუდე) _ მილისებური ფორმის. მარყუჟის ფორმის ზამბარა გატანილია რკალის გარეთ.

695. კალაკენტი. სამარხი №32, ბრინჯაოს ფიბულა (კატ. №693). ძვ. წ. XI-VIII სს. [Nagel, Strommenger 1985, გვ. 10, 98, 162, ტაბ. 621]; ძვ. წ. IX-VIII სს. [Карахмедова 1994, გვ. 93, ტაბ. I3].

V ტიპი _ «ზომორფული»

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია ბრტყელი, ფირფიტისებრი რკალი, რომელიც ცხოველის გამოსახულებას წარმოადგენს. გამოსახულება შემკულია გრავირებული თევზიფხური სახით და გადაბმული ზენური ხვიებით. რკალის შემკულობის მიხედვით გამოვყავით ორი ქვეტიპი:

I 1 _ «ცხვარი,»

I 2 _ «ფანტასტიური ცხოველი»

ფიბულის ბუდე, რომელიც ცხოველის წინა ფეხის გაგრძელებას წარმოადგენს, ბრტყელია. ნემსსაჭერი _ პატარა და მომრგვალებული.

V 1 – «ცხვარი»

V 1 – რკალი ბრტყელია. წარმოადგენს ცხოველის (ცხვრის ?) გამოსახულებას, რომელიც დაფარულია სიგრძეზე მიმართული თევზიფხური სახით. ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიულია; ნემსსაჭერი – პატარა და მრგვალი.

696. პალური. სამარხი №124 (ეკუთვნის ორ ინდივიდს, მაგრამ თითოეულის კომპლექსის ცალკე გამოყოფა არ ხერხდება). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ირიბკანელურებიანი ცალყურა კათხა, ჰორიზონტული ყურმილიანი ჭურჭელი; ბრინჯაო – ფიბულა (კატ. №395), სატევრები, ბალთა, ვეფხვის (?) სკულპტურული გამოსახულება, სპირალურად თავჩახვეული საკისრე რკალი, ბრტყელ-ფირფიტოვანი და მრგვალგანიკვეთიანი 2 სამაჯური; რკინა – ყუნწიანი დანა; ელექტრუმის და ვერცხლის წყვილი საყურე; მძივები – სარდიონის, გიშრის, მინის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. დასაწყისი [ბარამიძე 1977, გვ. 29-30, ტაბ. VIII].

V 2 – «ფანტასტიური ცხოველი»

V 2 – რკალი ბრტყელია. წარმოადგენს ფანტასტიკური ცხოველის გამოსახულებას, რომლის ზედაპირი დაფარულია ორნამენტით – კიდებზე ნაჭდევებითა და თევზი-ფხური სახეებით, ხოლო ტანის ცენტრალურ ნაწილში ზენური ხვიებით. ფეხი (ბუდე) – რკალის სიმეტრიული, ოდნავ განიერი. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

697. სვანეთი. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა (ვ. ვირუბოვის კოლექცია. ერმიტაჟი). ძვ. წ. I ათასწ. პირველი ნახ. [Chantre, 1886, ტაბ. XIIIbis4; Уварова 1900, გვ. 355, სურ. 282; Калитинский 1926, გვ. 59, ტაბ. VIII31; Sundwall 1943, გვ. 62, სურ. 32c; Доманский 1984, 165, გვ. 235, №165; Козенкова 1989, ტაბ. 100 A12].

VI ტიპი – «გველისებური»

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშანია დაკლაკნილი გველის ფორმის რკალი, რომელიც მრგვალგანიკვეთიანი მავთულისაა. ფეხი (ბუდე) – რკალის მავთულის სიმეტრიული ან გაგანიერებული. ნემსსაჭერი – პატარა, მომრგვალებული.

698. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 7,6 სმ. ძვ. წ. I ათასწ. შუა ხანები [Chantre, 1886, ტაბ. XXIIbis7; Доманский 1984, კატ. 57; Калитинский 1926, გვ. 59, ტაბ. IV32].

699. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა (შებმული აქვს ბრინჯაოს ძეწკვები). [Уварова 1900, ტაბ. XXVII1; Калитинский 1926, ტაბ. IV34].

700. კუმბულთა. ვ. დოლბეჟევის მიერ გათხრილი 3 ინჰუმაციური (ქალთა) სამარხიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. L. 4,8 სმ. [Dolbeschew 1891, გვ. 68, სურ. 98].

701. ჩმი. ბრინჯაოს ფიბულა [Козенкова 1989, ტაბ. 10735].

702. ურუპა. ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. №1031). გამოუქვეყნებელია.

703. კავკასია. ბრინჯაოს ფიბულა [Калитинский 1926, ტაბ. IV33].

704. ლარილარის სამაროვანი.²⁷

ბრინჯაოს ერთწილადი ფიბულები, რომელთა განსაზღვრა არ ხერხდება²⁸

705. ნატახტარი (მცხეთის რ-ნი, მუხრანის ველი). IV სამაროვანი. ორმოსამარხი №1, ქვაყრილიანი, მოტკეპნილი თიხნარი იატაკით. დაკრძალვა – ინჰუმაციური, კიდურებმოხრილი. ბრინჯაოს ფიბულა (ძლიერ დაზიანებული). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა (12 ერთეული), ბრინჯაო – მახვილი, მთლიანადსხმული და ბოლომომრგვალებული, შუბისპირი მასრაშეკრული, გრავირებული (?) სარტყელი, მილაკები, პინცეტი. ძვ.წ. XI ს. პირველი ნახევარი [Апакидзе... 1986, გვ. 34, 35, ტაბ. LXIII8].

706. ბრილი. ქვის სამარხი №25 (1940 წ.). ბრინჯაოს ფიბულის რკალის ერთი ბოლო ზამბართა და ნემსით (სსმ კოლ. 5-993:436). (ნივთი ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.) თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაოს ღეროს ფრაგმენტი; მძივები. გამოუქვეყნებელია.

707. ბრილი. ორმოსამარხი №27 (1940 წ.). «ბრინჯაოს რკალდაწახნეგებული მცირე ზომის ფიბულა» (აღწერილობას ვიძლევიტ საველე დავთრის მიხედვით. საკუთრივ ნივთი ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.) (სსმ კოლ. 5-993:451). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – გაურკვეველი ნივთი, დოლისმაგვარი საკიდი, დასაკერებელი ბალთა (?), თხელი ფირფიტის სამაჯურები, ქინძისთავეები, ფიგურები; ვერცხლი – რგოლი, სასაფეთქლე; მძივები. გამოუქვეყნებელია.

708. ბრილი. ორმოსამარხი №27 (1950 წ.). ბრინჯაოს ძლიერ ფრაგმენტირებული მსხვილრკალიანი ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:214). თანმხლები ინვენტარი: ნიჟარა კაური, მძივები – თეთრი ქვის, მინის – ერთფერი, პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

709. ბრილი. ორმოსამარხი №34 (1950 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა შემკული თევზიფხური ორნამენტით (აღწერილობას ვიძლევიტ საველე დავთრის მიხედვით. საკუთრივ ნივთი ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.) (სსმ კოლ. 5-993:292). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – საკიდი (ვერძის თავი), სამაჯური, აბზინდა, რომბული ფირფიტები, სატევარი; სარდიონის მძივები. გამოუქვეყნებელია.

710. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა (1951 წ.). (სსმ კოლ. 5-993:356). აღმოჩნდა «კოლხური დროის დამწვარ კრემაციულ სამარხში, დასავლეთი კედლის ძირში, ცენტრალურ ნაწილში» (საველე დავთრის მიხედვით – ნ. ს.). ფიბულა წამოცმული იყო ბრინჯაოს ვერძის ფიგურაზე. გამოუქვეყნებელია.

²⁷ შ ჩართოლანის ცნობით ამგვარი ფიბულა ლარილარის სამაროვანზეც ყოფილა აღმოჩენილი.

²⁸ ამ ჯგუფში გაერთიანებულია ის ფიბულები, რომელთა ტიპოლოგიური განსაზღვრა არ ხერხდება სხვადასხვა მიზეზის გამო, როცა ფიბულა ძლიერ დაზიანებულია, არადაამაკმაყოფილებელია ტაბულაზე გამოსახული ფიბულის ფოტო თუ ნახატი, როცა არ ხერხდება ფიბულის ნახვა და სხვ.

711 ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა (1951 წ.). (სსმ კოლ. 5-993:408). «რკალი შემკულია დაღარული ორნამენტით. ბუდისა და ზამბარის ძირში მშვილდს გარშემოუყვება მკვეთრად შესამჩნევი სარტყელები. აღმოჩნდა კოლხური პერიოდის კრემაციული მოედნის ჩრდილოეთით, სკვითური ხანის დანგრეულ ფენაში» (იხ. საველე დავთარი – ნ. ს.). გამოუქვეყნებელია.

712. ბრილი. ქვის სამარხი №19ა (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:120) (საველე დავთრის მიხედვით. ადგილზე ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჭურჭელი ძლიერ ფრაგმენტირებული, ყურიანი სასმისი, ფარის (?) ფრაგმენტები, კისრის რკალი, ე. წ. ცულ-მახვილი, პინცეტი, საყბურები, ზარი; რკინა – მახვილი, ქარქაშის ფრაგმენტები, მოხრილი დანა, ლაგამი; სალესი ქვა; ვერცხლის გრებილი დიადემა. გამოუქვეყნებელია.

713. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა (1952 წ.) (სსმ კოლ. 5-993:185). «რკალისებური, გაბრტყელებული ბუდე ორნამენტირებულია. L 6,5 სმ, H 4,7 სმ. კრემაციული სამარხების ფენიდან. №7 სამარხის ჩრდილო-დასავლეთით 5,6 მ-ის დაშორებით» (საველე დავთრის მიხედვით. არის მინაწერიც – «გადაცემულია ონის მუზეუმში» – ნ. ს.). გამოუქვეყნებელია.

714. ბრილი. ქვის სამარხი №19 (1953 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:174 – ფიბულა ადგილზე ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.). გრებილი L. 9,3 სმ, H 7,3 სმ. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაოს ჭურჭელი; რკინა – მოხრილი დანა, აკინაკი, ცული; ვერცხლის საყურის ფრაგმენტები; მძივები – ქარვის, ეგვიპტური ფაიანსის, ცისფერი მინის. გამოუქვეყნებელია.

715. ბრილი. 1951 წ. ბრინჯაოს ფიბულა L. 7,5 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:285). დანგრეული კრემაციული სამარხიდან. გამოუქვეყნებელია.

716. ბრილი. 1951 წ. ბრინჯაოს ფიბულა L. 9,3 სმ. (სსმ კოლ. 5-993:328). დანგრეული კრემაციული სამარხიდან. გამოუქვეყნებელია.

717. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №13(14). ბრინჯაოს ფიბულა (მ. თრაფშის აღწერილობით რომბულგანივკვეთიანი). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ქოთნები, ბრინჯაოს ფირფიტა; რკინის შუბისპირი. ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1969, გვ. 93, 94].

718. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №4(7). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სამაჯური, ქინძისთავი, ძეწკვი. ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1969, გვ. 24].

719, 720. ყულანურხვა. ორმოსამარხი №3. ბრინჯაოს ორი და რკინის ერთი ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მძივები, ქინძისთავი ძეწკვით, სკულპტურული საკიდები, სპირალი, სამაჯური; კერამიკის ფრაგმენტები; ვერცხლის საყურეები; რკინის ბეჭედი. ძვ. წ. VIII-VI სს. [Трапш 1970, გვ. 106-108, ტაბ. IV2,3,4].

721. გუდაუთა. აღმოჩენილია 1915 წ. გუდაუთის მახლობლად ა. ლ. ლუკინის მიერ. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 3 ლენტისებრი სამაჯური; მინის მძივები [Лукин 1941, გვ. 62-66, 75].

722. ახალი ოსები (დუშეთის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1983 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა (დუშეთის მხერეთმცოდნეობის მუზეუმი №№993-998, №2). თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – 2 ბეჭედი, ხელის მტევნის ფორმის აბზინდა, ქინძისთავი. გამოუქვეყნებელია.

723, 724. ზემო ილემი (ზესტაფონის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1950 წ.). ვერცხლის ფიბულები (სსმ კოლ. 49-970:1,2). თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – კასრისებური ნივთი, საკიდი, ბალთა; ვერცხლის ბეჭდები; სარდიონის თვლები; მძივები; ნიჟარა. გამოუქვეყნებელია.

725. პეტრეს ნაკარუ. მიწის სამუშაოების დროს დაზიანებული სამარხებიდან. ბრინჯაოს ფიბულა (ძლიერ ფრაგმენტირებული, მრგვალგანივკვეთიანი მავთულისა). მარტვილის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი – ა. 11 523/1 : გ. 734 [ელიავა, 1987, გვ. 54, ტაბ. 42118].

726. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ს. უვაროვის კოლექცია (მართკუთხაგანივკვეთიანი რკალი ?) [Уварова 1900, ტაბ. XXXII3].

727. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. ა. ს. უვაროვის კოლექცია (რომბულგანივკვეთიანი რკალი ?) [Уварова 1900, ტაბ. XXXII4].

728-730. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულები. ა. ს. უვაროვის კოლექცია (რომბულგანივკვეთიანი რკალი ?) [Уварова 1900, ტაბ. XXXII2,8,9].

731. ყობანი. ბრინჯაოს ფიბულა. გ. დ. ფილიმონოვის აღმოჩენებიდან [Уварова 1900, ტაბ. LX17].

732-797. ყობანი. ბრინჯაოს 56 ფიბულა. ერმიტაჟი (კოლექცია 1360, ¹¹ 65-137).

798-819. ყობანი. ბრინჯაოს 22 ფიბულა. ი. კ. ოლშევსკის კოლექცია. ერმიტაჟი (კოლექცია 1731, №№31-53) [იხ. აგრეთვე Уварова 1900, ტაბ. XXXII2,8,9].

820. ზაიუკოვო. სამაროვანი. ბრინჯაოს ფიბულები. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – ქინძისთავები ზოომორფული თავით, საკიდი (ფრინველები), სამაჯურები, აბზინდა, სატევრები, ჭურჭლის ფრაგმენტები, ნამგალი, ლაგმები; ბიმეტალური სატევარი (ინახება ერმიტაჟში, მოსკოვის ისტორიულ მუზეუმში, ნალჩიკში და ზაიუკოვოს მუზეუმში). ძვ. წ. XII-VIII ს.ს. [Козенкова 1989, გვ. 23/13; Гриневич 1950, გვ. 209].

821. მარუხი (ზელენჩუკის რ-ნი). ქვის სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა აღმოჩნდა სამშენებლო სამუშაოების დროს. იქვეა გამოვლენილი მძივები (ჩანახატები არ არის) [Крупнов 1960, გვ. 181; Козенкова 1989, გვ. 52, 189].

822. არხონი. სამაროვანი ორმოსამარხებით. ბრინჯაოს ფიბულები (ჩანახატები არ არის). თანმხლები მასალა: «გვიანყობანური ტიპის სამაჯურები და სხვა სამკაული». შეგროვებულია XX ს-ის 30-იან წლებში [Крупнов 1960, გვ. 213].

823. დომბაი. დომბაის ველი. ქვის სამარხი. დაინგრა 1967 წ. მშენებლობის დროს. ბრინჯაოს ფიბულები. თანმხლები ინვენტარი: ოქროს ორნახევრიანი სასაფეთქლეები;

ვერცხლის გვერგვი; ბრინჯაო – ბალთები, სპირალური ხვიები, კონუსისებრი ფორმის ზარაკები, სამაჯურის ფრაგმენტები, მძივები, საქამრე ჯაჭვი, პინცეტი; რკინის მოხრილი დანა; მინის მძივები. ძვ. წ. V-III ს.ს. [Алексеева 1971, გვ. 61, 62; Нечитаило 1968, გვ. 76, 77; Козенкова 1989, გვ. 50].

824. დომბაი. მზიური ველი. სამარხი. შემთხვევით აღმოჩენდა 1964 წელს. ბრინჯაოს ფიბულები. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ზარაკები, სამაჯურები, სასაფეთქლეები, სპირალური ხვიები; რკინა – შუბისპირები, მოხრილი დანა; კერამიკის ფრაგმენტები; მინის ყვითელი და ლურჯი მძივები. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Алексеева 1971, გვ. 62; Козенкова 1989, გვ. 50].

825. დომბაი. მზიური ველი. სამარხი. შემთხვევით აღმოჩენდა 1967 წელს. ბრინჯაოს 4 ცალი ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – 7 ცალი სამაჯური, სასაფეთქლეები, სპირალური ხვიები, მრგვალი აბზინდა, ზარი რკინის ენით; ვერცხლის სამაჯური. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Нечитаило 1968, გვ. 76, 77; Козенкова 1989, გვ. 50].

826. ტებერდა. მდ. ტებერდის მარჯვენა ნაპირზე, სამარხიდან (1965 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – გვერგვის ფრაგმენტები, აბზინდა, სპირალური ხვია, ჯაჭვების ფრაგმენტები; მინის საკიდი და მძივები. ძვ. წ. V-IV ს.ს. [Козенкова 1989, გვ. 51].

827, 828. ტებერდა. ბრინჯაოს 2 ფიბულა [Козенкова, Ложкин 1981, სურ. 26,7].

829. კიზილკალინსკი. სამაროვანი. აღმოჩნდა 1960 წელს. კოლექტიური ორმოსამარხები. თითქმის ყველა გაძარცვულია. ბრინჯაოს ფიბულის ფრაგმენტი. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ქინძისთავები, საკიდები, ისრისპირები; რკინა – მოხრილი დანები, ისრისპირები, ლაგმები და საყბურები; მძივები; კაური; კერამიკის ფრაგმენტები. ძვ. წ. VI ს. [Алексеева 1971, გვ. 60, 61; Козенкова 1989, გვ. 51, 52].

830. იალბუზის მთა, აღმოსავლეთი ფერდობი (მდ. მუშტის ხეობა). ბრინჯაოს ნივთების განძი. აღმოჩნდა 1936 წ. ბრინჯაოს ფიბულა (ნაკლული). განძის შემადგენლობა: ბრინჯაო – 4 ცული ადრეყობანური ტიპისა, 2 ყური ლითონის ჭურჭლისა, ბელოზერსკის ტიპის მასრიანი შუბისპირი, საკიდი (ფრინველები), 2 სადგისი, ქინძისთავი ჩაქურჩისებრი თავით, შუბისპირის ფრაგმენტები, დანებისა თუ სატევრების ფრაგმენტები, კვადრატული ფირფიტა; სპილენძის 20 ნაჭერი (ინახება ნალჩიკის მუზეუმში, №№1934, 2556). ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Иессен 1951, გვ. 82, 83].

831. გიუნდელენი. 1925 წ. აღმოჩენილი კომპლექსი. ბრინჯაოს ფიბულა (ნაჭდევებიანი, ვიწრო ფეხით). თანმხლები მასალა: ბრინჯაო – ექვსწახნაგიანი მასიური სამაჯურები, ქინძისთავი რვაფურცლიანი როზეტისებრი თავით (ინახება ნალჩიკის მუზეუმში, 12883). ძვ. წ. II ათასწ. ბოლო – I ათასწ. პირველი საუკუნეები [Козенкова 1989, გვ. 22].

832. ინოზემცევო (სტავროპოლის მხარე). სამაროვანი ჩესნოკ-მთაზე. აღმოჩნდა XIX ს-ის 70-იან წლებში. 1881-1882 წ.წ. დ. ი. სამოკვასოვმა გათხარა 11 სამარხი (ქვაყრილიანი ორმოსამარხები, ქვის სამარხები; ინდივიდუალური და წყვილადი; ერთი – კოლექტიური). ბრინჯაოს ფიბულები. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ისრისპირები, გვერგვები, სამაჯურები, საკიდები, სარკეები; რკინა – სატევრები, ცულები,

შუბისპირები; ძვლის ისრისპირები; კაური; მძივები. ძვ. წ. VI-IV ს.ს. [Козенкова 1989, გვ. 45].

833. ტალიკი (ყარაჩაევო-ჩერქეზეთი). დანგრეული ყორღანი (1959 წ.). ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები მასალა: კერამიკა; ბრინჯაო – უმბონისებრი ბალთა, ჯაჭვები, ისრისპირები; რკინა – მახვილის ფრაგმენტები, სატევარი, ისრისპირები; «სკვითური ტიპის» ცხენის აღკაზმულობა. ძვ. წ. VII-IV ს.ს. [Алексеева 1971, გვ. 58, 59; Козенкова 1989, გვ. 52].

ფიბულათა ნემსები, ზამბარები

834. თლია. ქვებით შემოსაზღვრული ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №219. ბრინჯაოს ფიბულის ნემსი, რომელიც ერთმანეთისაგან დაშორებული განივი თევზიფხური ორნამენტითაა შემკული. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სატევარი, ძაბრისებრი ნივთი; თიხის ჭურჭლის ფრაგმენტები. ძვ. წ. XII-X ს.ს. [Техов 1980, გვ. 37, ტაბ. 95, სურ. 13].

835. ბრილი. ორმოსამარხი №29 (1939 წ.). ბრინჯაოს ფიბულის ნემსი და ზამბარა (სსმ კოლ. 5-993:181). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ქინძისთავი თავზე მინიატურული კოლხური ცულით, სპირალური ხვიები, სამაჯური ბრტყელი ფირფიტისა, დუგმა; ვერცხლის რგოლი (დაკარგულია); მძივები – ბრინჯაოსი, ქარვის, მინის – ერთფერი, ოქროფენილი, პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

836. მატანი (ახმეტის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა (1952 წ.). ბრინჯაოს ფიბულის ზამბარა (სსმ კოლ. 18-32:13). გამოუქვეყნებელია.

837. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №16(17). ბრინჯაოს ფიბულის ნემსი. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ძეწკვი, აზზინდა, ფირფიტა; სალესი ქვა; რკინის შუბისპირი. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 95].

838-848. ჯანტუხი. ბრინჯაოს ფიბულების 11 ზამბარა. იხ. კატ. №№75-102 [Шамра 1984, გვ. 40, სურ. 2520,22-31].

849. ჯანტუხი. ბრინჯაოს ფიბულის ფეხი (ბუდე). იხ. კატ. №№75-102 [Шамра 1984, გვ. 40, სურ. 2118].

850. ნაცარგორა. სამარხი №208. ბრინჯაოს ფიბულის ნემსი ზამბარით. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ორი ცალყურა ქოთანნი; ბრინჯაო – შუბისპირი, სარტყელი, ფიბულა (იხ. კატ. №72); რკინა – სატევრისპირი (?); მძივები. ძვ. წ. VIII ს. [რამიშვილი 2001, გვ. 158, ტაბ. II379].

რკინის ფიბულები²⁹

²⁹ რკინის ყველა ფიბულას ერთად განვიხილავთ, რადგან ცუდი დაცულობის გამო მათი რომელიმე ტიპოლოგიური ნიშნით დალაგება შეუძლებელია.

851. ჩითახევი. სამაროვანი. რკინის ფიბულები (რაოდენობა არ არის მითითებული). ძვ. წ. I ათასწლეულის პირველი ნახევარი [ლამბაშიძე, ართილაყვა 1973, გვ. 46].

852. ჩითახევი. სამარხი №20 (მამაკაცის). რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სამაჯურები 2 ცალი, რგოლი, მართკუთხაგანივკვეთიანი საკინძი; რკინა _ შუბისპირი 2 ცალი, მასრაგახსნილი რგოლი; კერამიკა _ დოქი 3 ცალი, სასმისი. ძვ. წ. VIII-VII სს. [Georgien 2001, გვ. 372, კატ. 1297].

853. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №15, ორი მიცვალებულით. რკინის ფიბულა (ახლდა ზედა მიცვალებულს _ ქალს). თანმხლები ინვენტარი: რკინის ცული, გაურკვეველი ლითონის რგოლისებრი საყურეები; მძივები _ სარდიონის, ფაიანსის, 3 ნიჟარა კაური. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Texov 1960, გვ. 166, სურ. 34; 1971, გვ. 152, სურ. 55; 1985, გვ. 5, 6, ტაბ. 1004].

854. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №54. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრეხილღეროიანი საკისრე რკალი, ჯამი, აბზინდა, 2 სპირალური მილხვია, ღილი, 2 რგოლი, მძივი; რკინა _ 2 ცული. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [Texov 1985, გვ. 8, 9, ტაბ. 1065].

855. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №90 (ორი მიცვალებულით _ ჩვილი და მოზრდილი). რკინის ფიბულა (მოზრდილის ინვენტართან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრეხილღეროიანი საკისრე რკალი, პინცეტი, აბზინდა; სალესი ქვა ნახვრეტში ბრინჯაოს რგოლით; რკინა _ დანა ძვლის ტარით, ცული, რგოლი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Texov 1985, გვ. 12, ტაბ. 1145].

856. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი 192. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ აბზინდა, ჯამი; სალესი ქვა ნახვრეტში ბრინჯაოს რგოლით; რკინა _ პატარა დანა, ცული; მძივები _ სარდიონის, ქარვის, ნიჟარა კაური. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Texov 1985, გვ. 12, 13, ტაბ. 11615].

857. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №103. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, აბზინდა, რგოლი; რკინა _ ცული,

სატევარი, დანა; მძივები _ სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Texov 1965, გვ. 147, სურ. 7; მისივე 1971, გვ. 212, სურ. 76; მისივე 1985, გვ. 14, 15, ტაბ. 1202].

858. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №106. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, აბზინდა, სარტყელის ფრაგმენტები; რკინა _ ცული, აკინაკი, სატევარი (ტაბულაზე არ არის). ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Texov 1980a, გვ. 27, სურ. 7; მისივე 1980b, გვ. 226; მისივე 1985, გვ. 15, ტაბ. 1235].

859. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №120. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, სატევარი, რგოლი; რკინა _ ცული, სატევარი;

თიხის ჭურჭელი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1965, გვ. 150, სურ. 8; მისივე 1985, გვ. 17, ტაბ. 1253].

860. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №130 (ორი მიცვალებულით. ძვლები ცალ-ცალკე გროვებად ეწყობ). რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ფიბულა (კატ. №290), სიტულა, თეფში, სარტყელის ფრაგმენტები, 3 მართკუთხა აბზინდა, ყუაჩაქუჩიანი გრავირებული კოლხური ცული, სატეხი, ირმის ქანდაკება, 2 მასიური საკანჭური, 10 რომბული ბალთა, მოკლე სატევარი; რკინა _ შუბისპირი, სატევარი, დანის ტარის ფრაგმენტები; მძივები _ სარდიონის, ფაიანსის (?) (2 ც.), ოქროს ფირფიტებით დაფარული მძივები; ძვალი _ რგოლი, ცხვრის კოჭი. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1970, გვ. 108; მისივე 1981, გვ. 35, 36, 50, ტაბ. 10616].

861. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №135. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრეხილი საკისრე რკალი; რკინა _ ცული. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 20, 21, ტაბ. 1322].

862. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №136. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა _ ცული, სატევარი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 21, ტაბ. 1333].

863. თლია. სამარხი №1386 (სამი მიცვალებული). რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ გრეხილი საკისრე რკალი; რკინა _ მახვილი; მთის ბროლის ფრაგმენტი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 21, ტაბ. 1342].

864. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №143. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ კვერთხის თავი (ხარის ფიგურა), გრეხილი საკისრე რკალი, პინცეტი, აბზინდა, თასი, ზარაკი; რკინა _ სატევარი, ლაგმის ფრაგმენტი, ჩაქუჩისებურთავიანი სატევარი; რქის 2 საყბურე. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1970, გვ. 106, სურ. 10; მისივე 1985, გვ. 22, ტაბ. 1368].

865. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №147. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ჯამი, აბზინდა; რკინა _ 2 ცული, სატევარი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 24, ტაბ. 1371].

866. თლია. სამარხი №152. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ საკისრე რკალი, ჯამი; რკინა _ დანა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [Техов 1985, გვ. 24, ტაბ. 1402].

867. თლია. ქვის სამარხი №1586 (სამი მიცვალებულით)³⁰. რკინის ფიბულა (ეკუთვნის იმ მიცვალებულს, რომლის ჩონჩხი უკეთაა დაცული). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ქვაბი, აბზინდა; რკინა _ ცული, ფართოპირიანი სატევარი. ძვ. წ. I ათასწ. პირველი ნახ. [Техов 1985, გვ. 25, ტაბ. 14110].

868. თლია. ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №163. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ყუაჩაქუჩიანი კოლხური ცული, დილი, ძეწკვი, რგოლები, სარტყელის

³⁰იხ. Техов 1980, გვ. 32, ტაბ. 81.

ფრაგმენტები, სამკუთხა ფირფიტები. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 40, ტაბ. 1143].

869. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №173. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, აბზინდა; რკინა – ცული, მოხრილი დანა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 27, ტაბ. 1473].

870. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №183. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – ცული, მოხრილი დანა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 29, ტაბ. 1501].

871. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №197. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, საკისრე რკალი, აბზინდა; რკინა – სატევარი, ცული. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 31, ტაბ. 1565].

872. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №209. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ტანმრუდი გრავირებული კოლხური ცული, სატევარი, აბზინდა, ღილი, რგოლები, საკიდი. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Техов 1981, გვ. 45, 46, ტაბ. 1259].

873. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №232. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა; რკინა – ცული, დანა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 35, ტაბ. 1622].

874. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №238. რკინის ფიბულა. სამარხის ინვენტარს მხოლოდ ფიბულა შეადგენდა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 35, ტაბ. 170].

875. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №240. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – აბზინდა; რკინა – ცული, დანა; მოოქრული სასაფეთქლე ხვია. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 35, 36, ტაბ. 1644].

876. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმო, რომელშიც «ქვის სამარხი» იყო¹²⁴⁶. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: რკინა – სატევარი ხის ქარქაშითა და მის ბოლოზე ძვლის ბუნიკით გრიფონის სახით, მუჯირი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 37, ტაბ. 1681].

877. თლია. სამარხი №274. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თხელი ფირფიტები; ცხვრის ჩონჩხი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 40, 41, ტაბ. 178].

878. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №304. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – თასი, აბზინდა, თავხვია საკინძები, ღილი-საკიდი; რკინა – პინცეტი, დანა; კალციტის მძივი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Техов 1985, გვ. 48, ტაბ. 1927].

879. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №306. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – რომბისებური ბალთა, ჯამი; რკინა – ცული, სატევარი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 49, ტაბ. 1944].

880. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №317. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ყუამახვილი კოლხური ცული, მთლიანადსხმული სატევარი, აბზინდა, აჟურული ბალთის ფრაგმენტი, კვერთხი ბრინჯაოს ფირფიტის გარსაკრავით და ბუნიკით (პირღია ცხოველის გამოსახულება); მძივები – სარდიონის. ძვ. წ. VIII ს. – VII ს. პირველი ნახ. [Texov 1981, გვ. 49, ტაბ. 1357].

881. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №322 (ორი მიცვალებულით, ზრდასრული და ბავშვი). რკინის ფიბულა (ზრდასრულ მიცვალებულთან). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – 2 რგოლი; რკინა – მოხრილი დანა; თიხის ჭურჭელი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 52, 53, ტაბ. 2047].

882. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №327 (ორი ბავშვის ჩონჩხით). რკინის ფიბულა (იდო თავის ქალებს შორის). თანმხლები ინვენტარი (ორივე მიცვალებულის): ბრინჯაო – თასი, სამაჯური, საკისრე რკალი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 54, ტაბ. 2084].

883. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №328. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – დილი-საკიდი; რკინა – სატევარი, ცული. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 54, 55, ტაბ. 2093].

884. თლია. ქვებით შემოწყობილი ქვაყრილიანი ორმოსამარხი №329. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჯამი, აბზინდა; რკინა – ცული, სატევარი, დანა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [Texov 1985, გვ. 55, ტაბ. 2103].

885. ნაცარგორა. სამარხი №227. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ორი დოქი, ქოთანის, ლანგარი, ცალყურა ტოლჩა; ბრინჯაო – სარტყელი, სატევარი; რკინის შუბისპირი; მძივები. ძვ. წ. VIII ს. [რამიშვილი 2001, გვ. 158, ტაბ. V588].

886. პალური. სამღლე I, აღმოჩნდა ქვაყრილში (1965 წ.). რკინის ფიბულა. L. 7,5 სმ. ინახება არმაზის არქეოლოგიურ ბაზაზე. ინვ. S. №1225. გამოუქვეყნებელია.

887, 888. წითელი შუქურა. რკინის 2 ფიბულა №26(35). იხ. კატ. №181.

889. წითელი შუქურა. ორმოსამარხი №1. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ირმის ფიგურა, ღერო; თიხის ქოთანის; მინისა და სარდიონის მძივები. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Трапш 1969, გვ. 82].

890-892. ურეკი. №3 სამარხი ორმოსა (იხ. კატ. №№347, 692) და სამარხებს გარეთ მოპოვებული. რკინის 3 ფიბულა. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. [მიქელაძე 1985, გვ. 48, ტაბ. XIII48,50,51, ტაბ. XXVIII8].

893. ერგეტა (ზუგდიდის რ-ნი). ერგეტის IV სამაროვნის №2 სამარხი ორმო კოლექტიური სარიტუალო მოედნით. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა; ბრინჯაო –

სეგმენტები, ყუნწიანი სატევრები, კოლხური გრავირებული ცულები, პინცეტები, საკისრე რგოლები და სამაჯურები, ფიგურები; ოქროს საყურე; რკინა _ სწორი დანები, პინცეტები; მძივები _ სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VII ს. ბოლო [Микеладзе, Папуашვილი, Чубინიშვილი 1991, გვ. 62, 63, ტაბ. 14824].

894. ერგეტა. ერგეტის II სამაროვნის №2 სამარხი ორმო. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა _ ყურმილიანი ხელადები, ტოლჩები, სასმისები, კოჭობი, ჯამები; თიხის კვირისტავები; ქვის სალესები; სპილენძის სეგმენტისებური იარაღი; ბრინჯაო _ თოხები, ცულები, ისრისპირები, სატევრები; ბიმეტალური სატევარი, ზარაკები, ძეწკვები, აბზინდები, დუგმები, ღილები, გვერგვი, გრავირებული სარტყლის ფრაგმენტები, პინცეტები, საკისრე რგოლები, სამაჯურები, ფიგურები, საკიდები; ვერცხლის რგოლები ოქროს გარსაკრავით; მძივები _ სარდიონის, გიშრის, ქარვის, კალის, ვერცხლის, ოქროს, მინის. ძვ. წ. VIII ს. მეორე ნახ. _ VII ს. პირველი ნახ. [პაპუაშვილი 1999, გვ. 8, ტაბ. IV58].

ЮЮ

895. ყულანურხვა. ორმოსამარხი №3. რკინის ფიბულა [Трапш 1970, ტაბ. IV].

896. ყულანურხვა. ორმოსამარხი №5. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ ე. წ. სკვითური ისრისპირები; რკინა _ სკვითური ისრისპირები, ცულები, სატევარი, დანა; ვერცხლის ფიგურის ფრაგმენტი; კერამიკის ნატეხები. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. პირველი ნახ. [Трапш 1970, გვ. 109, 110, ტაბ. V4].

897. ბრილი. რკინის ფიბულა. თხრილიდან. სსმ კოლ. 5-993,¹ არა აქვს გამოუქვეყნებელია.

898. ბრილი. ქვის სამარხი №23 (1939 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:142). ძლიერ ფრაგმენტირებული L. 4,8 სმ. თანმხლები ინვენტარი: მძივები _ ანთიმონის, ცისფერი გაუმჭვირვალე მინის; თიხის ჭურჭელი. გამოუქვეყნებელია.

899. ბრილი. ქვის სამარხი №35 (1939 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:244). სამარხში მხოლოდ ეს ერთი ნივთი იყო. გამოუქვეყნებელია.

900. ბრილი. ორმოსამარხი №14 (1940 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:386). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო _ სქელი ფირფიტის სამაჯური, ხვიები; ვერცხლის რგოლის ფრაგმენტი (დაკარგულია); მძივები _ გიშრის, კირქვის; მინის _ ერთფერი, ოქროფენილი. გამოუქვეყნებელია.

901. ბრილი. ქვის სამარხი №7 (1940 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:350). თანმხლები ინვენტარი: რკინის რგოლი; მძივები _ პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

902. ბრილი. ქვის სამარხი №15 ოთხი მიცვალებულის ჩონჩხით (1940 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:390). თანმხლები ინვენტარი: მინის პოლიქრომიული მძივი. გამოუქვეყნებელია.

903. ბრილი. ქვის სამარხი №21 ორი მიცვალებულის თავის ქალით (1940 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:422). თანმხლები ინვენტარი: მძივები. გამოუქვეყნებელია.

904. ბრილი. სამარხი №6 (1951 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:160). ძლიერ დაზიანებული. თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – სამაჯურები, სპირალური ხვია; ვერცხლის სასაფეთქლე რგოლები; მძივები – ქარვის, მინის ერთფერი და პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

905. ბრილი. რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:400). ძლიერ დაზიანებული. საველე დავთრის მიხედვით, აღმოჩნდა «კოლხური პერიოდის კრემაციული მოედნის ჩრდილოეთით, სკვითური ხანის დამწვარ ფენაში». გამოუქვეყნებელია.

906. ბრილი. რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:411). ტლანქი და მასიური. საველე დავთრის მიხედვით, აღმოჩნდა «კოლხური პერიოდის კრემაციული მოედნის ჩრდილოეთით, სკვითური ხანის დამწვარ ფენაში». გამოუქვეყნებელია.

907. ბრილი. რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:343). ძლიერ დაჭანგული. საველე დავთრის მიხედვით, აღმოჩნდა «კოლხური პერიოდის კრემაციული მოედნის ჩრდილოეთით, სკვითური ხანის დამწვარ ფენაში». გამოუქვეყნებელია.

908. ბრილი. ქვის სამარხი №22 (1953 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:204). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ძაბრისებური საკიდები, საკისრე რგოლები თუ დიადემები, ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:202); რკინა – ცული, მოხრილი დანა; მძივები. გამოუქვეყნებელია.

909. ბრილი. სამარხი №8 (1948 წ.). რკინის ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993, № არა აქვს, ვერ მოვიძიეთ – ნ. ს.). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ფიბულა (სსმ კოლ. 5-993:56. კატ. №65), თავგახვრეტილი სასაფეთქლე რგოლები, სამაჯურები; მძივები – ქარვის, მინის ერთფერი, პოლიქრომიული. გამოუქვეყნებელია.

910. სამთავრო. ორმოსამარხი №17 (1938 წ. N უბანი). რკინის ფიბულა. ნაკლული. L. 8 სმ. (სსმ კოლ. 12-54:44). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ქილა, ბადია, ფრაგმენტები; ბრინჯაო – ისრისპირი ფირფიტისებური, ბეჭდები, რგოლი, პინცეტი; რკინა – დანისპირი მოხრილი, სატევარი, შუბისპირის მასრა, ისრისპირები; ძვლის ისრისპირი; სარდიონის და მინის მძივები. ძვ. წ. XI-VI ს.ს. [კალანდაძე 1982, გვ. 103-104, სურ. 458, 478]. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 125-132; სულავა 2000, გვ. 65, ტაბ. III1].

911. სამთავრო. ორმოსამარხი №310 (1948 წ. N უბანი). რკინის ფიბულა. ნაკლული. (სსმ კოლ. 12-54:8290). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ქილა, ლანგარი, დოქი, ყურიანი ქოთანნი; ბრინჯაო – სამაჯურები, ბეჭდები, საყურეები, პინცეტი, კილიტები, ჯაჭვის რგოლები; რკინა – მახვილი ბრინჯაოს ქარქაშით, შუბისპირი, დანები, სამაჯური; მძივები სარდიონის და მინის. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 125-132; სულავა 2000, გვ. 65, ტაბ. III3].

912. სამთავრო. ორმოსამარხი №186 (1940 წ. N უბანი). რკინის ფიბულა. L. 10,5 სმ. ნაკლული. (სსმ კოლ. 12-54:4969). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქები, ქოთნები; ბრინჯაო – ორფრთიანი ისრისპირი, მაშა, მავთულის ფრაგმენტი, რგოლი, სამაჯურები; რკინა – დანები; ძვლის ისრისპირების ფრაგმენტები; მინის თეთრი მძივები; ცხვრის

კოჭი. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. – VI ს. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 125-132; სულავა 2000, გვ. 65, ტაბ. III2].

913. სამთავრო. ორმოსამარხის ნაშთი №41 (1947 წ. N უბანი). რკინის ფიბულა. ფრაგმენტირებული L. 8 სმ. (სსმ კოლ. 12-54:7650). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ლანგარი ქილა, ტოლჩა, ხელადა, ჭურჭლის ფრაგმენტები; ბრინჯაო – საკინძი, სამაჯურები; რკინა – მახვილი ბრინჯაოს ნაწილებით, შუბისპირის მასრა; სარდიონისა და ქარვის მძივები. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 132-134; სულავა 2000, გვ. 65, ტაბ. II2].

914. სამთავრო. ორმოსამარხი №174 (1940 წ. N უბანი). რკინის ფიბულა. ნაკლული. L. 7 სმ. (სსმ კოლ. 12-54:4790). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ლანგარი, ქოთან, ხელადა, კათხა, ქილა; ბრინჯაო – ლურსმნისთავი, საკინძი, სამაჯურები, პინცეტი; რკინა – მახვილი ბრინჯაოს ქარქაშით, შუბისპირი, ისრისპირები, დანები დუგმა; ღორის ეშვი; სარდიონისა და ქარვის მძივები. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 132-134; სულავა 2000, გვ. 65, ტაბ. III].

915. სამთავრო. ორმოსამარხი №276 (1947 წ. N უბანი). რკინის ფიბულა. ფრაგმენტირებული. L. 8 სმ. (სსმ კოლ. 12-54:7394). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ჯამი, სასმისი, დოქი, ფიალა, ლანგარი, ქილები, დოქი, დერგი; ბრინჯაო – სარტყელი, ბუნიკები, შუბისპირი, ისრისპირები, სამაჯურები; რკინა – მახვილი, სატევარი, ძვლის ისრისპირები, ძვლის სადგამი; ნიჟარა კაური; მძივები – სარდიონის, მინის. ძვ. წ. VIII-VII ს. პირველი ნახ. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 132-134; სულავა 2000, გვ. 65, ტაბ. II3].

916. თრელი. სამარხი №71. რკინის ფიბულა³¹. გამოუქვეყნებელია.

917-922. ჯანტუხი. კოლექტიური კრემაციულ-ინჰუმაციური სამაროვანი. რკინის 6 ფიბულა. ძვ. წ. VII ს. [Шамба 1984, გვ. 40, სურ. 2532-34, 36-38].

923. ეშერის კრომლები. რომელი კრომლებიდანაა ტექსტის მიხედვით არ ჩანს. რკინის ფიბულა, რომელსაც რკალზე თხელი მავთული (რა მასალის არ წერია – ნ. ს.) აქვს შემოხვეული. ძვ. წ. II ათასწ. პირველი ნახ. – I ათასწ. პირველი ნახ. [Шамба 1974, გვ. 29, 43, 44, ტაბ. XXVII15].

924. ფიჭვნარი. სამარხი №165 (ქ. ფ. ლ. 1999). რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: დოქი; «კოლხური თეთრი» (2 ც.); ვერცხლი – საკისრე რკალი, საყურეები, ფიბულა (კატ. 16); მინის მძივები. ელინისტური ხანა [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 57].

925. ფიჭვნარი. სამარხი №162. რკინის ფიბულა (ქ. ფ. ელ. 1999, №32). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქები; კოლხური თეთრი; ვერცხლი – რგოლსაკიდები, ნახევარმთვარისებური საკიდი, ოვალურფარაკიანი ბეჭდები; ბრინჯაო – მრგვალფარაკიანი ბეჭედი; მძივები – ოქროსი (2 ც.), მინის. ელინისტური ხანა [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 62].

³¹ ცნობის მოწოდებისათვის მადლობას მოვახსენებ ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატს ნ. ახვლედიანს.

926. ფიჭვნარი. სამარხი №86. რკინის ფიბულა (ქ. ფ. ბ. IV. 02, №48). თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი, ლეკითოსი არიზალოსისებრი, სადა ლეკითოსი; ბრინჯაო – ბეჭდის ფარაკი, სამაჯურის ფრაგმენტები; მძივები – მინის. ძვ. წ. IV ს. [Кахидзе, Сулава 2005, გვ. 62].

927. გორამირი. ორფენიანი საკულტო ძეგლი. რკინის ფიბულა. თანმხლები მასალა (II კულტურული ფენა): კერამიკა – პირმოყრილი ჯამ-ფიალები, დიდი და საშუალო ზომის დერგები, ქოთან-კოჭები, ლანგრები, ყურმილიანი და ზოომორფულყურიანი ჭურჭლები, სამარილები, სარქველები; ბრინჯაო – ვერძის თავის სტილიზებულ გამოსახულებიანი სამაჯურის ფრაგმენტი, ჯაჭვი, ე. წ. სკვითური ტიპის ისრისპირი; რკინისა და ობსიდიანის ისრისპირი. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [მეშველიანი, ქორიძე 1999, გვ. 13, ტაბ. 3; Гогодзе . . . 2003, გვ. 121, ტაბ. III2].

928. ნაცარგორა. ორმოსამარხი №7. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ოთხი თიხის ჭურჭელი; ბრინჯაო – თასი; რკინა – სატევარი, შუბისპირი, დანა, კვერთხის თავი. ძვ. წ. I ათასწ. პირველი ნახ. [Рашишвили 1995, გვ. 70, 71, ტაბ. 109/259].

929. ნაცარგორა. ორმოსამარხი №319. რკინის ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – დოქი, ქოთანი, ლანგარი; ბრინჯაო – 2 ცალი ტანმრუდი და სწორტანიანი გრავირებული კოლხური ცული, ნახევარსფერული «ქუდები», ნაღვენთები; რკინა – სატევარი, შუბისპირი, დანა; მძივები – სარდიონის, მინის. სხვადასხვა ფორმის. ძვ. წ. VIII-VII ს.ს. პირველი ნახ. [რამიშვილი 2001, გვ. 157, 158, ტაბ. VII966; 2003, გვ. 43, ტაბ. I966].

930. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. რკინის ფიბულა (თსუ არქეოლოგიის კათედრა, 162/2). გამოუქვეყნებელია.

931. ბედიკი (მდ. ბაქსანის ხეობა). დანგრეული სამარხი. რკინის ფიბულა. ძვ. წ. VI-V ს.ს. [Батчаев 1985, გვ. 10, 11, ტაბ. 315; Козенкова 1998, გვ. 75, ტაბ. XXVI1].

932. სერჟენ-იურტი. სამარხი №4/II. რკინის ფიბულა. ძვ. წ. VII ს. პირველი ნახ. [Kozenkova 1992, გვ. 53, ტაბ. 8210].

კავკასიის ორწილადი რკალისებური ფიბულები

რკალისებური ფიბულა ორწილადია თუ რკალი და ნემსი ცალცალკე ღეროსაგან არის დამზადებული. კავკასიაში აღმოჩენილი ორწილადი რკალისებური ფიბულებიდან გვხვდება: I. მარტივი რკალისებური და II ე. წ. «მცირეაზიული» ტიპების მსგავსი ანუ ურარტული ფიბულები. ეს უკანასკნელი თავის მხრივ ორ ქვეტიპად იყოფა.

I ტიპი - რკალი ნახევარწრისებური

ამ ტიპის ფიბულათა მთავარი დამახასიათებელი ნიშნებია: რკალის ერთი ბოლო ლურსმნისებური მოყვანილობისაა, რომელზეც ნემსის ერთი ბოლოა დახვეული. რკალის მეორე ბოლო ნემსის ჩასადები ბუდეა, რომელსაც ენისებური ფორმა აქვს. რკალი სადა (1), ან შემკულია (2). მათში გამოიყოფა 6 ქვეტიპი:

- I 1 _ რკალის ღერო მრგვალგანივკვეთიანი
- I 2 _ რკალის ღერო რომბულგანივკვეთიანი
- I 3 _ გრებილრკალიანი
- I 4 – რკალის ღერო რვაწახნაგა
- I 5 _ მძივისებურრკალიანი
- I 6 _ ნახევარმთვარისებური.

I 1 a _ რკალი მრგვალგანივკვეთიანი, სადა. რკალის ერთი ბოლო ლურსმნისებური ფორმის დაბოლოებაა, ხოლო მეორე ბუდე, რომელიც რკალის სიმეტრიულია. ნემსსაჭერი _ ენისებრი.

1. წინანდალი (თელავის რ-ნი). აღმოჩენილია შემთხვევით შარაგზის პირას. ბრინჯაოს ფიბულა. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო _ სამაჯურები, შუბისპირები, ბეჭდები, ქინძისთავები; რკინა – დანები; მძივები; კერამიკა (სსმ კოლ. №11-25:56). ძვ. წ. VII-VI სს. გამოუქვეყნებელი.

2-4. სოფ. ბორი (ხარაგოულის რ-ნი). ბრინჯაოს 2 და ვერცხლის ერთი ცალი ფიბულა. ინახება ქუთაისის ნ. ბერძენიშვილის სახ. სახელმწიფო მუზეუმში, ინვ. №2545. დათარიღებულია რომაული ხანით [Иващенко 1941, გვ. 38, 39, სურ. 18 a,c].

5. არგვეთი (საჩხერის რ-ნი). ქვის სამარხი. ბრინჯაოს ფიბულა. თანმხლები ინვენტარი: თიხა – დოქი, კათხა; ბრინჯაო – 2 ცალი მართკუთხაფარაკიანი მრგვალი აბზინდა, 2 რგოლი; ოქრო – რგოლი. ელინისტური ხანა [Пхакадзе, Габидзашвили 1995, გვ. 19-21, ტაბ. 20]³².

6. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩნდა №30 ქვის სამარხში (1939 წ.). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – მასიური რგოლი წახნაგაიანი ზურგით, რომბული ფირფიტა; რკინა _ ნივთის ფრაგმენტები; მძივები; თიხა _ მინიატურული საბალზამე, შავად გამომწვარი 2 ჭურჭელი (სსმ, კოლ. №5-993:188). ახ. წ. I ს. გამოუქვეყნებელი.

7. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩნდა №27 ქვის სამარხში (1939 წ.). თანმხლები ინვენტარი: ბრინჯაო – ჭვირული და ნახევარსფეროსებური ბალთა, სამაჯურის ფრაგმენტი, ზურგზე წახნაგით, დაფანჯრული ზარაკი; მძივები (სსმ, კოლ. №5-993:172). ახ. წ. I ს. გამოუქვეყნებელი.

8. სოფ. ქორეთი (საჩხერის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა. ბრინჯაოს ფიბულა. ინახება სოფ. ქორეთის საშუალო სკოლის მუზეუმში [ქორიძე 1961, გვ. 115, ტაბ. XVII6].

9. სტირფაზი (ჯავის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩნდა სამარხის გარეთ (1977 წ.). სამაროვანი თარიღდება IV-VII სს-ით [Техов 1980, გვ. 103, 104, ტაბ. LII3].

³² სამარხში აღმოჩენილი მოგრძო, მართკუთხაფარაკიანი მრგვალი აბზინდები ახ. წ. II-III სს. განეკუთვნება. ჩვენი აზრით, არგვეთის სამარხიც ამ ხანით უნდა დათარიღდეს [იხ. აფხაზავა 1979, ტაბ. XLIV].

10. სოფ. ძრია (სამაჩაბლო). ბრინჯაოს ფიბულა. 1965 წ. შემთხვევით აღმოჩნდა ქალის სამარხი. თანმხლები ინვენტარი: თიხა – მომცრო დოქი; ვერცხლი – მედალიონი წითელი ქვით; მძივები – სარდიონის; მოოქრული ბეჭედი გემით. ძვ. წ. II-I სს. [Техов 1971, გვ. 229, 230, სურ. 833].

11. სოფ. პატკნეთი (ზნაურის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. სამარხი №3. მიცვალებული ესვენა მარჯვენა გვერდზე, თავით დასავლეთით. ინვენტარი: ბრინჯაო – ჭვირული ბალთა; თიხა – 2 ქოთანი სფერულ მუცელზე ბურცობებით. ცილინდრული ფორმის პასტის მძივები. ძვ. წ. II-I სს. [Техов 1971, გვ. 234, სურ. 862].

12. იცქისი (საჩხერის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა რკინის ნემსით. სამარხი №4. მიცვალებული ესვენა მოკრუნჩხული, მარჯვენა გვერდზე, თავით დასავლეთით. ინვენტარი: ბრინჯაო – ზარაკი, რგოლი სპირალური ბოლოებით, 4 საკიდი, საკისრე რგოლის ფრაგმენტები, ფოთლისებური საკიდები, მართკუთხა აბზინდა; თიხა – სამტუჩა დოქი. ახ. წ. II-III სს. [ჩიგოგიძე 1997, გვ. 77, სურ. IV].

13. რგანი (ჭიათურის რ-ნი). ვერცხლის ფიბულა. სამარხი №2. მიცვალებული ესვენა ნახევრადმოკრუნჩხული, მარჯვენა გვერდზე, თავით სამხრეთ-დასავლეთით. ინვენტარი: ვერცხლი – საყურე ღერაკზე ასხმული ვერცხლისავე ვარდულითა და სარდიონის მძივით, ბეჭედი ქარვის თვალით; ბრინჯაოს ფიბულა³³; რკინა – შუბისპირი, სატევარი; მძივები – გიმრის, პასტისა და კირქვის; თიხა – დოქი და ჩაფი. ინახება საქ. ხელოვნების მუზეუმში. III ს-ის მიწურული – IV ს-ის პირველი ნახევარი [ბრაგვაძე 2000, გვ. 108, 118, 120. სურ. 19].

14. ჩხარი (თერჯოლის რ-ნი). სამარხი №6, ორი მიცვალებულით. ვერცხლის ფიბულა რკინის ნემსით, პირველ მიცვალებულთან. თანმხლები ინვენტარი: ვერცხლი – საყურე სამკუთხა დაბოლოებით; ბრინჯაო – ფირფიტა; კირქვის მძივი; თიხა – დოქის ფრაგმენტები. ახ. წ. II-III სს. [ბრაგვაძე 1997, გვ. 10, 11, 28, 29, ტაბ. XVIII4].

15. მურის ციხე (ცაგერის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. ნაპოვნია შემთხვევით, მურის ციხის მიდამოებში, ქრონოლოგიურად განსხვავებულ ნივთებთან (ოქროს ბოლოდაბრტყელებული და გახვრეტილი სასაფეთქლეები, რკინის ბურცობებიანი სამაჯური, «კოლხური თეთრი», ოთხკუთხაფარაკიანი ენაგადასული მრგვალი აბზინდა, დაწახნაგებული მინის მძივები, სამფრთიანი ყუნწიანი ისრისწვერები და სხვ.) ერთად. ძვ. წ. IV-III სს. [სულავა 1996, გვ. 62, 63, ტაბ. 3339].

16. კამარახევი (მცხეთის რ-ნი). №4 ქაყრილიანი ორმოსამარხი (მიცვალებულს თავი ედო ბრტყელ ქვაზე. იწვა მარცხენა გვერდზე, კიდურებმოხრილი). ბრინჯაოს ფიბულა რკინის ენით. თანმხლები ინვენტარი: კერამიკა – ჯამი, კოჭობი; ბრინჯაო – ზურგმუხნეპილი სამაჯურები, თავგახვრეტილი საკინძები, ზარაკები და მძივები; რკინა – ზურგჩახნეპილი სამაჯურები, ფარაკიანი ბეჭედი; მძივები – სარდიონის, მინის. ძვ. წ. V-III სს. [რამიშვილი 1959, გვ. 12, სურ. 4].

³³ ბრინჯაოს ფიბულა ერთწილადი რკალისებურია. ჩანს, ის მომდინარეობს ძვ. წ. I ათასწლეულის პირველი ნახევრის კულტურული ფენიდან, რომელიც ჩაჭრილია №2 სამარხის მიერ [ბრაგვაძე 2000, გვ. 107].

17, 18. ციხია გორა (კასპის რ-ნი). ბრინჯაოს 2 ცალი ფიბულა. №№6, 9 ქვევრსამარხებიდან. №6 ქვევრსამარხის ინვენტარი: კერამიკა – დოქი, სასმისი, ჯამი, კოჭობები; ბრინჯაო – საყურე, ფირფიტა, სამაჯური, დილი; რკინის ბეჭედი; მძივები – პასტის, ქვის, სარდიონის. №9 ქვევრსამარხის ინვენტარი: კერამიკა – დოქი; ბრინჯაო – ილარი, სამაჯურის ფრაგმენტები. ძვ. წ. IV-III სს. [ნაკაიძე 1980, გვ. 31-33, ტაბ. XXVIII10, XXIX3].

19. ქუთაისი (უქიმერიონის ნანგრევები). ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩენილია 1924 წ. ინახება ნ. ბერძენიშვილის სახ. ქუთაისის სახელმწიფო მუზეუმში, ინვ. №915 [Иващенко 1941, გვ. 38, 39, სურ. 18b].

20. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა. ინახება ნ. ბერძენიშვილის სახ. ქუთაისის სახელმწიფო მუზეუმში, ინვ. 1217 [Иващенко 1941, გვ. 37, სურ. 18e].

I 1 b – რკალი მრგვალგანივკვეთიანი, შემკული თევზიფხური სახით. რკალის ერთ ბოლოზე ლურსმნისებური დაბოლოებაა, მეორეზე – ბუდე. ბუდე რკალის სიმეტრიულია. ნემსსაჭერი – ენისებური.

21. სტირფაზი. ორმოსამარხი №8. მიცვალებულის პოზა გამოტოლი. ბრინჯაოს ფიბულა. ინვენტარი: რკინა – ლურსმნისებური ქინძისთავები; თიხა – 2 კათხა. V ს-ის ბოლო – VI ს. [Техов 1971, გვ. 261-263, სურ. 973].

20. სოფ. გვირგვინა (ზნაურის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. აღმოჩენილია 1951 წ. (ინახება ცხინვალის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში, ინვ. №866) [Техов 1971, გვ. 262].

23-24. სოფ. გრომი (სამაჩაბლო). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. აღმოჩენილია 1951 წ. (ინახება ცხინვალის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში, ინვ. №570) [Техов 1971, გვ. 262].

25. სტირფაზი. ორმოსამარხი №15. მიცვალებულის პოზა გამოტოლი. ბრინჯაოს ფიბულა რკინის ნემსის ფრაგმენტით. ინვენტარი: ბრინჯაო – ფარაკიანი ბეჭედი, ამულეტი-საკიდი პუნსონით გამოყვანილი სახეებით, წნულისაგან დამზადებული «ბორბალი», ვერძის თავი, ზარაკი, ჭვირული ბალთა; მძივები – სარდიონის, ცისფერი და თეთრი მინის; თიხა – კათხა. ახ. წ. I საუკუნეები [Техов 1971, გვ. 270-271, სურ. 1054].

26. სტირფაზი. ორმოსამარხი №11. მიცვალებულის პოზა გამოტოლი. ბრინჯაოს ფიბულა. ინვენტარი: ბრინჯაო – ზარაკი; ვერცხლი – ბუდეაბმული ფიბულები; თიხა – დოქი და კათხა. V ს-ის ბოლო – VI ს. [Техов 1971, გვ. 265, სურ. 1026].

27. აღმოჩენის ადგილი უცნობია. ბრინჯაოს ფიბულა [Техов 1971, გვ. 262].

28. სოფ. გორეთი (სამაჩაბლო). ბრინჯაოს ფიბულა. 1961 წ. შემთხვევითი აღმოჩენა. ცხინვალის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმს გადაეცა სამარხეული კომპლექსი: ბრინჯაო – რგოლები, ფრინველის 2 მინიატურული ფიგურა; ვერცხლი – ბეჭედი, ქინძისთავი; ქვის მძივი. ძვ. წ. I საუკუნეები [Техов 1971, გვ. 231, 232, სურ. 851].

29. სოფ. დირგუინი (სამაჩაბლო). სამარხი №5. ბრინჯაოს ფიბულა. ინვენტარი: ბრინჯაო - ქინძისთავი მორკალური თავით. II-III სს. [Сланов 1976, გვ. 16, ტაბ. I22].

30. აწყური (ახალციხის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. სიგრძე 4,7 სმ, სიმაღლე 2,8 სმ. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო - ურარტული ტიპის ფიბულა (იხ. კატ. 12), სხვადასხვა ტიპის აზინდები, ქინძისთავები, ზარაკები. სსმ კოლ. №56-14:5. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [არქეოლოგიური მასალების კატალოგი II, 1955, გვ. 37, ტაბ. XVIII1].

31. შორაპანი. ბრინჯაოს ფიბულა. სიგრძე 5 სმ, სიმაღლე 2,8 სმ. შემთხვევითი აღმოჩენა. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში შევიდა 1913 წ. რ. დათეშიძისაგან (სსმ კოლ. №16-32:23).

32. სამაჩაბლო. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. ცხინვალის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი, ინვ. №871 [Куфтин 1949ა, გვ. 23, ტაბ. I5].

33-34. სოფ. ზემო ილემი (ზესტაფონის რ-ნი). ვერცხლის 2 ფიბულა. აღმოჩნდა გორგამების ოჯახში, დაახლოებით 1950 წელს. კოლექცია შედგება: ვერცხლი - ბეჭედი ფარაკითა და წახნაგოვანი რკალით (2 ცალი); ბრინჯაო - ბუნკი სტილიზებული ცხოველის თავით, საკიდი შემკული მსხვილი ბურთულებით; სარდიონის 2 თვალი; დიდი ზომის ნიჟარა; მიძვეები - დაბალი კონუსის ფორმის, პოლიქრომიული (ფესტონებიანი). ახ. წ. III ს. (სსმ კოლ. №49-970:1-8) [ჯავახიშვილი 1987, გვ. 77, 78, ტაბ. XI2].

35. ბორი. ბრინჯაოს ფიბულა. 1902, 1903, 1907, 1908 წწ. შემთხვევითი აღმოჩენა, რომელიც ლიტერატურაში «ბორის განძის» სახელითაა შესული. ინვენტარი: ოქრო - თავგადახვეული და თვლებით შემკული სამაჯურები; თვლებით შემკული «მტევნიანი» და სხივანა საყურეები; ყელსაბამები, გემიანი ბეჭდები, ღილაკები, ფირფიტები; ვერცხლი - თასები, სასმისები, სურები, კოვზები, ბალთები, ფირფიტები, ბეჭდები; ბრინჯაო - სურები, თასები, სხვადასხვა ტიპის ფიბულები (მათ შორის ორწილადი რკალისებური №17. 178), ბეჭდები, ზარაკები, საკიდები, ბალთები, საყბურები; რკინა - საყბურები, ბეჭდები; მინა - მწვანე ფლაკონები; თიხა - დოქები, ჯამები, თასები. ახ. წ. II ს. («განძში» უფრო ძველი ნივთებიცაა - სხივანა საყურე, ბრინჯაოს ზოგიერთი ნივთი - ნ. ს.) [Придик 1914, ტაბ. VII, ინვ. №17. 178].

36. ბორი. ბრინჯაოს ფიბულა შემთხვევითი აღმოჩენა. კოლექციაში შედის: ოქრო - ყურმნისმტევნისებური საკიდი; მოწითალო ფერის ქვის მრავალწახნაგა მიძვეები; ვერცხლის პართული დრაქმები გოტარზისა (40-51 წწ.) 2 ცალი; ვერცხლის რომაული დენარები წარწერით - CFES[AR] AVC GERMANICUS, ალექსანდრე მაკედონელის სტატერის მინაბაძი, ვერცხლის 3 აზარფეზა და სხვ. წვრილი ნივთები. ახ. წ. I ს. (1943 წ. შეიძინა საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმმა) [აფაქიძე 1944, გვ. 441-448, სურ. 1].

37. შოშეთი (ონის რ-ნი). სამარხი №13. ვერცხლის ფიბულა (სსმ კოლ. №5-993:33). გამოუქვეყნებელია.

I 2 a - რკალი რომბულგანიკვეთიანი, სადა. რკალის ერთ ბოლოზე ლურსმნისებური დაბოლოებაა, მეორეზე - ბუდე. ბუდე რკალის სიმეტრიულია. ნემსსაჭერი - ენისებური.

38. მონასტერი (ცხინვალის რ-ნი). სამარხი №11 (?). ბრინჯაოს ფიბულა. II-III სს. [Гаглоев 1980, გვ. 234, 238, ტაბ. XCIX5].

39. სტირფაზი. სამარხი №29 (1964 წ.) და სამარხი №57 (1974 წ.). ბრინჯაოს 2 ფიბულა. ანტიკური ხანა [Гаглоев 1976, გვ. 27, ტაბ. I16,17].

40. სოხთა (ჯავის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. მონეტების (ოქტავიანე ავგუსტუსი, ოროდ I, ფრაატ IV, გოტარზე I) მიხედვით გვიანანტიკური ხანა. [Сланов 1980, გვ. 219, ტაბ. XCVI5].

41. ჩხარი (თერჯოლის რ-ნი). სამარხი №4. ქვებით შემოსაზღვრული ორმოსამარხი. მიცვალებული ესვენა ნახევრადმოკრუნჩხული, მარჯვენა გვერდზე, თავით სამხრეთით. ბრინჯაოს ფიბულა რკინის ენით. ინვენტარი: ბრინჯაო – საყურე მტევნისებური შემსხვილებით, ენიანი აბზინდა, ზარაკი, რგოლი; რკინა – სატევარი (2 ცალი), მახვილი; ვერცხლი – ბეჭედი სარდიონის ინტალიოთი, მონეტა (კესარიული), რვიანის ფორმის ფირფიტები; მძივები – გიშრის, სარდიონის, მინის, კირქვის; ქარვის თვალი. II-III სს. ინახება საქართველოს ხელოვნების სახ. მუზეუმში [ბრაგვაძე 1997, გვ. 8-10, 28, 29, ტაბ. XIV4].

42. ჩხარი. სამარხი 16, ორი მიცვალებულით. ვერცხლის ფიბულა ბრინჯაოს ნემსით. პირველი მიცვალებულის თანმხლები ინვენტარი: ვერცხლი – 2 ბეჭედი სარდიონისა და ქარვის თვალით; ოქრო – «მტევნიანი» საყურეები; ბრინჯაო – რგოლი, ფოთლისებური საკიდი, «გადაბმული» ქინძისთავები, 2 სამაჯური, თავგამსხვილებული რგოლი, თავგადახვეული სამაჯური, საკერებელი; მძივები – სარდიონის, კირქვის, მინის; II-III სს. ინახება საქართველოს ხელოვნების სახ. მუზეუმში [ბრაგვაძე 1997, გვ. 10, 11, 28, 29, ტაბ. XVIII4].

43. ჩხარი. სამარხი №11. მიცვალებული ესვენა ნახევრადმოკრუნჩხული, მარცხენა გვერდზე, თავით სამხრეთ-დასავლეთით. ბრინჯაოს ფიბულა რკინის ენით. ინვენტარი: რკინა – დანა, აბზინდა (2 ცალი). II-III სს. ინახება საქართველოს ხელოვნების სახ. მუზეუმში [ბრაგვაძე 1997, გვ. 13, 28, 29, ტაბ. XXII1].

44. ჩხარი. სამარხი №12. მიცვალებული ესვენა მოკრუნჩხული, მარჯვენა გვერდზე, თავით სამხრეთ-დასავლეთით. ბრინჯაოს ფიბულა. ინვენტარი: ბრინჯაო – საყურე (2 ცალი); მძივები – მინის, კირქვის, სარდიონის, გიშრის; თიხა – დოქი. II-III სს. ინახება საქართველოს ხელოვნების სახ. მუზეუმში [ბრაგვაძე 1997, გვ. 13, 28, 29, ტაბ. XXIII3].

I 2 b – რკალი რომბულგანივკვეთიანი, თევზიფხური სახით შემკული. რკალის ერთ ბოლოზე ლურსმნისებური დაბოლოებაა, მეორეზე – ბუდე. ბუდე რკალის სიმეტრიულია. ნემსსაჭერი ენისებური.

45. შოშეთი. აღმოჩენილია 1950 წ. ზემო რაჭის ექსპედიციის მიერ. ბრინჯაოს ფიბულა. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო – აბზინდა, ირმის 2 ქანდაკება (სსმ კოლ. №5-993). გამოუქვეყნებელი.

46. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა თხრილიდან (1960 წ.) (სსმ კოლ. №5-993:19). გამოუქვეყნებელი.

47. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა თხრილიდან (1960 წ.) (სსმ კოლ. №5-993:19). გამოუქვეყნებელი.

48. ბრილი. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა თხრილიდან (1960 წ.) (სსმ კოლ. №5-993:19). გამოუქვეყნებელი³⁴.

49. სოფ. ზახორი (ახალგორის რ-ნი). შემთხვევითი აღმოჩენა 1974 წ. ბრინჯაოს ფიბულა. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო – ჭვირული ბალთა, ზარაკი; ვერცხლი – გემიანი ბეჭედი; პართული დრაქმა; მძივები – სარდიონის ქალცედონის, გიშრის, მინის. ახ. წ. III ს. (სსმ კოლ. №15-982:2) [ჯავახიშვილი 1987, გვ. 76, 77, ტაბ. X2].

50. ზემო ავჭალა (მცხეთის რ-ნი). 1923 წ. შემთხვევით აღმოჩენილი აკლდამა. ბრინჯაოს ფიბულა. სამარხეული ინვენტარი: ბრინჯაო – თვალბუდიანი ბეჭედი; რკინა – თვალბუდიანი ბეჭედი; მახვილი; ვერცხლი – გოტარზეს მონეტა, სამაჯური, ქამრის მოსართავები, თასი; ოქრო – საყურე, თვალბუდიანი ბეჭედი; თიხა – ჭურჭელი. ახ. წ. I ს. (სსმ კოლ. №11-24:16) [მაკალათია 1928, გვ. 173].

51. შავსაყდარა (თეთრიწყაროს რ-ნი). შავსაყდარას I სამაროვანი. ქვის სამარხი №4 (ინდივიდუალური. მიცვალებული მოხრილი). ბრინჯაოს ფიბულა. სამარხეული ინვენტარი: კერამიკა – სამტუჩა წითლად შერებილი დოქი, შავად გამომწვარი ჯამი; რკინის წვეტანა; ვერცხლის სასაფეთქლე; მძივები – სარდიონის, მინის. ძვ. წ. V-III სს. [Тушишвили, Амираншвили, Маргишвили 1987, გვ. 26, ტაბ. XXVIII1; მარგიშვილი, ნარიძანიშვილი 2004, გვ. 77, ტაბ. CCIV12].

52. ძვერი (თერჯოლის რ-ნი). 1997 წ. შესწავლილ იქნა 5 ორმოსამარხი და 3 ქვევრსამარხი. №4 ქვევრსამარხი. ვერცხლის ფიბულა ბრინჯაოს ნემსით. სამარხეული ინვენტარი: კერამიკა – დოქი; ვერცხლი – საყურე ხვიები, კონუსური საკერებელი, თვალბუდე; ბრინჯაო – ჯაჭვი, სამაჯური, სასაფეთქლე რგოლები; რკინის დანა; ძვლის საკიდი; მძივები – მინის, გიშრის, მთის ბროლის. II-III სს. [ბრაგვაძე 2003, გვ. 90, ტაბ. III7].

I 3 – გრებილრკალიანი. რკალის ერთ ბოლოზე ლურსმნისებური დაბოლოებაა, მეორეზე – ბუდე. ბუდე რკალის სიმეტრიულია. ნემსსაჭერი – ენისებური.

53. სანთა (წალკის რ-ნი). აღმოჩენილია სამაროვანზე. ბრინჯაოს ფიბულა. საველე №II3 317 (ინვენტარიზებული არაა). ძვ. წ. V-IV სს. [გაგოშიძე 1982, გვ. 100, ტაბ. V].

I 4 – რკალის ღერო რვაწახნაგა. თევზიფხური სახით შემკული.

54. სოფ. სუქანაანთუბანი (ქარელის რ-ნი). შემთხვევით აღმოჩენილი ორმოსამარხიდან. ბრინჯაოს ფიბულა. ნემსი რკინისა ყოფილა, მოტეხილია. სამარხის ინვენტარი:

³⁴ კატალოგის №№46, 47, 48 ნომერი ფიბულები სსმ-ში გატარებულია ერთი - 19 ნომრით.

ბრინჯაო – ჭვირული ბალთა, საკიდები, ზარაკები, «საკინძები», მავთულის ნატეხი, რგოლი; მძივები. II-III სს. (სსმ კოლ. №190-65:181-206) [ნემსაძე 1972, გვ. 27, ტაბ. I].

I 5 _ მძივისებურკალიანი. ბუდე რკალის სიმეტრიული. ნემსსაჭერი ენისებური.

55, 56. ვანი. ნაქალაქარის IV უბანი, ახვლედიანების გორის ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილი, სამარხი №6 (1961 წ.). ოქროს 2 ფიბულა. I ფიბულის რკალის ცენტრალური ნაწილი შემკულია სალტეებს შორის მოქცეული თითქოს მძივისებურად ასხმული ბურცობებით («მძივებით»), რომელთაგან შუა «მძივი» უფრო დიდია. II ფიბულის მთელი რკალი შემკულია სალტეებს შორის მოქცეული მძივისებურად ასხმული ბურცობებით. ცენტრალური «მძივი» ყველაზე დიდია. რკალის იმ ბოლოზე, რომელზეც ნემსის მავთულია შემოხვეული, მირჩილულია მარყუჭი. მასზე პექტორალია ჩამოკიდებული. თანმხლები ინვენტარი: ოქრო – დიადემა, საყურე (9 ცალი), კისრის რკალი, ყელსაბამი (5 ცალი), სამაჯური (4 ცალი), საბეჭდავი ბეჭედი (4 ცალი), საკიდები, მილაკები, ზოდი, ომფალსიანი ფიალა; ვერცხლი – დიადემის ფრაგმენტები, ჩამჩა, ფიალა, სასმისი, სარწყული, მათარის ფრაგმენტები; მინა – ამფორისკი (3 ცალი), ოინოხოია, ალაბასტრონი; ადგილობრივი კერამიკის ფრაგმენტები. ძვ. წ. V-IV სს. [ფუთურიძე, ხოშტარია, ჭყონია 1972, გვ. 115, 117, სურ. 48, 52; ჭყონია 1981, გვ. 40, 41, 46, 109, სურ. 24, 36, კატ. №49, 52; სულავა 1998, გვ. 48, 63, ტაბ. I3,4]

I 6 a _ ნახევარმთვარისებური, ბრტყელრკალიანი, სადა. რკალის ერთ მხარეზე შემსხვილებაა, მეორეზე – ბუდე. ნემსსაჭერი – პატარა.

57. კამუნთა. ბრინჯაოს ფიბულა. ერმიტაჟის კოლექცია [Уварова 1900, ტაბ. CXXIII11,12; Калитинский 1926, ტაბ. IV28; Muscarella 1965, ტაბ. 58, ფიგ. 528].

I 6 b _ ნახევარმთვარისებური, ბრტყელრკალიანი. შემკული სვასტიკებითა და მზისებრი წრეებით. რკალის ერთ მხარეზე შემსხვილებაა, მეორეზე – ბუდე. ნემსსაჭერი – პატარა.

58. ალაგირი (თერის ოლქი). ბრინჯაოს ფიბულა [ОАК 1895, გვ. 33; Калитинский 1926, ტაბ. IV29; Muscarella 1965, ტაბ. 58, ფიგ. 529].

ფიბულები, რომელთა ტიპოლოგიური ნიშნების გარკვევა შეუძლებელია

1-16. სტირფაზი. სამაროვანი. ბრინჯაოს 16 ცალი ფიბულა [Гагლოев 1976, ტაბ. I].

ურარტული ფიბულები (U)³⁵

ურარტული ფიბულებისათვის დამახასიათებელია მოძრავი ნემსი. ის შემოხვეულია ფიბულის რკალის ერთ ბოლოზე, რომელიც ბურთულისებრი შემსხვილებით ბოლოვდება (და ნემსის დახვეულ ბოლოს რკალიდან ჩამოცურებისაგან იცავს). რკალი

³⁵ ასო U-თი ბ. იოლუნის მსგავსად, აღვნიშნავთ ურარტულ ფიბულებს.

ნახევარწრისებრი. ნემსსაჭერი უბრალო ან ხშირად «ხელის» მაგვარი. წარმოდგენილია: I _ მრგვალი და II _ ბრტყელგანიკვეთიანი რკალის მქონე ფიბულებით.

I _ მრგვალგანიკვეთიანი რკალით

U I 1 _ რკალი თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანიკვეთიანი, სადა. რკალის ერთი მხარე ბოლოვდება ბურთულისებრი შემსხვილებით, მეორე _ მარტივი, ენისებური ფორმის ნემსსაჭერიანი ბუდით.

1. დარჩიეთი (გურჯაანის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. სიგრძე 3,5 სმ, სიმაღლე 3,2 სმ. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო _ სამაჯური, ე. წ. სკვითური ტიპის ისრისწვერები, შუბისპირის ფრაგმენტი; ოქროს საყურე; მძივები. სსმ კოლ. №19-62:3. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [სულავა 2001ა, გვ. 56, ტაბ. I1].

U I 2 _ რკალი თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანიკვეთიანი, სადა ან რელიეფური კოპებით. რკალის ერთი მხარე ბოლოვდება ბურთულისებრი ან ლურსმნისებრი შემსხვილებით, მეორე _ ენისებური ფორმის დაბალი ნემსსაჭერით. რკალზე ირგვლივი შემსხვილებით. ნემსის ბოლო შემოხვეულია რკალზე არსებულ ირგვლივ შემსხვილებასა და ბურთულისებრ ბოლოს შორის.

2. აწყური (ახალციხის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. სიგრძე 3,5 სმ, სიმაღლე 2,5 სმ. კოლექციაში შედის: ბრინჯაო _ ფიბულა (იხ. კატ. №6), სხვადასხვა ტიპის აბზინდები, ქინძისთავები, ზარაკები. სსმ კოლ. №56-14:6. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [არქეოლოგიური მასალების კატალოგი II, 1955, გვ. 37, ტაბ. XVIII1; სულავა 2001ა, გვ. 56, ტაბ. I2].

3. შორაპნის რ-ნი. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. სიგრძე 2,8 სმ, სიმაღლე 2 სმ. სსმ კოლ. №16-32:17 [სულავა 2001ა, გვ. 56, ტაბ. I3].

U I 3 _ რკალი ცენტრალური ნაწილისაკენ მკვეთრად შემსხვილებული, მრგვალგანიკვეთიანი. რკალის ორივე ბოლო შემკულია სამ-სამი ირგვლივი ბურცობით.

4. მუხურჩა. ბრინჯაოს ფიბულა. სიგრძე 2,5 სმ, სიმაღლე 2,5 სმ. აღმოჩენილია მუხურჩის სამაროვანზე 1974 წ. (კვ. DC. 42. S - ნაწილი) სსმ კოლ. 181-976:994. ძვ. წ. VIII-VI ს.ს. [Горазд 1984, გვ. 29; სულავა 2001ა, გვ. 57, ტაბ. I4; დავლიანიძე 2003-2004, გვ. 24, ტაბ. I11].

5. სამთავრო. ბრინჯაოს ფიბულა. ორმოსამარხი №1 (1939 წ.). სამარხეული ინვენტარი: რკინის დანები; კერამიკის ფრაგმენტები; სარდიონისა და მინის მძივები. სსმ კოლ. №12-54:950. ძვ. წ. VII ს. მეორე ნახ. _ VI ს. [აბრამიშვილი 1957, გვ. 126, ტაბ. I32; სულავა 2001ა, გვ. 57, ტაბ. I5].

U I 3 1 _ რკალი თანაბრად შემსხვილებული, მრგვალგანიკვეთიანი, დაფარული რელიეფური წნულებით. რკალის ცენტრში ვერძის თავის სკუპტურული გამოსახულებით. ბურთულისებურად შემსხვილებულ რკალის ცალ ბოლოზე სიგრძივი ნაჭდევებით. მეორე ბოლოს ენისებურ ნემსსაჭერზე დატანილი ნაჭდევები ქმნის ხელის იმიტაციას. ბუდის და ბურთულისებრი შემსხვილების წინ, რკალზე ირგვლივი ღრმა ღარებია.

ნემსის ერთი ბოლო შემოხვეულია ირგვლივ ღარებსა და ბურთულისებურ შემსხვილებას შორის.

6. სამაჩაბლო. ბრინჯაოს ფიბულა. ცხინვალის მუზეუმი. ინვ. №1136/946 [Куптин 1949ა, გვ. 23, ტაბ. I4, სურ. 22; სულავა 2001ა, გვ. 57, ტაბ. I6].

II _ ბრტყელგანივკვეთიანი რკალით

U II 1 _ რკალის ბრტყელი და განიერი ზედაპირი შემკულია ორ სიგრძივ სარტყელში მოქცეული ჯვარედინი ნაჭდევებით, ხოლო რკალის მონაკვეთი ბუდისა და სახსრისაკენ _ ასეთივე განივი თითო სარტყელით. რკალის ცალი ბოლო შემსხვილებულია ნემსის დასამაგრებლად. მეორე ბოლოზე ბუდეა, რომელსაც სიგრძივი ნაჭდევები აქვს («ხელის» იმიტაცია).

7. სამთავრო. ბრინჯაოს ფიბულა. შემთხვევითი აღმოჩენა. სიგრძე 4,5 სმ, სიმაღლე 2,7 სმ. სსმ კოლ. №12-54:8753 [სულავა 2001ა, გვ. 57, ტაბ. III].

U II 2 _ რკალი ბრტყელია, მართკუთხედისა და სამკუთხედის ფორმის დაკბილული კიდეებით. რკალის განიერი ზედაპირი შემკულია ნაჭდევი ხაზებითა და წერტილებით შექმნილი გეომეტრიული სახეებით. რკალის ერთი ბოლო შემსხვილებულია ნემსის დასამაგრებლად. მეორე ბოლოზე განიერი ბუდეა ენისებური ნემსსაჭერით. ბუდე რკალისაგან გამოყოფილია სამი ირგვლივი შემსხვილებით.

8. დვანის სამაროვანი (ქარელის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. ორმოსამარხი №5. სამარხეული ინვენტარი: რკინის მასრაგახსნილი შუბისპირი და მოხრილი დანა ძვლის ვადით; თავგახვრეტელი სალესი ქვა. ძვ. წ. VII-VI ს.ს. [მაკალათია 1948, გვ. 23-26, 40-46, სურ. 6, 7, ტაბ. IV; Макалатия 1949, გვ. 229, 236, სურ. 7; სულავა 2001ა, გვ. 57, ტაბ. II2].

9. ოჟორა (ზნაურის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. ორმოსამარხი №14. სამარხეული ინვენტარი: ბრინჯაოს პინცეტი; რკინის სატევრისპირი, შუბისპირი, ხიშტის მსგავსი იარაღი; სარდიონის მძივი; თიხის სამი ჭურჭელი. ძვ. წ. VII ს. [ჯაფარიძე 1957, გვ. 202, სურ. 7; სულავა 2001ა, გვ. 57, 58, ტაბ. II3].

U II 3 _ რკალი ბრტყელია, კიდეები მართკუთხედისებურად დაკბილული. რკალის განიერი ზედაპირი შემკულია ჯვარედინი ნაჭდევებით, რკალებითა და წერტილებით. რკალის ერთი ბოლო შემსხვილებულია. მეორე ბოლოვდება განიერი ბუდითა და ენისებური ნემსსაჭერით.

10. ღრმახევისთავი (დმანისის რ-ნი). ბრინჯაოს ფიბულა. ქვის სამარხი №24. სამარხეული ინვენტარი: ბრინჯაოს 4 ცალი სამაჯური; რკინის მთლიანადსხმული სატევარი; კერამიკა. ძვ. წ. VII ს. [აბრამიშვილი, გიგუაშვილი, კახიანი 1980, გვ. 21, 122, 123, ნახ. 105, ტაბ. XIV193; სულავა 2001ა, გვ. 58, ტაბ. II4].

11. განთიადი. ქვის სამარხი №164 (მამაკაცის). ბრინჯაოს ფიბულა. სამარხეული ინვენტარი: ბრინჯაო _ სკვითური ისრისპირი, საკისრე რკალი, პინცეტი, პატარა ღერო, შუბისპირი; რკინის ფიბულა (როგორი? _ ნ. ს.); თიხის სამი ჭურჭელი. ძვ. წ. VII-VI სს-ის

მიჯნა [Кахиани., Глигвашვილი., Дзnelადze., Кalandადze., Цкვინიძე 1991; გვ. 53; Georgien 2001, გვ. 395, კატ. 349].

12. შორე (სომხეთი, ერევანთან). ბრინჯაოს ფიბულა. სსმ-ის არქეოლოგიური განყოფილების ძირითადი ფონდი, №2762 [სულავა 2001ა, გვ. 58, ტაბ. II7].

13. ლორე (სომხეთი). ბრინჯაოს ფიბულა. სსმ-ის არქეოლოგიური განყოფილების ძირითადი ფონდი, №2407 [სულავა 2001ა, გვ. 58, ტაბ. II5].

14. კარმირ-ბლური (სომხეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Пиотровский 1950, გვ. 41, სურ. 33; 1952, გვ. 36, 39, სურ. 18,2].

15. არმავირი (სომხეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Мартirosян 1974, გვ. 150, სურ. 94].

16. შეითან-დადი (სომხეთი). ბრინჯაოს ფიბულა [Morgan 1889, გვ. 117, 118, სურ. 86].

U II 4 – რკალი ნახევარმთვარისებური და ბრტყელი, სადა. რკალის ერთ მხარეზე შემსხვილებაა, მეორეზე – «ხელის» ფორმის ბუდე.

17. კამუნთა. ბრინჯაოს ფიბულა. ერმიტაჟის კოლექცია [Калитинский 1926, ტაბ. IV30; Muscarella 1965, ტაბ. 58, ფიგ. 530].